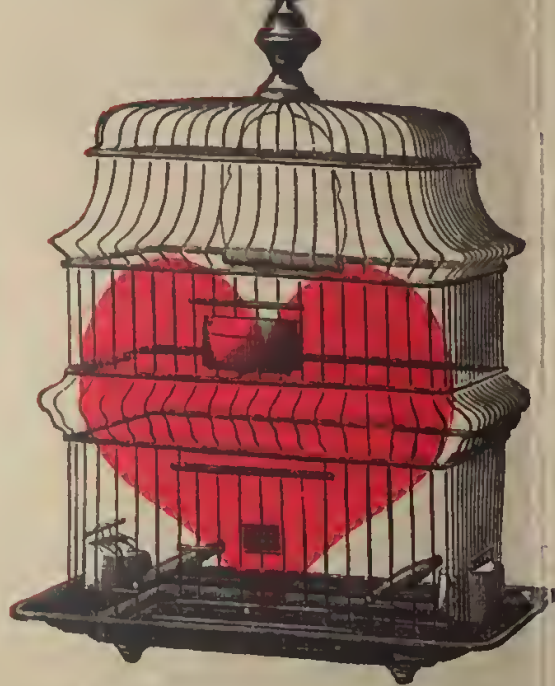

ئالان بادیۆ

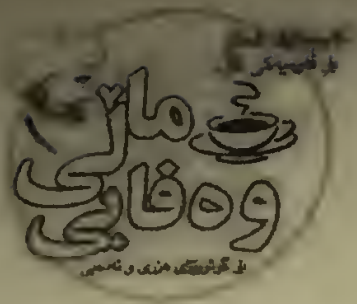
لە
ستایشی
خۆسەویستییدا

دانا شوانی
کردوویهتی به کوردی

ئالان باديۆ

لە ستايشى خۆشەويستيدا

له بلاو كراوه كانى مالى وهفایى
ناونیشان: هه ولیتر- فلکه ی زراعه
فه یسبووک:
Facebook.com/mali.wafai
07504826647

دانا شوانى کردوو یه تی به کوردی

له ستایشی خوشه ویستیدا

نا
سا
ی
ش
ی
خ
و
ش
ه
و
ی
س
ت
ی
د
ا

ناسنامه ی کتیب
ناوی کتیب: له ستایشی خوشه ویستیدا
نووسەر: ئالان بادیۆ
وهرگیرانی: دانا شوانی
ئەنجامدهری گفتوگۆ: نیکۆلاس ترۆنگ
بابەت: فەلسەفە
نرخ: (٤٠٠٠) دینار
تیراژ: ١٠٠٠
نەخشەسازی ناوه وه و دەر وه: هێمن خدر
سالی چاپ: ٢٠١٥

ژماره ی سپاردنی (٣٣٢) ی سالی ٢٠١٥ ی پیدراوه.

ئالان باديۆ
له ستايشى خۆشه ويستيدا

وهرگيترانى: دانا شوانى

پیشکەشە بە:

خۆشەوستانم: «بیلانی ھاوسەر و رۆقان» ى كورم.

«بەو جۆرەى دەزانين، پيويستە خۆشەويستى
سەرلەنوي دابھينريتەو».

ئارسەر رامبۆ

بەشيەك لە دۆزەخ، وەھمەكان ۱

ناوەرۆك

- 9 ئاخۇ سىياسەت، خۆشەويىستى ئەتك دەكات؟
- 21 پېشەكى نووسەر.....
- 27 بەشى يەكەم: خۆشەويىستى لەبەردەم ھەرەشەدا.....
- 37 بەشى دووھەم: فەيلەسوفەكان و خۆشەويىستى.....
- 55 بەشى سىيەم: بىناکردنى خۆشەويىستى.....
- 69 بەشى چوارەم: ھەقىقەتى خۆشەويىستى.....
- 87 بەشى پىنجەم: خۆشەويىستى و سىياسەت.....
- 113 بەشى شەشەم: خۆشەويىستى و ھونەر.....
- 133 كۆتايى.....

ئاخۇ سىياسەت، خۇشەويستى ئەتك دەكات؟
دانا شوانى

له باتى پيشهكى

كتىبى «له ستايشى خوشهويستيدا» كتيبيكى قهبارە بچووكە، بەلام كتيبيكى ورد و خويئراوه و تەواو فەلسەفە.

ئەم كتيبە يەككە لەو كتيبانەى فەيلەسوفى فەرەنسى ئالان باديو كە بەم دوايىانە نووسىويەتى و پىتەر بووش كىردوويەتى بە ئىنگلىزى، لە راستىدا ئەم كتيبەى باديو، گىتوگويەكى دوورودرىژى نىكولاس ترۇنگە لەگەلى، تەواوى گىتوگوكە، لە چوارچىوئەىكى فەلسەفەيدا دەخوليتتەو، زور بە وردى فەلسەفەى خوشهويستى شى دەكاتەو.

خوشهويستى تەنھا لە يەك پانتايى گەمارۆ نادى، ھەر كات لە يەك پانتايى و لە يەك سەرزەمىن گەمارۆ درا، ئىتر واتە كوشت، واتە رۆحت لەبەر برى، بچووك كىردەو. ئالان باديو لە بنەرەتدا مەپراكىشيە؛ لە سەرەتاي مانگى

يەكى سالى ۱۹۳۷ لە رېيات، پايتەختى مەراكىش،
چاۋى بە دنيا ھەلھېناۋە و پاشان ۋەك فەيلەسوفىكى
فەرەنسى ناو و ناوبانگى پەيدا كىردوۋە. ھاوشان بە
گىۋرگىۋ ئاگامبىن و سلاقۋى ژىژەك بە يەككى لە نەياران
و دژە پۈست مۆيرنىست ناسراۋە، باديۋ ھەۋلەكانى لە
پىناساندنەۋەى چەمكەكانى بوون و ھەقىقەت و پرووداۋ
و سوبىكتە بەلام نەك بەو چەشنەى پۈست مۆدىرنەكان
بانگەشەى بۆ دەكەن.

ئالان باديۋ لە سالانى ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۱ لە زانكۋى ئىكۆل
نۆرمال سوپەريۋر فەلسەفەى خويىندوۋە و پاشان
پروويكرىدۋتە زانكۋى سۆربۆن. ھەر لەۋى سىياسەت و
ماتىماتىكىشى خويىندەۋە. بە يەككىك لە دامەزرىتەرانى
پارتى يەكگرتوۋى سۆشىيالىست دادەنرىت. ئەم پارتە
لەھەۋلى بەرەنگاربووونەۋەى كۆلۇنيالىزىمدا بوو لە جەزائىر.
باديۋ يەكەم رۆمانى سالى ۱۹۶۷ نووسىۋە و پاشان بوۋە
ئەندامى گروپپىكى تويژىنەۋەكە ئالتوسىر بونىادى نابوۋ،
دوا ئەۋەش بە چرى كەۋتە ژىر كارىگەرى ژاك لاكانەۋە.

باديۋ لە كىتېبى لە ستايشى خۆشەويسىتىدا ھاوشان
بە پىشەكى و پاشەككەك، لە دەۋرى شەش تەۋەردا

ھەۋلىداۋە كۆي دىد و بۆچوونەكانى خۆي لە بارەي
خۆشەويستى بخاتە پروو:

تەۋەرى يەكەمى كىتەبەكە بەناۋى خۆشەويستى لە
بەردەم ھەرەشەدا؛ لەو بەشەدا بادىق بە گەرەنەۋە بۆ چەند
سەرچاۋەيەكى ھەرەشەي خۆشەويستى بۆچوونى خۆي
دەخاتە پروو، بەتايەت دىدى خۆي لەبارەي سايەكانى
دۆزىنەۋەي ھاۋسەر بە راشكاۋى دەخاتە پروو. لە
راستىدا ئەتەنەن بلىن، ھەر كات خۆشەويستى ھەيىت،
ھەرەشەش ھەيە، بەلام ھەرەشەكانى بەردەم خۆشەويستى
لە كۆلتوورىكەۋە بۆ كۆلتوورىكى تر، لە پانتايەكەۋە بۆ
پانتايەكى تر جىاۋازە، ئەو ھەرەشەيەي لە ئەۋرۋوپا
پروۋبەروۋى دەيىتەۋە، جىاۋازە لەو ھەرەشەيەي لە
كوردستان پروۋبەروۋى دەيىتەۋە.

گىرگىرىن و بەرچاۋترىن ھەرەشەش، بادىق گوتەنى،
سايەكانى دۆزىنەۋەي ھاۋسەر و ھاۋسەرگىرىيە؛ بادىق
پىي ۋايە ھەر كات خۆشەويستى لە چوارچىۋەي سايەكى
ئەنەرنىتى و ۋىنەيەك بچووك بىتەۋە، ئەۋا بە ماناى
گەمارۋدانىيەتى، گامارۋدانى خۆشەويستى بە ماناى
كۆشتى، بەماناى مردنىيەتى.

ھەرەشەيەكى ترى بەردەم خۆشەويستى، حاشا كۆردە

لىيى، دەستەبەرنە كىردى چوارچىۋە يەكى ئەمنى و ئاسايشە
 بۆي، ھەركات خۆشە ويستى پر مەترسى بوو، ھەرەشەكانى
 بەردەمىشى زۆرتر دەبىت، ھەربۆيە زۆرترىن قوربانى لەم
 مەملەكەتە، قوربانىيەكانى خۆشە ويستىيە. تەوهرى دووهمى
 كىتەبەكە بەناوى فەيلەسووفان و خۆشە ويستىيە. باديۆ
 گوتەنى پەيوەندى نيوان فەيلەسووف و خۆشە ويستى بە
 دىنياسىيەو ھىچ سەرپاست و بىپەردە نىيە. كەم فەيلەسووف
 ئەدۆزىتەو مىژوويەكى بىكۆتايىي لەگەل خۆشە ويستىدا
 نەبىت. ھەر بۆيە بە دىدى باديۆ، دوو رەوتى دژ و جياواز
 لەنيوان فەيلەسووفەكان پەيدا دەبىت، رەوتى يەكەمىيان
 ئەو رەوتەيەكە بە «دژەخۆشە ويستى» ناوسراو و ئارسەر
 شۆپنھاوهر نوینەرى سەرەكى ئەو رەوتەيە.

رەوتى دووهمىيان، ئەو رەوتەيەكە پەيوەندىيەكى نىزىكى
 بە خۆشە ويستىيەو ھەيە و رەوايەتى پىي دەدات؛ سورىن
 كىيركەگارد، نوینەرى سەرەكىيەتى و خۆشە ويستى بە
 يەكەلە بەرزترىن شىۋەكانى ئەزموونى خودى دەگۆرن.
 باديۆ لەم بەشەدا بە گەرەنەو ھەيە دىدى فەيلەسووفانى ھەك
 ئەفلاتوون، ژاك لاكان، لىنياس و كىيركەگارد، دىد و
 دادوهرى خۆي لەبارەي خۆشە ويستى دەخاتەرۋو.
 تەوهرى سىيەمى گىتوگۆكان باسكردنە لە بىناي

خۇشەويستى، لەو بەشەدا بادىۋ باسى بۇچوونىكى رامبۇ دەكات، ئەو يەك لەو فەيلەسووفانە بوو كە دەيووت پىۋىستە خۇشەويستى ھەمدىس نوئى بىكەينەو و روحيكى ترى بە بەردا بىكەين، و ئالان بادىۋش پىيى واىە كە پىۋىستە خۇشەويستى لە دوو گۆشە و دىدەو و لىيى پروانىن: يەكەم، خۇشەويستى جىاوازىيى يان دابراڭىكى پىشتەستور بە جىاوازىيى نىۋان دوو مرۇف و سوبىكتە سەرجمەتتەكانيان لە خۇ بگرى، ئەم دابراڭە، لە زۆربەيى بوارەكاندا، جىاوازىيى سىكسوالىيە. دىدى دوو وەم پىيى واىە خۇشەويستى بەردەوام تووشى پرووبەرووونەو دەبىتتەو، ھىچ كاتى ناتوانرى خۇشەويستىەك بدۆزىتتەو، تووشى پرووبەرووونەو نەبووبىتتەو، ھەركات خۇشەويستىى بى پرووبەرووونەو ھەبوو، ئەوا دەبىت گومان لە ھەقىقەتى ئەو خۇشەويستىە بگرى. خۇشەويستى لە دىدار و يەكتىرىنىنى يەكەمدا پروودەدات، دەستپىكى ھەر خۇشەويستىەك بۇ دىدارى يەكەم دەگەرپتتەو. لە تەوهرى چوارەمدا كە بەناوى ھەقىقەتى خۇشەويستىە، چەند پرسىارىك دەخرىتە پروو بەتايبەت ئەو پرسىارەيى كە ئاخۇ شتىك ھەيە بە ناوى ھەقىقەت، تا خۇشەويستى بە خۇيەو بگرى، رەوايەتى بە خۇشەويستىى بدات؟ ئەفلاتوون

له وهلامى ئەم پرسىارەدا پىي واىە پەيوەندىيەكى تايبەت
 لەنيوان خۆشەويستى و ھەقىقەتدا ھەيە، و باديۆش
 پىي واىە خۆشەويستى رەھەندىكى ھەقىقەتە. تەنانەت
 ھەر بەمەش راناوەستى و پىي واىە خۆشەويستى لە
 ھەقىقەتدا ھەر ئەو شتەيە كە من لە فەرھەنگى فەلسەفەيى
 خۆم بە رەھەندىكى ھەقىقەت لە قەلەمى دەدەم، واتە
 ئەزموونى كە دەبىتە ھۆى ئەوھى جۆريكى تايبەت لە
 ھەقىقەت دروست بىت. تەوھرى پىنچەمى كتيبەكەش
 برىتيە لە دوان لەبارەى خۆشەويستى و سىياسەت، ئاخۆ
 پەيوەندى لەنيوان خۆشەويستى و سىياسەتدا ھەيە، ئاخۆ
 خۆشەويستى ناو سىياسەت ھەر ئەو خۆشەويستىيە كە
 لە دەرەوھى پانتايى سىياسىيدا ھەيە؟ ئاخۆ سىياسەت،
 خۆشەويستى ئەتە ناكات؟

بە دىدى باديۆ، سىياسەت رەھەندىكى ھەقىقەت
 دەخولقينى، بەلام رەھەندىك كە پشت بە پانتايى ھەمووان،
 بە كۆمەل دەبەستىت. باديۆ پىي واىە دەكرى خىزان وەك
 دەولەتى خۆشەويستى پىناسە بكرى، بۆ نموونە كاتى لە
 بزووتنەوھەيەكى سىياسىي جەماوھرييدا بەشدارى دەكەيت،
 بۆ خۆت ھەر ئەو گرژيە مانادارە ئەزموون دەكەيت
 كە لەنيوان پرسىارى (پانتايى گشتى بە چ مانايەكە)

و دەسلەت و ھېزى دەولەتدا بوونى ھەيە. بەم پىيە،
دەولەت تا رادەيەك ھەمىشە لەبارى خيانەتە بەرامبەر
ئومىدى سىياسى.

ئاخۇ پىيۈستە ھەنووكە باسى ئەو بەكەين كە خىزان
ھەمىشە لەبارى خيانەتە بەرامبەر بە خۆشەويستى؟ ئەو
روونە كە پىيۈستە ئەم پىرسىارە بخىتە روو، بەو چەشنەي
كە باديۇ پىيۈ واىە، ئەمە خال بە خال كاريگەرى خۇي
بە جى دەھىلى، و برىار بە برىاريش. ھەركاتيش كىردە
و رەفتارى سىياسى ھاتە نىو دىيەي خۆشەويستى و
ئەقىندارىيەو ئەو بىگومان ئەتكىردى خۆشەويستى
دەبىتە پىشېنىكراو. لە كەم شوپن و سىياسەتى جىھانىيدا
سىياسەتېك ئەدۆزىتەو كە خالى بىت لە تىكشاندىن و
رووخانى يەكتى، سىياسەت واتە بەرژەوەندى يەكلايەنە
كە ئەگەرەكانى كەوتن و پاشەقولادانى ئەويتىر شاينى
بىينە.

باديۇ ھەر لەو بەشەدا پىيۈوايە كە خالى داھىئەنى مىندالان،
كار، ھاوپى، خىبوونەوەي شەوانە، پىشووەكان، و ھەر
خالىكى تر، بە ماناي مۇنۇپۇلكىردن و گەمارۇدانى ھەموو
ئەم خالانەيە بە راگەياندى خۆشەويستى ھىچ بابەتېكى
سەرپاست و بىپەردە نىيە.

لە كۆتا تەوۋەردا كە تەوۋەرى خۆشەويستى و ھونەرە، بادىئۇ
 باس لەو پەيوەندىيەى نىئوان ھونەر و خۆشەويستى و
 باسى پىڭگەى سوورىالىستەكان لەم پەيوەندىيەدا دەكات.
 بە دىدى بادىئۇ، پرۆژە سەرەكىيەكەى سوورىالىستەكان
 پەپرەويكردنە لەو دەستوورەى رامبۆى شاعىر كە
 برۋاى بە دووبارەداھىتەنەوہى خۆشەويستىيە، و بۆ
 سوورىالىستەكانىش ئەم داھىتەنەوہى بە شىۋەيەكى شلۇق
 و جوولەيەكى ھونەرى، ئۆنتۆلۆجى، و سىياسى بوو. بە
 دىۋىكى ترىشدا، ھونەر زۆرجار پروو كۆمەلايەتییەكەى
 خۆشەويستى پىشان داوہ، بەو چەشنەى كە تەواوى
 خەلكى رەشۆك پىيان واىە، بەلام بەھەر حال، ئاشقان
 لە جىھاندا كەسانى تەنھان. تەنھا ئەوان ھەلگىرى ئەو
 جىاوازيانەن كە لەو جىھانەدا ئەزموونى دەكەن.
 ئەوہى ماوہتەوہ بىژم: ئەگەر ئەتەوئى باشتىر و بە
 دىدىكى فەلسەفىي و پروون لە خۆشەويستى تىبگەيت،
 خويندەنەوہى ئەم كىتبەى بادىئۇ، يارمەتییەكى باشت بۆ
 دەستەبەر دەكات. ئەم كىتبە كۆمەكەرىكى باشە بۆ ئەو
 كەس و خوينەرانەى ئەيانەوئى لە دىدىكى فەلسەفىي لە
 خۆشەويستى برۋان.

ئەم كىتبە لەم سەرچاوانەى خوارەوہ وەرگىڭردراوہ و ھەر

له‌رسته و دیریکدا گه‌رانه‌وه و تیکه‌ه‌لکیشانندی ده‌قه‌کان
کرده‌نی بووه:

یه‌که‌م: الن بدیو، در ستایش عشق، ترجمه مریم
عبدالکریم کاشی، نشر ققنوس، ۱۳۹۳.

دووه‌م: الن بدیو، در ستایش عشق، ترجمه مجتبا گل
محمدی، نشر انترنیتی، بدون سال چاپ و اسم نشر.

سییه‌م: الان بادیو، فی مدح الحب، ترجمه، غاده الحلوانی،
التنوير، ۲۰۱۴.

Alain Badiou, In Praise of Love, چواره‌م:

Serpents ,۲۰۱۲ ,translated bt Peter Bush

Tail

پیشہ کی

فەيلەسوف ھېچ كات نابىي پىنگە بىي ھەژمارەكانى ژيان كە
تياياندا ھېچ جياوازييەكى لەگەل ئەوانىتر نىيە، فەرامۆش
بكات. بىجگە لەمەش، نەرىتى شانۆيى و، بە شىۋەيەكى
تايبەت، شانۆي كۆمىدى بەشىۋەيەكى ھەژىنەر ئەم
راستىيە باس دەكات. لەمە بەدوا، كەسايەتییەكى شانۆيى
ئاسايى و فەيلەسوفىكى ئاشق ھەن كە ھىكمەتى رەۋاقى
و بىي متمانەيىە رانەھىتراۋەيىەكەي بەرامبەر بە سۆزى
خۆشەويستانە رىك لە ساتەۋەختىك كە ژنىك بە جوانىيەكى
برىقەدارانە لە نىۋ ژوورەكە خونچە دەكات يان بەتەۋاۋى
رەشت دەبىتەۋە و ئەو بۇ ھەمىشە گىر دەخوات.

ماۋەيەك لەمەۋپىش لەمە تىگەيشتم. پىمۋايە فەيلەسوف
(ئەمە ناۋىكى بىللايەنە بەدلنىايىيەۋە جۆرەكانى پىاۋ و ژن
دەگرىتەۋە) دەبىي بىرمەندىكى كارامە، شاعىرىكى نەشارەزا
و چالاكۋانىكى سىياسى بىت، بەلام دەبىي ئەمەش تىبگەين
كە پانتايى بىر كەردنەۋە ھەرگىز لە ھىرشە بىي بەزەيى و

زه بروزه نگاوییه کانی خوشه ویستی بی زیان نابیت. فهلسه فه داوا له خواز یارانی بواری فهلسه فه ده کات، جا چ ژن بن یان پیاو، له رۆله کانی بیرمه ند، هونه رمه ند، ئه کته ر و ئاشقدا ده ربکه ون. من ئه مانه به چوار مه رجه که ی فهلسه فه ی ده زانم.

به م هۆیه ئه و کاته ی که نیکۆلاس ترۆنگ بانگیشتی کردم له گفتوگۆیه ک له کۆمه له ی «شانۆی ئایدیاکان» که له قیستیقالی ئافینیۆن ریکخرا بوو به شداری بکه م، بی دوودلی قبولم کرد. وا به رچاو ده که وی ئه م گفتوگۆییانه خواردنیکی ویستراو و خوشی شانۆ، گفتوگۆ، خه لک، خوشه ویستی و فهلسه فه یه. وێرای ئه وهش، گفتوگۆ که وابریار بوو چوارده ی ته مموزی ۲۰۰۸ به ریۆه بچیت و ئایدیای ریتلینانی خوشه ویستی تووشی سه رسورمانمیکردبوو؛ هیزیکی هه مه گیر، وێرانکه ر و سیکیسی که سنوور و کاروباری کۆمه لایه تی خستبووه ژیر پی، ئه وهش له رۆژگاری که به شیۆه یه کی سروشتی به سوپا، میلله ت و ده وله ته وه په یوه سته.

هه نوکه با که می فوو به زورنادا بکه یین: نیکۆلاس پرسیاره کانی خسته روو، منیش رۆلی ئالۆز و دوولایه نه ی فه یله سوفی خوشه ویستیم پی سپێردرا بوو. پیکه وه به

باشى كارمان كرد ئەمەش بە جۆرى لە سەرکەوتن لە
قەلەم ئەدریّت. هیچ گومانیک لە ئارادا نییە: بە ئامانج
گەشتین.

ئەو دەقەى لەبەردەمتە پروونکردنەوێ قسەکانى ئەو
پۆژانەى. دەقەكە ریتى خۆبزوای و پروونى پاراستووه،
بەلام بى كەموکۆرى و راشکاونه تره. پیموایه دەقەكە
لە سەرەتاوه تا کۆتایی ئەو شتەى كە بانگەشه دەكات:
ستایشى خۆشهویستی، سروودی فەیلەسوفیكى وەك
ئەفلاتوونه یان ئەگەر كەسیك وەك ئەو بیر بكاتەوه: «ئەو
كەسەى لە خۆشهویستیهوه دەست پى نەكات، هیچ
كات پەى بە چیه تى فەلسەفە نابات». لەبەرئەوه لیڤرهوه
ئالان بادىق، فەیلەسوفى خۆشهویستی، لەگەل نیکۆلاس
ترۆنگ، فەیلەسوف و دواندەریكى حەكىم و هەلبەتە
ئاشق، دەست و پەنجە نەرم دەكات.

بەشى يەكەم
خۆشەويستى لەبەردەم ھەرەشەدا

پرسىار: لە كىتىبى «ماناى ساركۆزىي»دا كە دواى
 بلاوبوونەو، زۆر بە خىرايى پيشوازىيەكى باشى لىكرا،
 پىتوايە «پىتويستە ئىمە خۆشەويستى دابھىيىنەو، بەلام
 لەھمان كاتدا، بنجبرانە بەرگرى لى بکەين، لەبەرئەو
 خۆشەويستى لە ھەموو لايەكەو ڕووبەرۋى مەترسى
 بۆتەو». خۆشەويستى بە چ شىۋەيەك ڕووبەرۋى
 ھەرشە دەبىتەو؟ بەدىدى ئىو، چۆن ھاوسەرگىريە
 ڤىكخراوەكانى سالانى پيشوتر لە پۆشاكە تازەكانى
 ئەمرۆدا ڤىكخراون؟ پىموايە ڤروپاگەندەكانى ئەم دوايىيە
 وىسايتىكى دۆزىنەو ھاوسەر يان دانانى وادەى
 سۆزدارانە سەرەنجى ئىو بەتايبەت بەرەو لاي خۆى
 راكىشاو...

ئالان بادىۆ: ھەر بەو چەشنەيە. ديوارەكانى پارس سىخناخ
 بوو لە پۆستەرەكانى سايتى ھاوسەرگىرى ئىنتەرنىتى
 «مىيتىك» (Meetic)، كە بەدىدى من، ڤروپاگەندەكانى

به پراستی ئازاردەرن. دەتوانم ئاماژە بە ھەندى لە دروشمەکانى
 بکەم کە لیوانلیون لە ئاژاوەچىتى. سەرەتا بەشیوەیەکی
 ناپەرەوا سوود لەناونیشانی شانۆنامەکەى ماریفۆ، واتە
گەمەى خۆشەویستى و شانس^[۱]، وەرەگرن و دەلێن:
 «لە دەرەوێ شانسەوێ ئاشق ببە!» و پاشان لە شوینىکى
 تردا دەلێن: «بى شکستخواردن لە خۆشەویستیدا، ئاشق
 ببە!» هیچ دابراىک بوونی نییە، ئاخۆ ئەوێ پراستە؟ دووبارە
 لەشوینىکى تردا دەلێن: «خۆشەویستى پىرفىکت، بى ئازار
 و خۆماندوو کردن بە دەستبەھێنە!» ھەموومان سوپاسگوزارى
 سائىتى ھاوسەرگىرى میتىکىن... ئەم پىشنیازانە بە چەقە
 چەقەوێ دەخەنە روو (ھەناسەشمان لى دەبریت) لەمەر
 «پراھىنان لە خۆشەویستیدا». بەم پىیە، پراھىنەریکت
 لەبەردەم دادەنیت کە بۆ رووبەر و رووبەوێ بە ئەزموونىکى
 گەرە ئامادەت دەکات.

من لەو برۆایەدام ئەم ئاژەوێ گىرییە، رەنگدانەوێ
 چەمکى پراستن ئاسایە لە «خۆشەویستى». ئەم
 خۆشەویستىیە بەگشتى لە بەرامبەر ھەموو ریسکەکاندا
 بىمەکراو، تۆ ئاشق دەبیت، بەلام بەرژەوێندى و پاشەرۆژى
 پەيوەندى داھاتووت زۆر بە گشتگى ھەلدەسەنگىترى،

۱. The Game of Love and Chance, Marivaux

ده توانیت هاوژین و یاوه ره که تان به شیوه یه کی ورد له
 ریځه ی ئۆنله ینه وه هه لبرژیریت (بیگومان به ده سته و تنی
 وینه یه ک، شته لاوه کییه کانی حه زی ئه و، بهرواری له
 دایکبوونی، نیشانه دیاره کان، و شتانیککی له م چه شنه)
 و به ئاوپزانکردنی هه موو ئه م شتانه ده توانیت به خو تان
 بلیت: «ئه مه هه لبرژاردنیککی بی مه ترسییه!» ئه م پرسته یه
 خالی لوتکه که یانه و ئه مه ش فریوده ره، له بهرئه وه پیویسته
 ململانی پی پروپاگه نده ئاسا به کار بهیئریت. به ئاشکرا،
 به و چه شنه ی که خو شه ویستی هه ر ئه و له ززه ته یه که
 تاراده یه ک هه موو که سی به دواوه یه تی، واته ئه و شته ی
 که گوروتین و مانا به ژيانی تاراده یه ک هه موو که سی
 ده دات، من تووشی سه رسورمانی و دۆشدامان له بهرده م
 قسه بومه ته وه که خو شه ویستی ناتوانی وه ک دیارییه کی
 پیشکه شکراو به گویره ی له ده ستدانیککی ته واوی رپسکدا
 بیت. ره وتی میتیک، پروپاگه نده کانی سووپای ئه مریکام
 له سهرده می په ره پیدانی ئایدیای بۆمبه «هۆشمه نده کان»
 و جهنگه «بی مردووه کان» بیر ده هیئتیه وه.

پ: که واته پیتوايه په یوه ندییه ک له نیوان جهنگه «بی
 مردووه کان» و خو شه ویستیه «بی رپسکه کان» دا

ههيه. به ههمان نهو ريگايه ي كه كۆمه لئاسه كاني وهك،
 ريچارد سېنت و زيگمۆنت باومهن،^[۲] هاوشيوه ييهك
 ده بينن له نيوان «بئي ههستبوون بهرام بهر نهو به لئينه ي»
 كه سه رمايه دارئكي بازرگان به كرئكارئكي كرئگرده ي
 ده دات و «هيچ به لئيني له لايهن منه وه بووني نيه» ي
 نهو تاكه «ئاشق پيشه يه ي» نه م له كاتيكداه به يار و
 هاوژينه كه ي ده لئيت كه نهوان له جيهانئكي پر ژاوه ژاو
 دان و په يوه ندييه كه يان به ناوي ئاسانكاري و دنياه كي
 ئارام و مه سره فگه راوه تيك و پئك ده درين؟

ئالان باديو: هه موو نه مانه كه م تا زور ههمان سيناريو يه.
 جهنگه «بئي مردووه كان»، و خوشه ويستتي «بئي
 ريسك»، نه هيچ شتيكي هه رهمه كي و ريكه وت، نه
 هيچ پرووبه پرووبونه وه يه كي شانسي له ئارادا نيه. ويپاي
 نه وهش، نه م دروشمه پشتيواني له هه موو سه رچاوه كاني
 چالاكيه كي پروپاگه نديه به ربلاو ده كه ن، به ديدى
 من، نه وه يه كه مين هه رهمه يه له به رده م خوشه ويستتي،
 نهو شته ي كه به هه رهمه ي «سه لامه تي» له قه له مي
 ده ده م. به هه ر حال، نه مهش جياوازيه كي زوري له گه ل
 هاوسه رگيرييه كي ريكخراودا نيه. نه م هاوسه رگيرييه ي

۲. Richard Sennett and Zygmunt Bauman

که نهك به ناوی رېڅخستن و هیرارکیه تی خیزانیی به
دهست دایك و باوکانی سته مکاره وهیه، بهلكو به ناوی
به دیهینانی سهلامه تی بو تاکه ده رگیره کان، به گویره ی
چهند رېڅه وتنیکي نه جامدراو دروست ده بیټ. ههموو نه و
رېڅه وتانه ی که له هه رپه مه کیبوونه وه، رووبه روو بونه وه ی
شانس و له دوا جاردا هه رچه شنه شیعرېکی ئیگزستانسیالی
ده بنه به ربه ست، نه وهش به هو ی نااماده یی گاتیگوری
رهایی رپسکه کانه وهیه.

دووه مین هه رپه شه که خو شه ویستی رووبه رووی ده بیټه وه
حاشا کردنه له وه ی که نه م هه رپه شه یه له بنه رپه تدا
بایه خی نییه. خالی به رامبه ر هه رپه شه ی سه لامه تی
نه م ئایدیایه که خو شه ویستی ته نیا چه شنیکي تره له
هیدو نیزمی^[۳] به رچاو، و ته نیا له پانتایی به ربالوی
چیژدا گونجاوه. ئامانجی دوور که وتنه وه له هه رچه شنه
قهیرانیکی بی ناوېر، و هه رچه شنه نه زمونیکی قوول
و راسته قینه ی نه ویتربوونه که خو شه ویستی لییه وه
ده ته نریت. سه رباری نه مهش، پیویسته ئیمه نه وهشی
بو زیاد بکه ین که فاکته ری مه ترسی هه رگیز ناتوانی
به ته واوی رپسکه کیش بکری. پروپاگهنده کانی میتیک،

۳. hedonism

وەك پروپاگەندە بۇ سوپا ئىمپىراتۇرسەنتەرەكان، دەبىئىيەت مەترىسىيەكان دەبىيەتە مالى ھەر كەسىكى تر، جگە لە تۆ! ئەگەر زۆرباش بۇ خۇشەويستى پەرۋەردە كرابىت، و پەپرەوى لە ياساكانى سەلامەتى مۆدىرنىت كىرەبىت، كۆتايەھىنان و پىچرانى پەيوەندىت لەگەل ئەو كەسەى كە بۆت گونجاو نىيە، كارىكى دژوار نابىت. ئەگەرىش ئەو ئازارىش بىكىشى، ئىدى پەيوەندى بە خۇيەو ھەيە، مەگەر وا نىيە؟ ئەو بەشىك نىيە لە مۆدىرنىتە. بە ھەمان ئەو رېنگەيەى كە جەنگە «بى مردووۋەكان» تەنيا لەمەر تەۋرمى سەربازى خۇرئاۋايى بەكاردەھىترى. ئەو بۆمبانەى كە ئەوان دەيھاۋىژن، زۆرىك لەو مرۇقانى دەكوژن كە تەنيا كەموكورپىيان ژيانىانە لە ئاستى خوارەوۋەدا، بەلام ئەم مردووۋانە، ئەفغانىيەكان، فەلسەتىنىيەكان و خەلكانى لەم چەشنەن... ئەوان ھىچ جۆرە پەيوەندىيەكىان بە مۆدىرنىتەتەۋە^[۴] نىيە. خۇشەويستى لىۋانلىۋ لە سەلامەتى، ھەر شتىكى رېبەرايەتىكراۋ لەلايەن نۆرمە سەلامەتىيەكانەۋە، دەرخەرى ناامادەيى رېسكەكانە بۇ ئەو مرۇقانىەى كە پاشخانىكى باشيان ھەيە، سوپايەكى باش، ھىزىكى پۆلىسى باش، تىگەيشتنىكى سايكۆلۇژى

۴. modernity

باش له هيدنيزمى كه سىي، و هموو ريسكه كان بۇ ئەو
كه سانه يه كه له لايه نى به رامبه رن.
پيويسته ئاگادارى ئەو به بيت كه چۆن به رده وام پيمان
ده لىن: هموو كاروباره كانت «له خزمهت ئاسايش
و سهلامه تيتاندا بيت»، له ته گهره كانى پياده روڤيه
سينگفرۆشه كانه وه بيگره تا پاسه وانه كانى پولىس له
ميترو. خوشه ويستى رووبه رووى دوو دوژمن ده بيتته وه، له
بنه رته دا: پاراستنى دهسته بهر كراو به بيمه يه كى پولىسى و
ناوچه ي ئاسوده يى سنوردار كراو به چيژه ريساداره كانه وه.

**پ: كه واته چه شنى پيمان له نيوان ئايدىا كانى له يبرتارين^[5]
و ليبرال له باره ي خوشه ويستيدا هه يه؟**

ئالان باديو: له پراكتيكا من پيموايه ليبراله كان
(ئازادىخوازه كان) و له يبرتارينه كان (ئازادبیره كان) له
دهورى ئەم ئايدىادا ده خوليئنه وه كه خوشه ويستى
ريسكىكى بى كه لك و پوچه. ئەمه ش له لايه ك، ده توانيت
جوړئ هاوسه رگيرى به رنامه ريژكراو به ته واوى شادى و
خوشيه كه ماله كان به دهست به يئيت، و له لايه كى تر،
له به رنامه سيكسيه سه رگه رمه ره كانى ليوانليو له چيژ

⁵. Libertarian

باش له هيدنيزمى كەسىي، و ھەموو رېسكەكان بۇ ئەو
 كەسانەيە كە لە لايەنى بەرامبەرن.
 پتويستە ئاگادارى ئەو ەيت كە چۆن بەردەوام پيمان
 دەلەين: ھەموو كاروبارەكانت «لە خزمەت ئاسايش
 و سەلامەتيتاندا بىت»، لە تەگەرەكانى پيادەرۆيە
 سينگفرۆشەكانەو ە بىگرە تا پاسەوانەكانى پۆليس لە
 مېترۆ. خۆشەويستى رووبەرەوى دوو دوژمن دەبىتەو، لە
 بنەرەتدا: پاراستنى دەستەبەرکراو بە بىمەيەكى پۆلىسى و
 ناوچەى ئاسودەيى سنوردارکراو بە چىژە رېسدارەكانەو.

پ: كەواتە چەشنى پەيمان لەنيوان ئايدىكانى لەبىرتارين^[۵]
 و لىبرال لەبارەى خۆشەويستيدا ھەيە؟

ئالان بادىۆ: لە پراكتىكدا من پىموايە لىبرالەكان
 (ئازادىخوازەكان) و لەبىرتارينەكان (ئازادبىرەكان) لە
 دەورى ئەم ئايدىادا دەخولپنەو ە كە خۆشەويستى
 رېسكىكى بى كەلك و پوچە. ئەمەش لەلايەك، دەتوانىت
 جۆرى ھاوسەرگىرى بەرنامەريژكراو بە تەواوى شادى و
 خۆشەيە كەمالەكان بەدەست بەيىنىت، و لە لايەكى تر،
 لە بەرنامە سىكسىيە سەرگەرمكەرەكانى لىوانلىو لە چىژ

^۵. Libertarian

سوودمەند بيت، له کاتيکدا ههسته توند و ئاگرينه کان
 له بهرچاو نه گريت. له م گوښه نياگايه وه، بهراستي پيموايه
 که خوښه ويستي، له جيهاني ئه مرؤ، له م کوټ و بهند
 و، له م دؤخه پوچه له دا گيرؤده ده بيت و له ئاکامدا،
 تووشي هه ره شه ده بيت ه وه. من پيموايه ئه مه په يامي
 فەلسەفەيه، ههروه ها کايه کاني تريس، که بؤ بهر گرکردن
 ليى پۆلين به ندى ده که م، و ئه م ئه گه ره ش، به و چه شنه ي
 رامبؤى شاعير ده يليت، به ماناي ئه وه يه که خوښه ويستي
 پيويستي به داهي تانه وه يه. ئه مه ناتواني کرده يه کي بهر گري
 بيت بؤ پاراستنى ره وشى باو. جيهان پره له وهر چه رخانه
 تازه کان و پيويسته خوښه ويستي شتى بيت دابه يترى.
 پيويسته ريسک کردن و ئاژاوه گيرى له بهر رامبه ر سه لامه تي
 و ئاسايش دابه يترين.

پهشی ٤٥٥٥٥٥٥٥

فہیلہ سوفہ کان و خوشہ ویستی

پ: دەستەواژەى «خۆشەويستى پىئويستى بە سەرلەنوى
 داھىتانەوہىە» لە رامبۆوہ وەرگر تووہ، ھەروہا بۆ
 بىناکردنى تىگەيشتنى خۆت بەرامبەر خۆشەويستى
 سوودت لە ژمارەيەكى زۆر لە شاعيران و نووسەران
 وەرگر تووہ، بەلام پىئويستە سەرەتا لە فەيلەسوفانى تر
 بپرسىن. لەژىر کارىگەرى ئەم راستىيەدايت كە كەسانىكى
 زۆر كەم پەيوەندىيەكى جددى بەرامبەر خۆشەويستى
 دەخەنە روو، كاتىكىش ئەو فەيلەسوفانە گرىنگى بەو
 پرسە دەدەن، نەياريان دەكەيت. ھۆكارەكەى چىيە؟

ئالان بادىۆ: بىگومان پەيوەندى نيوان فەيلەسوفەكان و
 خۆشەويستى بە ھىچ شىوہيەك روون و شەفاف نىيە.
 كتيبەكەى مارى لۆمونىيە و ئۆد لانسلىن^[۱] لە ژىر
 ناونىشانى «فەيلەسوفەكان و خۆشەويستى؛ لە سوكراتەوہ
 تا سىمۆن دووبۇقوار»^[۲] ئەم پرسەى بە روونىي خستۆتە

^۱.Aude Lancelin and Marie Lemonnier

^۲.Philosophers and Love from Socrates to Simone de Beauvoir

۲. ئەم كىتەبە بەۋ سەرسورمانەۋە خەرىكە كە تاۋتۇيى
 بىر كۆرۈنەۋە ۋ ژىيانى فەيلەسوفە كان تىكەلكىش دەكەت،
 بى ئەۋەي كەمترىن ھەۋل بەمەبەستى تىگەيشتى پىر
 بۇ خۇيئەرى گىشتى ئەنجام بەدات. كىتەبە كە لەم دىدەۋە
 تارادەيەك بى ھاۋشىۋەيە. ئەۋە دەخاتە ۲.۰۰ كە چۈن
 فەلسەفە لە كاتى ھەۋۋى خۇشەۋىستىيدا لە نىۋان دۋو
 گۆشەي بەرامبەر يە كدا توۋشى نىكۆ دەبىت، ئەگەر چى
 چەند ۲.۰۰ گەيەكى مامناۋەندىش ۲.۰۰ ھەبىت. لە لايەك،
 فەلسەفەي «دژە خۇشەۋىستى»^[۲] ۲.۰۰ ھەيە كە ئارسەر
 شۇپنەۋەر يە كەمىن نۇيئەرىتتى. ئەۋ فەلسەفەيە بەۋە
 ناسراۋە كە لە شۇيئىكدا دەنوسىت ھەرگىز ژنان بە ھۇي
 ئەزمۈۋى سۆزى خۇشەۋىستىيەۋە ھىچ نابەخىش؛ ئەۋان
 لە ۲.۰۰ گەي ئەم نەمىيەۋە جۆرى مەرۋف ۋا لى دەكەن
 كە لە راستىيدا بى بايەخ بن! شۇپنەۋەر بىرمەندىكى
 تۈندەرەۋە. لە لايەكى تر، چەند فەيلەسوفىكى تىرىش
 ھەن كە خۇشەۋىستى بۇ يەكى لە بالاترىن ئاستى
 ئەزمۈۋى سوبىكتى دەگۆرۈن. بۇ نموۋە، كىيركەگۆر لەم
 دەستە فەيلەسوفانەيە. لە دىدى كىيركەگۆر^[۴]، ۲.۰۰

۲. Anti Lov
 ۴. Kierkegaard

سى ئاستى ھەيە؛ لە ئاستى ئىستاتىكىدا، ئەزموونى
خۆشەويستى ئەزموونىكە لە جۆرى ھەستىزىۋاندن و
دووبارەبوونەۋەي پوچ و بەتال. خودخوازىيەكى چىژئاسا
و خودخوازى ھەر ھەمان خودخوازى كەسەكان باس
دەكات، كە **دۆن ژوان لە ئۆپىراي مۇزارتدا** نموونەي
بالاي بوو. خۆشەويستى لە ئاستى ئاكارىدا، واقىيەيە
و جەدىبوونى خۆي دەسەلمىنىت. خۆشەويستى لەم
ئاستەدا بەلنىكى ناۋەكىي رەھايە. بەو چەشنەي
كىرەكەگۆر لەبەر خۆشەويستەكەي خۆي رېگىنى لاو^[۵]
ئەزموونى كرد. لە كاتىكدا بەھاي رەھاي ئەم بەلنىە لە
رېگەي ھاۋسەرگىريەۋە پىشتراست دەكرىتەۋە. ئاستى
ئاكارى دەتوانى رۆيشتن بەرەۋ بالاترىن ئاست كە ئاستى
ئايىنيە بخاتە روو. بەم چەشنە، ھاۋسەرگىرى نەك ۋەك
ھۆكارى ئاراستەكردنى پەيوەندى كۆمەلايەتى لە بەرامبەر
مەترىسيەكانى خۆشەويستىيەكى سەركىشانە، بەلكو ۋەك
دامەرزائوۋەك دادەنرىت كە خۆشەويستى واقىيەي بەرەۋ
پىگە سەرەككىيەكەي ئاراستە دەكات. دواين شىۋەگۆرپىنى
خۆشەويستى ئەۋ كاتە روودەدات كە «من (Ego) لە

۵. Young Regime
۶. Super-human

پروونکردنەوێ خۆییدا نقوم دەبێت بۆ ئەوێ ئەو دەسەلاتە
ببینیت کە ئەوێ هیناوەتە کایەوێ». واتە، ئەو کاتە
ئێگۆ لە پێژ و زۆری ئەزموونی خوشەوێستیدا رەگ
و ریشە خۆی لە سەرچاوە ئیلاهیە کە دەدۆزیتەوێ.
ئەوکات خوشەوێستی بەرەو ئەودیوی سنورەکانی فریودان
دەچیت و لە پێگە میانیگری هاوسەرگرییە بە ئاسانی
ئەتوانی بگاتە پلە سوپەرمروڤ^[1].

بەو چەشنە کە دەبینین، فەلسەفە بە دەست
ناکۆکییەکی زۆر گەرەوێ دەنالییت. لە لایە،
خوشەوێستی وەک جۆریک لە زیادەرەوی سروشتی لە
پەيوەندی سێکسی دەبینیت و، دەبێتە هۆی جۆریک
گومانی ئەقلانی؛ لە لایەکی تر، پۆزشی خوشەوێستی
دەبینین کە بە لایەنی کەمەوێ لە دەرکەوتنی ئاییندا نییە.
مەسیحیەت کە ئایینی خوشەوێستی، لە باکگراوندی
هەلواسراو دەمیییتەوێ و ئەم ناکۆکیەش تارادەیک شایەنی
قبولکردن نییە. لەم پرووێ، کێرکەگۆرد سەرەنجام ئەو
کاتە نەیتوانی پە بە ئایدیای هاوسەرگری لە گەڵ
خوشەوێستە کە رێگینا بەریت، لێ جیا بۆوێ و دواجار
بوو بەو فریودانە ئیستاتیکییە ئاستی یە کەم، بە لێنی
ئاکاری دووێمین ئاستی بە جیھینا و لە تیپەرین بۆ ئاستی

سىيەم سەرکەوتوو بوو، ئەویش لە ڕێگەى جديبوونى
 هاوسەرگيرى لە ژيانى واقيعيدا نەبوو. وێرەى ئەوەش، ئەو،
 کۆى چوارچىوەى فۆرمە ھەمەچەشنەکانى بىرکردنەوہى
 فەلسەفى ئەزموون کرد.

پ: ئاخۆ بايەخپىدانى کەسىتەن بەرامبەر ئەم پرسە
 بۆ ھەنگاوە بەرايىھەکانى ئەفلاتوون دەگەریتەوہ کە
 خۆشەويستى بە يەکیک لە شىوہەکانى نزيکبوونەوہ لە
 ئايدىا دادەنا؟

ئالان بادىي: ئەفلاتوون لە بارەى خۆشەويستى زۆر بە
 وردى دەدوێت: توخمىکى يونيفىرسال لە پالەنرى
 جولان بەرەو خۆشەويستى ھەيە. ئەزموونى خۆشەويستى
 ھاندەرێکە بەرەو ئەوہى ئەفلاتوون بە ئايدىا لە قەلەمى
 ئەدات. بەم چەشنە، تەنانەت ئەو کاتەى کە تەنیا ستايشى
 جەستەيەکى جوان دەکەم و بەس، جگە لەوہى کە خۆشم
 دەوێ يا نا، حەزم بە ئايدىايەکى جوانيشە. منيش، ڕێک بە
 وشە و دەستەواژەى تەواو جياواز، ھاوشىوہى ئەفلاتوون
 بىر دەکەمەوہ، بەم مانايەى کە خۆشەويستى پيکديت
 لە ئەزموونىکى تىپەرى ئەگەريى لە ڕێکەوتبوونى پەتى
 شانسەوہ بۆ رەوشىکى پربەھای گشتى. بە دەستپيکردنى

پرووبه‌رووبونه‌وه‌یه‌کی پرووت، هەرچه‌ند بی بایه‌خیش،
 فی‌رده‌بیت ده‌توانیت دنیا به گویره‌ی جیاوازییه‌کان، نه‌ک
 ته‌نیا به‌گویره‌ی هاوشی‌وه‌یه‌یه‌کان ئەزموون بکه‌یت و ته‌نانه‌ت
 ئەشی له‌م پرۆسه‌یه‌دا بۆ ئەزموونی رابردووش بگه‌رێته‌وه
 و تووشی ئازاریش بیت. له‌ دنیای ئەمرۆدا، به‌ شی‌وه‌یه‌کی
 گشتی، وا ویتا ده‌کریت که که‌سه‌کان ته‌نیا به‌رژه‌وه‌ندی
 که‌سیی خۆیان ده‌ویت. خوشه‌ویستی چاره‌یه‌که‌ بۆ ئەم
 پرسه‌. خوشه‌ویستی، پێداگری له‌سه‌ر ئەمه‌ ده‌کاته‌وه‌ که
 ته‌نیا وه‌ک ئالوگۆریکی دوولایه‌نه‌ دانه‌نریت یان به‌ هەر
 شی‌وه‌یه‌ک، وه‌ک سه‌رمایه‌کی سودووست له‌به‌رچاو نه‌گیریت،
 به‌راستی جۆریک متمانه‌ و دل‌نیا‌بوونیکی که‌سییه‌ که‌ له
 به‌خت و چاره‌نووسدا بوونی هه‌یه‌. خوشه‌ویستی به‌ره‌و
 چه‌ند به‌شیکی دیاریکه‌ری ئەزموونی شته‌ جیاوازه‌کانمان
 ده‌بات و، به‌م ئایدیایه‌ رێنماییمان ده‌کات که‌ ئەتوانرێ دنیا
 له‌ گۆشه‌ی جیاوازه‌وه‌ ئەزموون بکریت. له‌م چوارچێوه‌یه‌دا،
 خوشه‌ویستی چه‌ند په‌یامیکی گشتی و هه‌مه‌کی هه‌یه‌:
 خوشه‌ویستی ئەزموونیکی که‌سییه‌ له‌ یونی‌قی‌رسالیه‌کی
 به‌زه‌بر و له‌م پرووه‌وه‌، له‌ فه‌لسه‌فه‌دا بایه‌خ و گرینگییه‌کی
 زۆری هه‌یه‌ و ئەفلاتوونیش په‌که‌مین که‌س بوو په‌ی به‌و
 گرینگییه‌ برد.

پ: ژاك لكانيش كه لاي تو يه كيكه له مهزنترين
 تيوره سازاني خوشه ويستی، كه وته گفتوگوييه كي جددی
 له گهل دیدگاكانی ئەفلاتوون و، سەرەنجام بهوه گەشت
 كه «په یوهندی سیكسی بوونی نییه». مه بهستی لكان
 له مه چی بوو؟

ئالان بادیۆ: گریمانە كه ی ئەو زۆر سەرەنچراکیشه و له
 روانگه یه كي گومانخواز و ئاكارخوازه وه سەرچاوه ده گریت،
 به لام ئەو روانگه یه ی ئەو به ئاراسته ی پیچه وانه وه
 ده سورپته وه. ژاك لكانيش ئەوه ده خاته روو كه له په یوهندی
 سیكسییدا هه موو كه سیك تاراده یه كي زۆر به ته نیایه. به
 دلیاییه وه، ده بیته جهسته یه كي تر له ئارادابیت، به لام
 سەرەنجام چیژ بهردهوام ههر چیژی تو ده بیته. په یوهندی
 سیكسی جیا ده کاته وه، یهك ناخات. ئەم راستیه ی كه
 تو رووتیت و فشار ده خه یته سەر ئەویتر، ئەمه جوریک
 ویناکردن، جوریک رهنگدانه وه ی خه یالیه. راستیه كه ئەو
 چیژه یه كه تا پانتاییه كي یه كجار دووره ده ست دوورت
 ده خاته وه. له م رووه وه، لكان به م ئەنجامه گەشت كه
 په یوهندی سیكسی بوونی نییه. ئەم دادوه رییه ی ئەو،
 هه مووان تووشی شۆك ده كات كه بۆچی له و سەرده مه دا
 هه مووان ته نیا له مه ر «په یوهندییه سیكسییه كان» ده دوین.

ئەگەر ھېچ پەيۋەندىيە كى سىڭسى لە سىڭسوالىتدا نىيە،
خۆشەويستى ئەو شتەيە كە ئائامادەيى پەيۋەندىيە كى
سىڭسى پر دەكاتەوہ.

لاكان پىئوانىيە كە خۆشەويستى سەرپۆشىكە بۇ پەيۋەندىيە
سىڭسىيەكان؛ ئەو پىئوايە پەيۋەندىيە سىڭسىيەكان
لە بنەرەتدا بوونيان نىيە، وەك ئەوہى خۆشەويستى
ھەمان ئەو شتەيە كە دەبىتە ئەلتەرناتىقى لەدەستدانى
ئەم پەيۋەندىيە. لە راستىدا، ئەم شىۋە تىڭەيشتە زۆر
جىي سەرەنجترە. ئەم ئايدىيەيە ئەو بەرەو دەربرىنى
ئەم مانايەمان دەبات كە لە خۆشەويستى يەكلەينەدا
ھەول ئەدرىت بۇ ئەوہى لە «بوونى ئەويتەر» نرىكتر
بىينەوہ. لە خۆشەويستىدا تاك بەرەو ئەودىوى خۆى،
بەرەو ئەودىوى نەرجسى ھەنگاو ھەلدىنى. لە راستىدا،
لە پەيۋەندى سىڭسىيەدا، مرؤف لە رىڭگەى ناوبزىوانى
ئەويتەرەوہ، پەيۋەندى لەگەل خۆى ھەيە. ئەويتەر لە رىڭگەى
دۆزىنەوہى راستى چىژدا كۆمەكت دەكات. بە پىچەوانەوہ،
لە خۆشەويستىدا ناوبزىوانى ئەويتەر لە خۆيدا كارىكى
تەواوہ. چىيەتى رووبەرۋوبونەوہى خۆشەويستىيەنە ھەر
ئەمەيە: مرؤف ھەول ئەدات ئەويتەر وەك خۆى بىت و
واى لى بكات بەو چەشنەى كە ھەيە بۇ ئەو بىت و، ئەم

تيگه يشتنه، له به راورد به و پروانگه ته واو گالته چارانه ي
که خوشه ويستی پتر له که قالیکي خه ياللي نه خشینراو
به سر هه وراز و نشیوی هه قیقه تدا ده پروانی، به په یوهندی
سیکسی نازانیت، ئه مه تیکه یشتنیکی زور قوولتره.

له راستیدا، لاکانیش له په یوهست به خوشه ويستی
دوو چاری چهند دوالیزمیکی فله سه فی ده بیته وه. ئه و
ئایدیایه ی که «خوشه ويستی ئه و شته یه که نااماده یی
په یوهندی کی سیکسی پر ده کاته وه » ئه شی به دوو
شیوه راقه بکریت. به گویره ی یه که مین و به لگه نه ویستین
راقه، خوشه ويستی ئه و شته یه که هیژیکي خه یالی
به کارده هیئت تاوه کو ئه و بوشاییه ی به دیهاتووه له ریگه ی
په یوهندی سیکسییه وه پر بکاته وه. هه ر چی بیت. ئه مه
ته واو راسته که په یوهندی سیکسی هه رچه نده به شکو
بیت، بیگومانیش به شکویه، تووشی جوریک له پووچی
و به تالبوون ده بیته وه، به راستی هه ر له بهر ئه م هویه یه
که شوینکه وته ی یاسای دوو باره بوونه وه یه: ده بیت جار
له دوا ی جار دوو باره بکریته وه. رۆژانه، تا ئه و کاته ی که
گه نجین! ئه و کات خوشه ويستی له شیوه ی ئه م ئایدیایه
جیی ده بیته وه که شتی که له م بوشاییه دایه و ئه وینداران
(Lover) له ریگه ی شتیکی جگه له م په یوهندییه

تىگە يىشتىنە، لە بەراورد بەو پروانگە تەواو گالتە جارانهى
 كە خۆشەويستى پتر لە كەڧالتيكى خەياليى نەخشىنراو
 بەسەر ھەوراز و نشيوى ھەقىقەتدا دەروانى، بە پەيوەندى
 سيكسى نازانيت، ئەمە تىگە يىشتىنيتكى زۆر قوولترە.

لە راستىدا، لاكانىش لە پەيوەست بە خۆشەويستى
 دووچارى چەند دواليزميتكى فەلسەفىي دەبيتەو. ئەو
 ئايدىيەي كە «خۆشەويستى ئەو شتەيە كە ناامادەيى
 پەيوەندىيەكى سيكسى پتر دەكاتەو» ئەشئ بە دوو
 شيو ڤاقە بكرىت. بە گوڤرەي يەكەمىن و بەلگەنەويستى
 ڤاقە، خۆشەويستى ئەو شتەيە كە ھىتريكى خەيالي
 بەكاردەھيتيت تاوەكو ئەو بۆشايىيە بەديھاتوو لە ڤيگەي
 پەيوەندى سيكسىيەو پتر بكاتەو. ھەر چى بيت. ئەمە
 تەواو راستە كە پەيوەندى سيكسى ھەرچەندە بەشكو
 بيت، بىگومانىش بەشكو، تووشى جۆريك لە پووچى
 و بەتالبوون دەبيتەو، بە راستى ھەر لەبەر ئەم ھۆيەيە
 كە شوپنكەوتەي ياساى دووبارەبوونەو: دەبيت جار
 لە دواي جار دووبارە بكرىتەو. ڤۆزانە، تا ئەو كاتەي كە
 گەنجىن! ئەوكات خۆشەويستى لە شيوئەي ئەم ئايدىيە
 جيى دەبيتەو كە شتيك لەم بۆشايىيەدايە و ئەوينداران
 (Lover) لە ڤيگەي شتيكى جگە لەم پەيوەندىيە

نائامادەيە پيڭكەو دەبەستىتەو.

ئەو كاتەي زۆر گەنج بووم بە خويىندەوئەي بەشېك يان
پەرەگرافىك لە كىتېبى **رەگەزى دووئەمى سىمۇن دووبۇقۇار**
زۆر كاريگەر بووم. ئەو لەم پەرەگرافەدا باسى لەو دە كرد
كە پياو پاش تەواو بوونى پەيوەندى سېكسى، جەستەي
ژن بە پان و شل و شر وەسف دەكات و لە بەرامبەرىشدا
ژن وا ھەست دەكات كە جەستەي پياو، جگە لە كىرى،
بەشېوئەيەكى گشتى سەرەنجراكىشىيەكەي لەدەستداو
و تەنانت كەمىكىش پيڭكەننەنەوييە. قاودويلىش لە
شانۆيەكىدا بەسوودوەرگرتن لە چەند بىر كەردنەوئەيەكى
ھاوشېوئە دەمانھېنىتە پيڭكەننەن. ئارەزووى پياو ئارەزوو
بۇ دنيانى گالتەجارى، ورگىلى و كىرى بىتوانا و، پىرەژنى
ساحىرى بىدەدان بەھۆى مەمكەكانىيەو ئاويژانى داھاتو
كە چاولەرىي تەواوى ئەو جوانىيەيە. نەرمى و تەروبەرى
خۆشەويستى ئەو كاتەي كە لە نىو داويىنى ئەويترەو
خەوى لىدەكەويىت وەك بالاپۆشى نوحە (Noah) كە
لەسەر ئەم بىر كەردنەوئە نىگەرانييە جىگىر بوو، بەلام
لاكان رېك بە پىچەوانەو بىر دەكاتەو. لە دىدى لاکان،
خۆشەويستى بەرەو پانتايى ئونتۆلۆژىيە دەستدرىژ دەكات.
لە كاتىكدا كە ئارەزوو بەردەوام بە شېوئەيەكى تارادەيەكى

فېتېشىست (fetishist)، سەرەنجى خۆى لەسەر بەشە تايبەتەكانى ئەويتەر وەك مەمكەكان، سمتەكان و ئامرازی سېكس جىگىر دەكات، خۆشەويستى سەرەنجى خۆى رېك لەسەر بوونى ئەويتەر جىگىر دەكات، ئەو ئەويتەرى كە بەتەواوى چەكدارە بەرامبەر بوونى خۆى، بۇ ناو ژياندام، كە بەم چەشنە تېكشاو و گۆردراو، دەر كەوتوو.

پ: لە راستىدا پېتانوايە چەندان راقەى فەلسەفى زۆر پېكدژ لەبارەى خۆشەويستى بوونى ھەيە؟

ئالان بادىق: لە بنەرەتدا سى راقە ھەيە. يەكەم راقەيەكى رۆمانتيكىيە كە لەسەر شەيدايى رۆوبەر ووبونەو جىگىر دەبىت. دوو ھەمىن راقە ھەر ھەمان ئەو راقەيە كە لەبارەى ئازانسى دۆزىنەوى ھاوړى مېتىك ئامازەم پېكردوو؛ ئەو راقەيەى كە بە گۆيرەى رۋانگەيەكى ياساى يان بازىرگانى كە دەرىدەخات خۆشەويستى دواجار دەبىت جۆرىك پەيمان بىت. پەيمانىك لە نىۋان دوو كەسى ئازاد كە رايدەگەيەنن خۆشەويستى يەكترن، ئەگەر چى ھەرگىز زەرورەتى يەكسانى لە پەيوەست و سىستەمى بەرژەو ەندىيە دوولايەنەكان و فەرامۆش ناكەن. سەرەنجام، راقەيەكى گومانگەرايانەيە كە خۆشەويستى

بۇ جۆرىك وەھم دەگۆرپت. من له پروانگەي فەلسەفەي
 كەسىمەو ەھولئەدەم بلىم خۆشەويستى ناتوانى بۇ ھىچ
 يەك لەم لىكچوونانە كورت بىكرىتەو، بەلكو گەرانىكە بۇ
 دۆزىنەو ەھقىقەت. دەپرسىت: چ جۆرە ەھقىقەتەك؟
 مەبەستم ئەو ەھقىقەتەيە كە بەتايبەت شتىكى تەواو
 پروون و وردە: كاتى كەسىك جىھان نەك لە گۆشەنىگاي
 «يەك» ەو كە لە گۆشەنىگاي «دوو» ئەزموون دەكات
 چ جۆرە جىھانىك دەبىنىت؟ ئەو جىھانە لە پىش چا
 بگرە كە نەك لە گۆشەنىگاي جىاوازي و شوناس كە لە
 گۆشەنىگاي جىاوازەو ئەزموون دەكرىت، و گەشە و
 پەرەدەستىنىت و فەرامۆش دەكرىت. جىھانىكى ئاوا چ
 جۆرە جىھانىكە؟ من پىموايە خۆشەويستى دەبى بەم
 چەشنە بىت. خۆشەويستى ئەو پرۆژەيە كە تەواو
 لايەنەكانى ئارەزووى سىكىسى دەگرىتەو. بۇ نموونە:
 لەدايكبوونى منداڭ و ەزار و يەك شتى تر، لە راستىدا،
 ەموو شتىك لە ساتەوختىك كە ژيانمان لە گۆشەنىگاي
 جىاوازەو تووشى كىشە و قەيران دەبىتەو.

پ: بە رەچاوكردنى بىروراكانت و بە پشتبەستن بەو ەي كە
 خۆشەويستى بە رىگايەك بۇ ئەزموونى جىھان بەگوڤرەي
 جىاوازي دەزانىت، بۆچى لەگەل ئىمانوئل لىناس

ھاۋدەنگ نيت كاتى كە دەلىت: «ئاشق لەو كەسەى
خۇشى دەۋىت (معشوق)، نەك تايبەتمەندىيەكى جياۋاز
لەگەل ئەۋانىتر، بەلكو تايبەتمەندىيەكى جياۋاز ئەزموون
دەكات؟ بۇچى ئەۋە قېۋول ناكەيت كە خۇشەۋىستى
ئەزموونىكى ترە؟

ئالان بادىۋ: بەدىدى من، پەيبردن بەمەى كە بىناكردنى
جىھان بەگوپرەى جياۋازى بەدەر لە ئەزموونى جياۋاز،
كارىكى پېۋىستە. خەيالى لقىناس لە ئەزموونى
راقەنەكراۋى شىۋەى ئەۋىترەۋە دەست پىدەكات، جۇرىك
دەركەۋتن كە بەگوپرەى خوداۋەند ۋەك «ئەۋىترى
بەھىز» جىگىر بوۋە. ئەزموونى ئەۋىترىۋون بايەخىكى
يەكجار زۆرى ھەيە، لەبەرئەۋەى بەردى بناغەى زانستى
ئاكارە. لە ھەر نەرىتىكى ئايىنى بالادا، خۇشەۋىستى ۋەك
جۇرىك لە ھەستى ئاكارىى بەتەۋاۋى مانا دەردەكەۋىت. بە
دىدى من، ھىچ شتىكى ئاكارىى بەتايبەت لەمەر خودى
خۇشەۋىستى بوۋنى نىيە. لە پاستىدا، من ھەزم لە ھىچ
يەك لەم بىر كەردنەۋە ئىلاھىياتىيەنى كە بە سوۋدوەرگرتن
لە خۇشەۋىستى ھاتونەتە كايەۋە، نايەت؛ ئەگەر چى
دەزانم كارىگەرىيەكى قوۋلىانىش لەسەر مېژوو ھەيە.
تەنيا ئەۋ شتەى كە ديارىدەكەم دوا رەخنەى «يەك»ە

له «دوو». پېموايه ړووبه رووبونه وه له گه ل ټه وېتر به راستي
 ههيه، به لام ړووبه رووبونه وه جوړيک له ټه زموون نيه،
 ټه و ړووداويه که به ټالوړي ده مينيتته وه و ههقيقهت ته نيا
 له دوو توپي زايه لهي هه مه جوړ له جي هاني واقعييدا
 دهرده که وېت. بويه ناتوانم خو شه ويستي به ټه زمووني
 (هاوبه شيکردن) بزاتم، واته ټه زموونيک که تييدا خو مان به
 هوې ټه وېتر فه راموش بکهين؛ ټه مه مودي لي ټه م جي هانه يه
 له وه ي سهره نجام به ره و «ټه وېتر ي به هير» رېنموني
 ده کات. پي شتريش **گوته** له کو تاي کتي بي **فاوست** ټه وه ي
 پشتر استکردو ته وه که «ژنانه يي جاويدان به لوتکه مان
 ده گه يه ني ت». به داخه وه، من گوزاره ي له م چه شنه
 تاراده يه ک به ناپه سهند ده زاتم. به راستي خو شه ويستي نه
 به «لووتکه» و نه به «نشي و» م ناگه يه ني ت. خو شه ويستي
 پر وژه يه کي وجود يه: به مه به ستي بينا کردني دنيا له
 گو شه ني گايه کي ناسه نته ريزمه وه، جگه له پالنه ري په تي
 من بو مانه وه يان پالپشتي کردني سهرله نوپي شوناسي
 خو مان.

لي ره وه «ټه زموون» و «بيناکردن» له به رامبه ر يه ک
 داده ني م. کاتي پشت ته ستوورم به لامله کاني ټه و ژنه ي
 خوشمده وېت، و ئارامي به ره به يان به سهر نشي وې ئاسوي

كىو، و سهوزەلان و مەزراي گەنم، سىبەرى درەختەكان،
 مەرى سەررەشى بى جموجولەي پشت حەسارەكان
 و، خۆر لە كاتى ئاوابوونى لە نىوان لوتكە و گەردەكان
 دەبينم؛ و دەزانم، نەك لە پرووى دۆخى سىماكەيەو،
 بەلكو لە پرووى جىهان بەو چەشنەي كە ھەيە، كە
 ئەويش ھەر ئەم جىھانە دەبينىت و ئەم يەكانگىريە
 بەشىكە لە جىهان؛ و دەشزانم كە ريك لە ھەمان ساتدا،
 خۆشەويستى برىتيە لە پارادۆكسى جۆرى جياوازيەكى
 ھەماھەنگ؛ لەبەرئەوھەيە خۆشەويستى بوونى دەبيت و
 سەرھەلدەدات درىژە بە بوون دەدات. راستىيە كە ئەمەيە
 كە ھەنووكە من و ئەو دەرگىرى بابەتيكى بىھاوتايانەين.
 بابەتى خۆشەويستى، كە بينىنى جىهان لە پانۆراماي
 شووشەييانەي جياوازيەكانەو دەخاتەرۆو. بەم چەشنە،
 دەتوانىت پەي بەم جىھانە بەریت، لەدايك بيت و نەبيتە
 رەنگدانەوھەيەكى سادەي پرکردنەو و زالکردنى تىروانىيە
 كەسيەكانت. خۆشەويستى تواناي ھەميشەيى ئامادەبوونە
 لە لەدايكىوونى جىھاندا. لەدايكبوونى منداڵ بەو چەشنەي
 لە چوارچىوہى خۆشەويستى لەدايك بىت، ھەمدىس
 نموونەيەكى ترە لەم توانايە.

پەشى سىيەم
بىناکردنى خۆشەويىتى

پ: ھەنووکە با لە تیگەشتنتان بۆ خۆشەویستی بروانین.
گویم لیبوووە کە رامبۆ دەیویست خۆشەویستی سەرلەنوێ
دابھێنیتەو، بەلام بەھەمان مەبەست دەبی لە کام ئایدا
لەبارەی خۆشەویستی دەستپێکەینەو؟

ئالان بادێۆ: من پێموایە دەبیّت خۆمان لە دوو خالەو لە
پرسی خۆشەویستی نزیک بکەینەو کە لەگەڵ ئەزموونی
ھەمووان تەبایە. خالی یەکەم، خۆشەویستی لەخۆگری
چەشنێک دابراڤان یان ھەلوەشانەو، ئەویش بەگوێرەی
جیاوازی پەتی نیوان دوو تاک و سوبیکتە ناکۆتاکان. لە
زۆربەی بوارەکاندا، ئەم دابراڤانە، جیاوازی سیکیسیە. ئەگەر
شتێکی لەم چەشنە راستیش نەبیّت، خۆشەویستی ھێشتا
پشتراستمان دەکاتەو کە دوو کەس، واتە دوو ھەلوێستی
پاڤەکردنی جیاواز، لە بەرامبەر یەک پادەوێستن. بە
دەربرینیکی تر، خۆشەویستی ھەلگری توخمیکی بەرایە
کە جیای دەکاتەو، پێش و پاش دەکات و جیاوازی

دەكات. سەروكارت لەگەڵ «دوو» دا ھەيه. خۆشەويستی
لە دوو پێكدیئت.

خالی دووھەم، بریتییه لەوھی که رێك لەو ساتەھی ئەم
«دوو» لە خۆیدا، بە مانای واقعی وشەکه، لەسەر شانۆ
دەردەکەون و جیهان لە رێگەیهکی تازەووە ئەزموون دەکەن،
ئەمەش ئەشی فۆرمیکی پرمەترسی یان پرووداویت، ئەویش
بەھۆی ئەوھی دابراوەی بەردەوام لە ئارادایە. ئەمە ھەمان ئەو
شتەیه که ئێمە بە «پرووبەرووبونەو» لە قەلەمی ئەدەین.
خۆشەويستی بەردەوام بە چەشنی پرووبەرووبونەو دەست
پێ دەکات، من پێگەھی نیمچەمیتافیزیکی پرووداویک
بەم پرووبەرووبونەوھیه دەبەستمەو، واتە ئەو شتەھی
که ناچیتە نیو سیستەمی بی پێچ و پەنای شتەکانەو.
چەندان نموونەھی بی ھەژمار لە ھونەر یان ئەدەبیاتدا ھەیه
که خەریکی وەسفکردنی خالیکی دەستیپێکی لەم چەشنە
دەبیئت. زۆربەھی چیرۆک و رۆمانەکان جەخت لەسەر ئەم
خالە دەکەنەو که تییدا بە دیاریکراوی لە «دوو» دا
بەرجهستە دەبیئت، تا ئەو شوینەھی که دوو ئاشق پەيوەست
نین بە چین، گرووپ، خێل یان ولاتیکی دیاریکراو.
رۆمیو و جۆلیت «Romeo and Juliet» تەمسیلیکردنی
راستەقینەھی ئەم دابراوەیە، بەتایبەت لەبەرئەوھی ئەم

«دوو» پەيوەندى بە ئۆردوگاكانى دوژمنەو ھەيە. نابىي ئىمە دەسەلاتى خۆشەويستى لە كەلپن و تىپەرىن لە نيو پردەسەلاتىن نەياري و بنەرەتيتىن دابراھەكان بەكەم وەربگرين. پرووبەرووبونەو ھى نيوان دوو جياوازى، چەشنىك پرووداوە، لە ھەمان كاتدا، شانۆيەكى پر دەنگە دەنگى «سوپرايزەكانى خۆشەويستى» شە. بە گوڭرەي ئەم پرووداوە، خۆشەويستى دەتوانى دەستپىك و گەشاوە بىت، بە رەھايى، ئەمەش يەكەمىن خالى بنەرەتتە. ئەم سوپرايزە پروسەيەك دىنپتە پىشەوە كە لە بنەرەتدا ئەزموونىكە لە پىناو ناسىنى جىھان. خۆشەويستى لەبارەي دىدارى دوو كەس و پەيوەندىيە ناوەكىيەكانيان نىيە. خۆشەويستى چەشنىك بىناكردنە، ئەو ژيانەيە كە بىنا دەكرىت، بەلام نەك تەنيا لە پرووانگەي «يەكەو»، بەلكو لە پرووانگەي «دووو»، ئەمە ھەمان ئەو شتەيە كە من بە «سەكۆي شانۆي دوو» لە قەلەمى ئەدەم. من ھەمىشە پەيوەستم بە پرسەكانى كات و پروسەو، نەك تەنيا خالەكانى دەستپىكردن.

پ: بە گویرەى بۆچوونەكانت، ناكرى خۆشەويستى لە
دیدارىکدا قەتیس بکرىت، بەلکو لە دوو تويى کاتدا بۆ
خۆى دروست دەبىت. بۆچى ڕافەکردنىکى تىکەل بۆ
خۆشەويستى رەت دەکەیتەو؟

ئالان بادىۆ: بە پرواى من، زۆر کەس بە جوړىک برۆيان
بە تىگەيشتنى رۆمانتىکانە بۆ خۆشەويستى ھەيە کە
بە رىڭايەک خۆشەويستى بە موستەحیل دادەنن.
خۆشەويستى لە دوو تويى دیدار و لە ساتىکى سەحراوى،
لە دەرەوھى واقعەتى دنيای ھەيى، لەو يەکەيەدا
ھەلدەھىنجرىت، بەلوتگە دەگات و لە نيو دەچىت.
شتىک پروودەدات کە لە خودى ھەر موعجيزەيەکدا جىي
دەبىتەو، ئارەزوويەکى وجودى، پرووبەرووبونەوھەيەک کە
تووشى شکست و پرووخان دەبىت، بەلام کاتى رەوشەکە
بەو لوتگەيە دەگات، ئىمە نەک يەک «سەکۆى شانۆى
دوو»، بەلکو جوړىک لە «سەکۆى شانۆى يەک» مان بەرچاو
دەکەوئ. ئەم چەمکە پرووخانى خۆشەويستىيە: دوو
ئاشق يەکتر دەبين و شتىکى وەک کردەيەکى قارەمانانە
بۆ پشتگىرى لە «يەک»، دژى جيھان جيئەجى دەکەن. لە
ئەفسانە رۆمانتىکەکاندا دەبينىن کە ئەم ساتى ئاويژانبوونە

زۆر جار بە مەرگ كۆتايى پىددىت. لە نيوان خۆشەويستى و مەرگدا پەيوەندىيەكى نزيك و قوول بوونى ھەيە؛ بىگومان خالى لوتكەي پەيوەندى ترىستان و ئيزولدى *Tristan and Isolda* رېشارد فاگنەرە، لەبەرئەوھى خۆشەويستى لە ساتى لەناكاو و ھەسفنەكراوى پرووبەرووبونەوھە كۆتايى پىددى و لە نيو دەچىت، لە دوای ئەوھە، گەرانەوھە بۆ دنيای دەرەوھى پەيوەندى كارىكى نەكردەيە.

ئەمە راقەيەكى رۆمانتيكى رادىكالە كە بەدىدى من، دەبىت بەرپەرچى بەدەينەوھە. ئەم راقەيە جوانىيەكى ھونەرمەندانە و نائاسايى ھەيە، بەلام بە برۆاى من، لەرووى ئۆنتۆلۆجىيەوھە بەجددى شاينى پەسەندكردن نيە، بەدىدى من، دەبىت بە ئەفسانەيەكى ھونەرىي و جى سەرەنجى بزائىن، نەك فەلسەفەيەكى راستەقىنە لەبارەي خۆشەويستى. وىراى ئەوھەش، خۆشەويستى لە دنيادا لە دۆخى رووداندايە؛ خۆشەويستى ئەو رووداوەيە كە پىشبينى و بەھاكەي بەگويرەي ياساكانى دنيى كارىكى نەكردەيە. ھىچ شتىك (تەنانەت سايى مېتىك و سايە يەكترناسىنيەكانى تريش) وا لە كەس ناكات بۆ ئەوھى پرووبەرووبونەوھەيەكى ھەرلەخووە رېكبخت. سەرەنجام، ئەو ساتەوھەختەي كە يەكترى بە زىندوو و ئامادە دەبينىت،

ئىدى يەكترتان بينيوە و كار لە كار ترازاوە، ھەموو شتېك تەواو بوو و لە كۆنترۆلى تۆ بەدەرە. وپراي ئەوەش، ناشى خۆشەويستى بۆ پرووبەرووبونەوہى يەكەم كورت بکريتەوہ، لەبەرئەوہى خۆشەويستى جۆريکە لە بيناکردن. رەمز و پازەکانى بىرکردنەوہ لە خۆشەويستى، پيويستى بە کاتە بۆ شکۆفەکردن. لە راستيدا، خۆشەويستى سەرچاوہ سەرنجراکيشەکانى سەرەتاکان نيە، ئەو سەرەتايانە بە پروونى وپژدان ھەژنە، بەلام خۆشەويستى لە ھەموو شتېك گرینگتر جۆريکە لە بيناکردن کە بەردەوام دەبيت. ئەشى بليين، خۆشەويستى جۆريکە لە سەرکيشيەكى سەرسەختانە. لايەنى سەرکيشيەكى سەپنەرانەيە رېك بە رادەى پيويستى بە سەرسەختى. تەسليمبوون بەرامبەر گەشتن بە يەكەمين بەربەست، يەكەمين ناتەبايى جددى و يەكەمين کيشە، شتېكى جگە لە شيواندنى خۆشەويستى نيە. خۆشەويستى واقيعى ئەو خۆشەويستىيە کە بەشيۆەيەكى پتەو و بەردەوام، ھەندى کاتيش بەئازار، بەسەر بەربەستەکانى شوپتکات و جيھان دەستبالا دەبيت.

پ: ئەمە چ جۆرە بىناکردىڭىز؟

ئالان بادىۋ: كىتەپنى چىرۋەك لەم بوارەدا بەتەۋاۋى ناياب
 و خامۇش، بەم چەشەنە نىيە؟ كۆتايى چىرۋەك دەلىت
 «ئەۋان ھاۋسەرگىرىيان كىرە و چەند مىندالىكىيان ھەبۈۋ»
 بەلى، ھەلبەتتە، بەلام ئاخۇ خۇشەۋىستى بىرىتتە لە
 ھاۋسەرگىرى و ھەبۈۋنى مىندالى زۆر؟ لىكەندەۋەيەكى
 لەم چەشەنە، تارادەيەك رۈۋالەتتى و گالتەجارانەيە. ئەم
 وىناكردەنەكى خۇشەۋىستى بە درۈۋستكردى ناۋەندى
 خىزان دىتە كايەۋە و بە ئەنجام دەگات، ھەرگىز پارىكەر
 نىيە. نەك بەم ھۆيەكى كە ناۋەندى خىزان رۈۋالىكى
 ئەۋتۈۋى لە خۇشەۋىستىدا نىيە؛ بە بروۋى مىن، ناۋەندى
 خىزان لە خۇشەۋىستىدا كاريگەرە، بەلام خۇشەۋىستى
 ناشى بەۋ جۆرە كورت بىكرىتتەۋە. دەبىت ئەۋە بزانىن كە
 لەدايكبوۋنى مىندال بەشىكە لە خۇشەۋىستى، بەلام لە
 ھەمان كاتدا، نابى پىمانۋابى لەدايكبوۋنى مىندال دۈۋا
 ئامانچ و مەبەستى خۇشەۋىستىيە. بەراستى ئەۋ ساتەي
 كە خۇشەۋىستى دەۋام دەھىتتە بۆم گرینگە. رىكتر بلىم:
 لە «سەقامگىربوۋنى» خۇشەۋىستى نابى بەۋ چەشەنە لىي
 تىبگەين كە خۇشەۋىستى بەردەۋام دەبىت و ھەمىشەيى
 يان ئەبەدىيە. دەبى ئەۋە زانىن كە خۇشەۋىستى بۇ

بەردەوامىدان بە ژيان رېڭگە گەلى جياواز دادەھىيىت. دەبىي
ئاگامان لەو ەبىت كە ەبوونى ەمووان، كاتى لەلايەن
خۆشەويستىيەو ە لە بۆتەى تاقىكردنەو ەدا دابىرىت،
رېڭايەكى تازە بۆ گوزەراندى تەمەنى دواترى خۆى
دەبىيىت. ەلەتە، بەو چەشنەى لاسايى شاعىرەكان
بەينەو، دەبىت ئەو ەبلىن خۆشەويستى «ئارەزوويىەكى
بەھىزە بۆ سەقامگىربوون»، بەلام خۆشەويستى، لەو ەش
زىاتر، ئارەزوو ەبۆ ماو ەيەكى نەناسراو، چونكە بەو چەشنەى
كە ەموومان دەزانين، خۆشەويستى دووبارە داھىتانەو ەى
ژيانە؛ و سەرلەنوئ داھىتانەو ەى خۆشەويستى ەەر ەمان
سەرلەنوئ داھىتانەو ەى ئەو داھىتانە دووبارەيە.

پ: لە كىيىكتاندا بە ناوئشانى «ەلومەرجەكان»
«Conditions» چەندان ئايدا لەمەر نەمرى خۆشەويستى
دەخەيتە ژىر پىسار و گومانەو، بەتايبەت ئەو ئايداىەى
كە ەستى ئاشقوون جۆرىكە لە وەهم و چەمكىيى
سىتئرالە لە ترادىسيۆنى بەدبىنانەى مۇرالىستە
فەرەنسىيەكان كە بە گوئىرەى ئەو دىدە، خۆشەويستى
هېچ نىيە جگە لە «رازانەو ەيەكى تىژبىنانە كە لە رېڭەيەو ە
ەقىقەتى پەيوەندى سىكسوالى خۆى دەردەخات»

يان «خۆشەويستى لە بنەرەتدا ئارەزوو و بەپەرۋىشى
سىكسوالىتتىيە». بۇچى ئەم تىگەشتە دەخەيتە بەر
رەخنەو؟

ئالان بادىي: ئەم چەمكە ئاكارىيە پەيوەستە بە نەرىتى
گومانگەرايى. ئەم فەلسەفەيە بانگەشەي ئەو دەكات كە
خۆشەويستى لە راستىدا بوونى نىيە و تەنيا سەرپۇشكە
بۇ ئارەزووى سىكسى. ئارەزوو تەنيا ئەو شتەيە كە بەراستى
بوونى ھەيە. بەگوڭرەي ئەم تىروانىنە، خۆشەويستى ئەو
شتەيە كە ھىزى خەيالكردنەو درووست دەكات تاوەكو
ئارەزووى سىكسى بگەشىنئەو. ئەم ئايدىايەي كە
پىشىنەكى دوورودرىژى ھەيە، ھەمووان بۇ گومانېردن
بەرامبەر بە خۆشەويستى ھان ئەدات و، بە فەرھەنگىكەو
پەيوەستە كە ئاسايشى پىش ھەموو شتىك خستوو،
چونكە لە بنەرەتدا بەو مانايەيە كە: «گوڭ بگرە، لە
شىۋەي ھەبوونى ئارەزوو سىكسىيەكانيان تىبگەيت، بەلام
پىويست نىيە لە دەسىسەي ئەم ويناكردنە گرفتار بىت
كە ناچارىت كەسىكت خۆشبويت. تەنيا ئارەزووكانتان
تىر بگەيت و تەواوى شتەكان فەرامۇش بگەيت!» بەلام
لەم شىۋەيەدا، دەبى بلىم كە خۆشەويستى سوكاىەتى پى
دەكرىت (يان نۆزەندەكرىتەو بەو جۆرەي تۆ دەتەوئ)

ئەو ھەش بەناوى ھەقىقەتى پەيوەندى سىڭكىسى.

لەم چوارچىۋە يەدا دەمەۋى ئاماژە بە ئەزموونى خۇم بىكەم.

مىنىش ۋەك ھەر كەسىكى تر بە بەرپۈە بىردن و پىداگرى

ئارەزوۋى سىڭكىسى راۋەستام و بىرم لى كىر دۆتەۋە. سات

تىناپەرىت لەبىرى بىكەم. ھەرۋەھا دەزانم خۇشەۋىستى

بەدىھاتنى ئەم ئارەزوۋە لە رەۋتى گەشەسەندى و

ۋەرچەرخانى خۇيىدا جىگىر دەكات، ئەمەش زۆر گرىنگە،

چونكى بەۋ چەشەنى كە ئەدەبىيات لە دىۋرەمانەۋە

بانگەشەنى بۇ دەكات، بەدىھاتنى ئارەزوۋى سىڭكىسى

ۋەك ئەركىكى بى ھاۋشىۋە كاردەكات و نموۋنەيە كە

ئاراستەيەكى جەستەيى و تەۋاۋ سىڭكىسىيەنە پىشان

ئەدات، خۇشەۋىستى شتىكى پترە لە راگەياندى ۋشە

پەتىيەكان. راگەياندىك لە جۆرى «خۇشم دەۋىي»،

لەۋ رۈۋەۋە كە بەھا بە كىردەى رۈۋبەرۈۋبەنەۋە

بەخشىت، بايەخى زۆرى ھەيە و، جۆرىك پەيمانەستىن

دەخولقىنىت، بەلام تەسلىمبۈۋنى جەستەتان، داكەتنى

پۇشاكەكانتان، رۈۋتبۈۋ بۇ ئەۋىتر، دۈۋبارەبۈۋنەۋە و

راھىنانى خۇنۈيەنە پىرۈزەكان، بەلاۋەخستى ھەر چەشە

شەرم و خەجالەتىەك، ھاۋاركىردن و خرۇشاندىن، تەۋاۋى

ئەم دەرگىرىيەنە جەستە، گوزارشتە لە تەسلىمبۈۋ

بهرامبەر خۆشه‌ويستی. خۆشه‌ويستی ته‌واو و بنجبر،
 خۆی له هاورپیه‌تی جیا ده‌کاته‌وه. هاورپیه‌تی په‌یوه‌ست
 نییه به پاپه‌ندبوونی جه‌سته‌یی یان ره‌نگدانه‌وه له چێژی
 جه‌سته‌دا. به‌م هۆیه‌یه که هاورپیه‌تی بۆته جی باسی
 ئەو بیرمه‌ند و فه‌یله‌سوفانه‌ی که به‌رامبەر به سۆزی
 شه‌هوه‌تی به‌دگومانن، به‌رده‌وام ئەو بابته دیتنه پێشه‌وه.
 خۆشه‌ويستی به تایبته به تیپه‌رینی کات، ته‌واوی لایه‌نه
 ئه‌رتییه‌کانی هاورپیه‌تی ده‌گریته‌وه، به‌لام خۆشه‌ويستی
 به گشتی بوونی ئه‌ویتروه په‌یوه‌ست ده‌بیت و
 پاپه‌ندبوونی جه‌سته ره‌مزی لاشه‌یه‌یه که ده‌بیته گشتی.
 ده‌توانین بڵین: «راست نییه! ئەوه ته‌نیا و ته‌نیا ئاره‌زووه
 که له خۆشه‌ويستییدا کارده‌کات.» پیموایه راگه‌یاندنی
 خۆشه‌ويستی له چوارچێوه‌ی ئەو خۆشه‌ويستییه‌ی که
 خۆی رایده‌گه‌یه‌نیت، ته‌نانه‌ت ئه‌گەر شاراوه‌ش بیت،
 هۆکاری به‌دیها‌تنی به‌ره‌م و ئه‌نجامه‌کانی ئاره‌زووه، بی
 ئەوه‌ی که خودی ئەم ئاره‌زووه ده‌ربکه‌وی. خۆشه‌ويستی
 به کاریگه‌ری له ئاره‌زوودا خۆی ده‌سه‌لمینیت و رپۆره‌سمی
 جه‌سته‌کان ده‌رخه‌ری لاشه‌یی ئەم مانایه. هه‌روه‌ها
 ده‌رخه‌ری ئەم ئایدیایه که به‌لینی سه‌رله‌نوێ دا‌هێتانه‌وه‌ی
 ژیان سه‌ره‌تا له رپۆوی جه‌سته‌یه‌وه به‌دی دیت، به‌لام

ئاشقەكان تەنانەت لە توندترین دۆخە شىواوۋەكانىشدا،
ئەوۋە دەزانن كە خۆشەويستى ۋەك فرىشتەى پاسەوانى
جەستەيان ئامادەيى ھەيە؛ كاتى بەرەبەيان لە خەو
ھەلدەستىتەو، و كاتى جەستەكانتان ئارام دەبىتتەو،
خۆشەويستى راگەيەندراو.

بەم ھۆيەيە من پىموايە خۆشەويستى، جگە لەو
تيۆرەسازانەى كە لە ھەولى تەماويكردنى ناوەرۆكەكەين،
داپۆشەريكى پەتەيى بۆ ئارەزووى سىكسى و
پىشەكەيەكى پردەنگەدەنگ و ۋەھمىيانە نىيە بەمەبەستى
دەستەبەركردنى مانەوەى جۆرى مرۆف.

بەشى چوارەم
ھەقىقەتى خۆشەويستى

پ: پيشتر باست له وه كردووه كه نه فلاتوون سهرده مانېك
له مه وپيش نهو په يوه ندييه تايبه ته ي كه له نيوان
خوشه ويستی و هقيقه تدا هيه، باسكردووه. به لام به
ديدی تو خوشه ويستی چوناوچون به شيكه له «شيوهی
هقيقه ت»؟

ئالان باديؤ: پيموايه خوشه ويستی ههمان نهو شته يه كه
من به گویره ي ليكدانه وه فله سه فييه كانم به «شيوهی
هقيقه ت» له قه له مم داوه، واته نهو نه زموونه ي كه
به هو ييه وه جورېك له هقيقه ت دروست ده بيت. نه
هقيقه ته بي هيچ گومانېك هقيقه تيكه له باره ي «دوو»:
نهو هقيقه ته ي كه له خودی جياوازييه وه سهرچاوه
ده گريت و پيموايه خوشه ويستی (واته نهو ي من پييده ليتم
سه كوی دوو) هر ههمان نه زموونه. به مانايه، سهرتاپای
نهو خوشه ويستی ي كه تووشی قهيران بوته وه په يوه سته
به توكمه ييه كه ي، و به په سهندكردنی نه زموونی دنيا

لە گۆشەى جياواز، لە رەوتى ھەقىقەتتىكى تازە لەبارەى
جياوازی دىتەكايەو.

بەم ھۆيەيە كە خۆشەويستى واقىعى بەردەوام بۆ تەواوى
مرۇقايەتى جىي سەرەنجە، ھەرچەندەش لە روالەتدا بە
ئاسايى و گەمزانەش بىتە بەرچاۋ. ئەو دەزانىن كە خەلك
لە كاتى خويىندەنەوئى چىرۆكە ئەقلىندارىيەكان، تواناى
ھەلبىزاردن لەدەست دەدەن! فەيلەسوف دەبى بىرسىت
بۆچى شتىكى لەم چەشنە روو ئەدات؟ بۆچى ئەم ھەموو
فيلم، رۇمان و گۆرانىيانە ھەن كە بەتەواوى لە پىناو
چىرۆكە ئەقلىندارىيەكان چى كراون؟ دەبى شتىكى
گشتى و ھەمەكى لەبارەى خۆشەويستى بوونى ھەبىت
كە پەيوەندى و سەرەنجى خويىنەران يان بىسەرەرانىكى ئاوا
مەزن بۆ ئەم چىرۆكانە رابكىشىت. ئەوئى گشتىيە ئەوئى
كە خۆشەويستى ئەزموونىكى تازەيە لەبارەى ھەقىقەتتىكى
نەگوتراۋ؛ ئەزموونىك لە چوارچىۋەى «دوو»-بوون نەك
«يەك»-بوون. بەو مانايەى كە دەتوانىن دنيا جگە لە
رېڭەى ھوشيارى كەسىي ئەزموون بىكەين و رووبەرۋوى
بىيىنەوئى: ھەر خۆشەويستىيەك گەواھىيەكى تازەيە بۆ ئەم
بانگەشەيە و بەم ھۆيەيە كە حەزم لىيە بىكەومە داوى
خۆشەويستى؛ بەو چەشنەى كە قەدىس ئۆگۈستىن

باسى دەكات، ئىمە ھەزمان لىيە بىكەوينە داوى
خۆشەويستىيەو، لەلايەكى تر، ھەروەھا ھەزمان لىيە
ئەوانىترىش بىكەونە داوى خۆشەويستىمانەو: بىگومان بەو
ھۆيەى كە راستىيەكانمان خۆش ئەوئەت و ئەمەش مانا
بە فەلسەفە ئەدات: خەلك راستىيەكانيان خۆش ئەوئەت،
تەنانت ئەگەر خۆشيان نەزانن كە خۆشيان دەوئەت.

پ: وادەردەكەوئ كە پىئويستە لەم ھەقىقەتە بدوئىن
و، لەو خۆشەويستىيە بدوئىت كە «پرادەگەيەنرەت».
بەگوئەرى بۆچوونەكانت و بەگوئەرى پىئويست، پراگەياندى
خۆشەويستى يەككە لە قۇناغەكانى خۆشەويستى.
بۆچى دەربەرىن و ئاشكرابوون بۆ خۆشەويستى ھىندە
چارەنووسسازە؟

ئالان بادىق: چونكە ئەم پراگەياندىنە لە بونىادى خودى
پرووداوەكەو ھەلدەھىنجىئەرى. سەرەتا، يەكتەرىنىنىك
ئەزموون دەكەيت. باسى ئەو ھەم كەرد كە چۆن
خۆشەويستى بە خەسلەتتىكى تەواو پىكەوتى، ديار و
خۆرسكى يەكتەرىنىن دەستپىدەكات. ئەمانە بەراستى
گەمەكانى خۆشەويستى و شانسن؛ و ھەتمىشن. ئەوانە
وئەرى پروپاگەندەى زۆر و زەبەنداو پتر لەو سنوورەى

که ئاماژەم پێکرد، بەردەوام بوونیان هەیه، بەلام شانس دەبێ لە ساتەوهختێکی دیاریکراودا رام بکریّت و ببیّتە پرۆسەیهك که دەتوانی بەردەوام بیت. ئەمە پرسێکی زۆر دژوار و تارادەیهك میتافیزیکییه: چۆن ئەشی ئەوهی لە سەرەتادا شانسێکی پەتییه ببیّتە خالی پشەئەستووری بونیادی هەقیقەت؟ چۆن ئەشی ئەو شتە ی که لە بنەرەتدا شایەنی پیشبینینەکردنە و وابەرچاو دەکەوێ بە کەموکۆری کۆنترۆلنەکراو و چاوەروانەکراوی بوون گری بدریّت، ببیّتە مانای پرووتی ژيانی دوو مرۆف که یەکتریان بینیوه و بوونەتە کەپل و وێرای جیاوازی تیروانینەکانیان، لە ئەزموونی بەربلاوی لەدایکبوونەوهی بەردەوامی جیهان دەرگیر بن. چۆن لە دیداریکی پەتی، بە پارادۆکسی تاکە جیهانیك که تییدا پەر لەسەر «دوو»-بوون هەلدەمالیّت، دەگەیت؟ ئەمە نەهینییەکی تەواوه؛ و ئەوهی بەراستی گومانگەرایی بەرامبەر خۆشەویستی پەخشی دەکاتەوه هەر ئەمەیه. دەتەوێ بلییّت: بۆچی لە چوارچێوهی واقعەتیکی تەواو گالتەجاری پشەئەستوور بەمە ی که فلان کەس لەگەڵ هاوکارە ژنەکە ی یان پیاوێکە ییدا یەکتریان بینیوه، باس لە هەقیقەتیکی گەورە بکەین؟ ئەمە رێك هەر ئەو شتە ی که دەبێ پێداگیری لەسەر

بكهينهوه: كردهيهكى بهروالەت نەشیاو، بەلام لەو جۆرى
 كە لە ژيان و لە پيودانگى بچووكدا بە پرووداويكى رادىكال
 لە قەلەم دەدریّت، و پيیداگرى لەسەر ئەو رەوتە دەكرد و
 ئارامى لەسەر دەگرت هەلگرى مانایەكى گشتییه.

ويژای ئەوەش، ئەمە راستە كە «شانس دەبى رام
 بكریّت» بى هوى نیه مالارمى گوتویهتى: «شانس
 سەرەنجام رام دەكریّت». ئەو ئەمە لەمەر شيعر دەلیّت،
 نەك لەمەر خۆشەويستى، بەلام قسەكەى ئەو ئەشى
 لەمەر خۆشەويستى و راگەياندى خۆشەويستىش،
 ويژای هەبوونى دژوارىگەلىكى تاقەتپروكىن و جۆرە
 هەمەچەشنەكانى غەم و بىتاقەتى كە هیناویەتیە كایەوه،
 بەتەواوى هەر راست بىّت. هەندى كات نزىكایەتى نیوان
 شيعرەكان و راگەياندنەكانى خۆشەويستى بەشدارن
 كە بە خودى زمانەوه وابەستەن. پرسى باسكردنى ئەو
 قسەیهیه كە ئەشى بەرھەم و ئەنجامەكانى تارادەیهك
 بىكۆتا بن. ئەوەى شيعر بەرھەم پيش دەبات هەر ئارەزووه.
 سادەترین وشەكان بە توندىیهكى تارادەیهك ناجیگیر
 دەبنە بەرھەمەینەر. راگەياندى خۆشەويستى رىگایەكە
 لە پرووداوى یەكترىنین، بەمەبەستى دەستىوێردان بۆ
 بىناكردنى هەقیقەت. چیهتى رىكەوتى و شانس ئامیزى

یەکتەربینین، بەئارامی و پلە بە پلە بە قبولکردنی جۆریك
 دەستپێك شیوەی دەگۆرپێت و زۆرجار ئەوەی لە یەکتەربینین
 دەستپێدەكات ماوەیەکی درێژ دەکێشی و بەو چەشنە
 لە ئەزموون و تازەیی دنیا دا لیۆرپێژ دەبێت کە بە نیگایەك بۆ
 پابردوو، هاوشتیوەی ئەوەی لە سەرەتادا بەرچاو دەکەوت،
 ئیدی نە پێکەوتی و پێکەوتنی کە تارادەیهك بە جۆریك
 پێویستی دەردەکەوێ. شانس بەم چەشنە پام دەکریت.
 پێشھاتی رەھا و بێ کۆت و مەرجی یەکتەربینین لە گەل
 ئەو کەسە کە نایناسین، سەرەنجام پڕوالەتی چارەنووس
 بە خۆیەو دەگریت. پراگەیانندی خۆشەویستی هیماي
 تێپەڕینە لە شانسەو بۆ چارەنووس و بەم ھۆیە کە زۆر
 پڕ مەترسی ترە و بە سەختی لە ژێر فشار جۆریك لە ترسی
 سەکۆی شانۆدا یە. ھەندێ کات، پراگەیانندی خۆشەویستی
 تەنیا بۆ یەك جار نییە؛ پراگەیانندی خۆشەویستی دەتوانی
 دوورودرێژ و تیروتەسل و بەردەوام و ئالۆز بێت؛
 دەتوانی جار دوای جار دەربکەوێ و تەنانەت ھێندە
 درێژە بکێشی کە دووبارە و سەرلەنوێ دەربکەوێتەو.
 شانس لە ھەمان ئەو ساتەوختە پام دەکریت کە بە
 خۆت دەلییت: دەبێ من بە لایەنی بەرامبەر، لەبارە
 پڕودان، لەبارە یەکتەربینین و پڕوداوەکان بدویم. من

ئەو شتەي كە پاپەند و پەيوەستم بە ھاتنى كرد، لانيكەم
 لە دیدی خۆم، بەو دەلییت؛ لە گوتە یە کدا: خۆشم دەویتی.
 لەو کاتەي كە دەلییتی خۆشم دەویتی جۆری فیل نییە،
 کەواتە چییە؟ چ شتیك لەو کاتە یەدا دەگوتریت؟ گوتنی
 «خۆشم دەویتی» ھەرگیز ئاسان نییە. بەشیوہ یە کی ئاسایی
 ئاوا دەردە کەویتی كە ئەم رستە بچوو کە بەتەواوی بی
 مانا و گالته جارانیە. ھەندی کات تاکە کان ھەز دە کەن
 سوود لە رستەي شاعیرە کان وەربگرن، بەلام ئەوہی
 ئەوان بەردەوام دەلیین ئەمە یە کە: ھەرکات شانس پەتی
 بوو دەبی شتیکی تر دەربکەین. پیموایە تا شتیك بکەمە
 دەرەوہ کە ئارام دەگریت، ئەو شتەي كە پتەو دەبییت،
 شتیك لە جۆری پەیمان و وەفادارییە. لیروہ یە من لە
 لیكدانەوہ فەلسەفیە کانی خۆم وشەي وەفاداری، بەدەر
 لە ناوەرۆکە ئاساییە کەي، بەکار دەھینم. وەفاداری ریک
 بەمانای تیپەرین لە یە کتربینینی ریکەوت و شانس ئامیز
 بۆ جۆریك بیناکردنی پتەو و بەھیز، بەو چەشنەي كە
 پیویستە.

پ: لەم کۆنتیکستەدا، پیمخۆشە بەشیك لە کتیبی
 نامە یە کی بۆ دی «Andre Gorz, Letter to D», بەرھەمی

زۆر جوانیی ئه ندری گۆرتس بگوازمه وه. کتیه که
له باره ی دهرخستنی خوشه و یستی ئه م فه یله سوفه یه
بۆ هاوسه ره که ی به ناوی دوورین و گێرانه وه ی ئه و
خوشه و یستییه یه که بی په رده بلیین، بۆ هه میشه
دریژه ی کیشاوه. نامه که به م چه شنه ده ست پی ده کات:
«به م زوانه ته مه نت ده بیته هه شتا و دوو سال. شه ش
سانتیمه تر بالات کورت بۆته وه، هیشتا کیشت چل و
پینج کیلویه و، وه ک هه میشه جوان و، شوخ و شه نگ
و یستراوی. ئیستا بۆته په نجا و هه شت سال پیکه وه
ده ژین و له جاران زیاتر خوشمده وئی. دیسانه وه هه ست
به بۆشایی و به تالییه کی وێرانکه ره له ده فه ی سینگ
ده که م که ته نیا به گه رمایی جه سه ته ت ئه و بۆشاییه پر
ده بیته وه.» چۆن له وه فاداری ده روانیت و چ مانایه کی
بۆ داده تاشی؟

ئالان بادیۆ: ئایا مانای وه فاداری زۆر به ربلاوتر نییه له و
په یمانه ساده یه ی نه خه وتن له گه ل که سی تر؟ ئایا
وه فاداری له راستیدا ئه وه ناخاته روو که وتنی یه که م
«خوشمده وئی» ئه و په یمانه یه که پاپه ندی هیچ چه شنه
به پیرۆز کردنیکی تایبه ت نییه؟ په یمانیک بۆ بینا کردنی
شتیک که به مه به ستی رزگار کردنی یه کتر بینینه

رېځه وتېوونه که ی دريژهي ده بېت. مالارمې شيعر وهك «ئو»
 شانسه ی که وشه به وشه ده ستبالا ده بېت» ده بينيت.
 وه فاداری له خو شه ويستيدا ئامازهيه بو ئهم سهر که وتنه
 گه وره يه. رېځه وتېوونی يه کتر بينين رېژ له دواي رېژ
 ئیدی له رېځه ی ئه وه ی ئارام ده گريت و له رېځه ی
 له دايکبوونی جيهانيکی تازه، سهرده که ويټ. له بهرچی
 زور جار مروقه کان ده لېن: به رده وام خو شمده ويټ؟ هه لبه ته
 ئه گه ر ئهمه را گه ياندنی جوړيک فيل نه بېت. به دلنيا ييه وه
 ئاکارخو ازان به ده ربريني ئه وه ی که رسته يه کی له م
 چه شنه له راستيدا ههر گيز راست نيه، و رامی ده که ن.
 سهره تا گوټنی ئه وه ی که ئهم رسته يه ههر گيز راست نيه،
 دروست نيه. که سانیک هه ن به رده وام و زور زياتر له وه ی
 ئه شی بیری ليکبه يته وه يان باسی بکه يت، يه کتر يان
 خو شده ويټ.

هه موو که سيک ئه وه ده زانیت که برياری کوټايه ټان
 به خو شه ويستيه کی وه ها، به تايبه ت به چه شنيکی
 يه کلايه نه، به رده وام کاره ساته، ههر چه نده ش به لگه کانی
 پشتگيري کردنی ئهم برياره بالاش بن. ته نيا يه کجار
 به دريژايی ژيانم وازم له خو شه ويستی هيناوه و ئه وه ش
 خو شه ويستی يه که مم بوو، پاش ئه وه، هيدي هيدي

تېگەيشتم ھەولدان بۇ دۆزىنەۋەى ئەو خۆشەۋىستىيە،
يەكەم ھەنگاونانم بە ھەلە بوۋە و زۆر زووش لەو راستىيە
تېگەيشتم، بەلام بە توندىيەكى تايبەتى و ھاوشان بە
ھەستى پىۋىستىبون؛ واتە ئەو كاتەى كە مەرگى ئەزىزىكم
نزيك دەبۆۋە. پاش ئەۋە ھەرگىز وازم لە خۆشەۋىستى
نەھىئاۋە. وپراى ھەبوونى تەۋاۋى پرووداۋ، و ھەستە
ناخۆشەكانى دل و ئەو گومانانەى كە تىمپەپراندوۋە،
ئىدى ھەرگىز لە خۆشەۋىستى دانەپراوم و بەدروستى و
بە پشتبەستن بە راستى دلنيام ئەو ژنانەى كە خۆشيانم
دەۋى بۇ ھەمىشە خۆشمدەۋىن. لەم پروۋەۋە، من بۇ
ۋەستان لەسەر ئەۋەى كە تانەى گومانگەراكان دوورە لە
راستىيەۋە، چەندان بەلگەى كەسىم ھەيە و پاشان ئەگەر
«خۆشمدەۋىي» ھەمىشە و لە زۆربەى بۋارەكاندا جارچى
«خۆشم دەۋىي» بىت، لە بنەرەتدا، شانس لە چۈرچىۋەى
نەمرىدا گىر دەخوات. ئىمە نابىت لە وشەكان بترسىن.
گىرخواردن و سنوردارکردنى شانس، پىشبينىيەكى نەمرە
و ھەر خۆشەۋىستىيەك تارادەيەك نەمرى دەخاتە پروو؛
ئەمە لە راگەياندندا گونجاۋە...

بەم چەشنە، پرسەكە برىتيە لە جىگىرکردنى ئەم
جاويدانىيە لە چۈرچىۋەى كاتدا، چونكە لە بنەرەتدا
خۆشەۋىستى جۆرىكە لە مانفىستى نەمرى كە لە دوو

توئى كاتدا بە باشتىرىن شىۋە بەدىھاتوۋە و دىتە كايەۋە:
 ئەو نەمىرىيەى كە لە كاتدا گرفتار دەبىت. لە كۆتايىدا
 دەبىت بلىم كە گومانگەرايان دەمانهيننە پىكەنين،
 لەبەرئەۋەى ئەگەر كەسىك ھەول بدات بۇ ئەۋەى واز
 لە خۆشەۋىستى و بىروابوون پىي بىنىت، كارەساتىكى
 واقىعى و زەينى دەردەكەۋى و ھەموۋان ئەمە دەزانن.
 دەتۋانين بلىين پاش ئەۋە، ژيان زۆر خاكىي دەبىت.
 بەم چەشنە، خۆشەۋىستى لە پروۋى زەينىيەۋە ھەر
 بەھىز دەبىت: يەكىك لە ئەزموۋنە دەگمەنەكان كە بە
 گوئىرەى شانس بەدىھاتوۋە لە ساتەۋەختىكدا، دەست لە
 راگەياندىنى جاويدانى ۋەردەدەى. ھەمىشە ئەو وشەيەى
 كە بو راگەياندىنى نەمىرىي بەكار دەھىترىت. لەبەرئەۋەى
 نازانیت «ھەمىشە» بە چ مانايەكە يان بۇ چەند ماۋە
 درىژە دەكىشىت. «ھەمىشە» واتە «بەشىۋەى ئەبەدى».
 «ھەمىشە» ئەو پەيمانەيە لە چوارچىۋەى كاتدا، چونكە
 تەنيا كۆدۇل پىيوايە خۆشەۋىستى لەو دىو كات و لە
 جىھانى پرسەيروسەمەرەى دۋاى مەرگ ئارام دەگرىت،
 بەلام ئەو خۆشەۋىستىيەى كە جەۋھەر و زاتىي ۋەفادارە،
 ھەلبەت لەو مانايەى كە من بو ۋەفادارى دامناۋە، ئەۋە
 دەسەلمىنىت كە نەمىرىي چۆن دەتۋانىت لە ساتى ژياندا

دریژە بکیشیت. لە وشە یە کدا، بە خوشحالی و شادمانی.
 بەلێ، خوشحالیی لە خوشەوێستیدا گەواهیە لەسەر
 ئەوێ کە کات توانای ویكها تنه‌وێ لە گەل نەمریدا
 هەیه و تۆش دەتوانیت گەواهی و شایەتیکی تر لە هەست
 و سۆز و ئارەزووی سیاسی کاتی بەشداریکردن لە
 کردە یەکی شۆرشگێری، حەز و ئەو چیژە ی کە لە بینینی
 بەرهەمی هونەری بە دەست دیت و ئەزموونی شادمانی و
 سەرمەستی وەسفە کراو لە هەولێ پەیبەردنی قوولێ مانای
 تیوریکێ زانستی بدۆزیتەو.

پ: با گریمان بکەین خوشەوێستی واتە پێگە یشتنی
 «دوو» کەس وەك سەكۆی شانۆی «دوو». ئە ی لەبارە ی
 منداڵ چۆنە؟ ئاخۆ منداڵ ئەم «سەكۆی شانۆی دوو»
 نایگۆرێ و ناشگۆریت؟ ئاخۆ ئەو هەر هەمان «یەك» نییە
 کە دوو ئاشق لە تەنیشت یەكەوێ دەبن، لە هەمان کاتدا
 «سێ» یەك دەتوانیت ببیتە هۆی بەردەوامیان و لە
 هەمان کاتیشدا، ببیتە هۆی لە یەكجیا کردنەوێان؟

ئالان بادیۆ: ئەم پرسیارە هەم سەرەنجراکێشە و هەم
 قوولە. جیروم بیناروش «Jerome Bennaroach»، یەکیك

لە دۇستانى پىسپۇرى من و چالاكوانىكى يەھودىيە،
 تارادەيەك بۇچوونى من لەبارەى خۆشەويستى پەسەند
 دەكات. ئەو بەردەوام پىم دەلىت: بەلى خۆشەويستى
 ئەزموونى «دوو» كەسە، خۆشەويستى راگەياندىن و
 نەمىيانەيە. وپراى ئەوئەش، ئەو ساتەوئەختە دەكات كە
 «دوو» دەبى تاقىكردنەوئەكەى وەك «يەك» تىبپەرپىت.
 وئەكە ھاوكات رەمز و واقىعى «يەك»، مىندالە و، ئامانجى
 ھەقىقى خۆشەويستى لە ھەبوونى مىندال وەك دەربرپىنى
 «يەك» دەمىنئەوئە. ئەو پىشنىارانەى كە ئەو دەيخاتە
 روو لەرووى ئەزموونى و لە لايەنە ھەمەچەشەكانەوئە
 تووشى قەيرانى دەكەم، بەتايبەت بەم ھۆيەى كە
 پاپەندى رەتكردنەوئەى چىيەتى خۆشەويستانەى كەپلە
 خاوتىكەرەوئەكان، ھۆمۇسىكسوالەكانە. ئەوكات لە ئاستىكى
 قولتر پىمگوت: بەراستى مىندال بەشىكە لە فەزاي
 سنوربەندىكراو و پەراوئەخراو لەلايەن خۆشەويستىيەوئە
 و، لە خۇيدا وەك لىكدانەوئەكانى خۆم تايبەت بە «يەك
 خال». يەك خال واتە ساتەوئەختىك بەتايبەت كە لە
 دەوروبەرى ئەو رووداوەدا خۆى دەسەلمىنئەت، لەو
 شوئەنى كە دەبىت بە رىگەيەك دووبارە بىئەوئە، بەو
 چەشەنى كە گوايە بە فۆرمىكى گۆردراو و دەستاودەست

دەگەر پێتەو، بەلام ئەو فۆرمە ی که وات لێدە کات تاوێ کو
 «سەرلەنوێ رایبگە یەنیت». یەك خال لە بنەرەتدا ئەو کاتە
 دەگات که ئاکامەکانی بیناکردنی ھەقیقەت چ لە پرووی
 سیاسی، خوشەوێستانە، ھونەری یان زانستی، ھەر لە خۆرا
 واتلێدە کات ھەلبژارنێکی رادیکالانەت ھەبێت، گەرانیو
 بۆ رابردوو و بۆ سەرەتا، واتە ئەو کاتە ی که پرووداوە کە
 پەسەند دەکەیت و رایدەگە یەنیت، دەگەر پێتەو. جاریکی
 تر دەبێت بلییت: «من ئەم شانسەم ھەیە، دەمەوێ و لە
 ئەستۆی دەگرم.» لە کاتی کدا، لە خوشەوێستی دابیت،
 زۆرجار دەبێت لە سەرەتاو، خوشەوێستیان سەرلەنوێ
 رابگەیننەو. تەنانەت دەتوانین بلیین: دەبی «ئەو» لە
 سەرەتاو سەرلەنوێ دروست بکەیتەو، بە دیدی من،
 مانای منداڵ، ئارەزوو بۆ ھەبوونی منداڵ و لەدایکبوون،
 جگە لەمە شتیکی تر نییە؛ ئەمەش بەشیکی لە پرۆسە ی
 خوشەوێستی پێکدەھێنێ، بەشیوێیەکی ئاشکرا، لە
 شیوێ دروستکردنی خالێکی پشتیوانی بۆ خوشەوێستی.
 ئەوێش دەزانین کە لەدایکبوون لەو یەکە یەدا موعجیزە
 و قەیران و ئەزموونی کە بۆ ھەموو کە پلەکان. لەبەرئەوێ
 منداڵ «یەکە»، رازاندنەوێ «دوو» لە تەك ئەو دەبێتە
 ناچەرەکی. «دوو» ناتوانی ھاو شیوێ رابردوو و پیش

ئەۋەى لەم بارەيەۋە توۋشى كىشە و قەيران بىرئىتەۋە،
 دىرئە بە ئەزموون و تاقىكردنەۋەى يەكتر لە جىھان بدات.
 بە هيچ شىۋەيەك من خەسلەتى پەراۋىزىي خۆشەويستى،
 يان بە دەربرىنىكى تر، سەربەخۆيىيەكەى رەت ناكەمەۋە.
 چەندان ساتەۋەخت، تاقىكردنەۋە، ۋەسۋەسە و دەرکەۋتە
 لەئارادان و ھەرجارىكىش دەبىي «سەكۆى دوو» لە
 سەرەتاۋە جىبەجىي بىكەيت و چەند لىكدانەۋەيەك بۇ
 راگەياندىكى تازە بدۆزىتەۋە. دواى يەكەمىن راگەياندىن،
 خۆشەويستىش دەبىي «سەرلەنۆى و لە سەرەتاۋە بخىرئەۋە
 روو»، بەم ھۆيەيەكە خۆشەويستى خاسىيەتى قەيرانە
 ئۆنتۆلۆجىيە توندوتىزئامىزەكانى ھەيە. ۋەك ئەو پرۆسانەى
 كە سەروكارىيان لەگەل گەران بەدواى ھەقىقەتدا ھەيە.
 ھەندى كات، لەم گۆشەنىگايەۋە لىكچوونىكى بەرچاۋ
 لەنيوان سىياسەت و خۆشەويستىشدا ھەيە.

بەشى پىنجەم
خۆشەويىستى و سىياسەت

پ: چ پەيوەندىيەك لە نىۋان خۆشەويستى و سىياسەتدا ھەيە؟
ئاخۇ بەم چەشنە نىيە كە سىياسەتتىش ۈەك خۆشەويستى
سەروكارى لە گەل ۋوداۋ، مانفېست و ۈەفادارىيەكاندا ھەيە؟

ئالان بادىۋ: بە دىدى من، سىياسەت جۇرپكە لە شىۋەى
ھەقىقەت، بەلام شىۋەيەك كە سەنتەرەكەى كۆيە. بەو
مانايەى كە كردهى سىياسىي ھەقىقەت لە ۋوۋى ئەۋەى
كۆ تواناى بەدەستەيتىنانى ھەيە، ئەزموون دەكات. بۆ نموونە،
ئايا ئەتوانى يەكسانى بە تەۋاۋى ھەيتت؟ ئايا ئەتوانى ئەۋەى
ناتەبايە يەكپارچە بكات؟ ئايا ئەتوانى ئەۋە قبول بكات كە
تەنيا يەك جىھان لە ئارادايە؟ شتائىكى لەم چەشنە. گەۋھەرى
سىياسەت ئەشى لەم پرسىيارەدا بدۆزىنەۋە: كاتى كەسەكان لە
دەۋرى يەك كۆدەبنەۋە، كاروبارەكان ۋېككەخەن، بىردەكەنەۋە
و ۋېپار دەدەن، تواناى ئەنجامدانى چ كارپكىيان ھەيە؟ لە
خۆشەويستىدا، پرسەكە برىتتية لە زائىنى ئەم بابەتەى كە ئايا
دوو كەس ئەتوانن جىاۋازىيەكان بەرپۋە بەرن و داھىتان بكن؛
لە سىياسەتدا، پرسەكە برىتتية لە پەى بردن بەم پرسەى كە

ئايا ژماره يەك لە خەلك يان لە راستيدا جەماوەران تواناي
هينانه كايەوہى يەكسانيان ھەيە؟ رېك بەو چەشنەى كە
لە ئاستى خۆشەويستيدا ئامانجى بەكۆمەلايەتيكردى
خربوونەوہكان و بەرھەمەكانى خۆشەويستىيە، لە ئاستى
سياستەتیش ئامانج لە دەسەلاتى دەولەت چەپاندنى ويست
و ئارەزووہكانىيەتى. ھەر ئەم پەيوەندييە، وروژينەرى
نيوان سياست و خۆشەويستيش بوونى ھەيە: لە نيوان
سياست وەك شيۆەيەكى بيركردنەوہى بەكۆمەل و
پراكتيك و دەسەلات وەك ئامرازى بەريۆەبردن و چاوديرى
لە دەست دەولەت، ھەر ھەمان ئەو پەيوەندييە وروژينەرە
ئامادەيە كە لە نيوان خۆشەويستى وەك جۆريك داھينانى
سەربزيوى «دوو» و خيزان وەك يەكەيەكى بنەرەتى
خاوەندارىتى و خودسەنتەرى.

لە بنەرەتدا، لەو شيۆەيەى كە بە وشەى دەولەت يارى
بكەيت، دەتوانيت خيزان بە دەولەتى خۆشەويستى
پيناسە بكەيت. بۆ نموونە، ئەو كاتەى كە لە
بزوتنەوہيەكى سياسىي مەزن بەشدارى دەكەيت، لە
دوو لايەنەوہ پروبەرووى فشارى پرووحى و بارگرزى
زۆر پيشبينىكراو دەبىتەوہ: لايەنى يەكەم: كۆكردنەوہى
تواناي ئەنجامدانى چ كارگەليكت ھەيە؟ دووہم: دەسەلات
و ھەلبژاردنى دەولەت. ئەنجامەكەى برىتييە لەوہى كە

دەولەت تارادەيەك بەردەوام لە دۆخی دلساردکردنی
 ھیوای سیاسییە. ئایا ھەنووکە دەبیّت ئەو پشتراست
 بکەینەووە کە خیزان بەردەوام لە دۆخی بیھیواکردنی
 خۆشەویستیە؟ پرسیارکردنیکى لەم چەشنە زۆر ڕوونە.
 لە دیدی من، ئەم پرسارە قۇناغ بە قۇناغ و ڕیار بە ڕیار
 کاریگەری لەسەر خۆشەویستی دادەنێت. قۇناغگەلیکی
 وەك قۇناغی نوێبوونەووەی سیکسی، منداڵەکان، کار،
 ھاوریان، شەوانی دەرەووەی مأل، پشوووەکان و ..ھتد
 بوونیان ھەیە و سنوردارکردنی ھەر ھەموویان بۆ پانتایی
 ئەرك و بەرپرسیاریتییەکانی ڕاگەیانندی خۆشەویستی
 ھەرگیز شایەنی پەیی بردن نییە. بەشیووەیەکی
 ھاوشتووە، لە سیاسەتدا پرسگەلی وەك دەسەلاتی دەولەت،
 یاسا، سنورەکان و پۆلیس لە ئارادان و پاراستنیان لە
 کۆنتیکستی چوارچێوەیەکی سیاسی کراوە، شۆرشگێڕ و
 یەكسانیخوازانەدا ھەرگیز کاریکی ئاسان نییە.
 لە ھەردوو بوارەكەدا، سەروکارمان لەگەڵ چەند
 پڕۆسەییەکی قۇناغ بە قۇناغدا ھەیە و ئەم پڕۆسانە بنەمای
 نەرگومیتتەكەم لەبەرامبەر ھاوڕی ئاینییەكەم دروست
 دەكات. ئەم ئەزموونە، لەگەڵ ئامانجی دوایی تیکەل و
 پیکەل نەکریت. پێدەچیت سیاسەت ھەرگیز نەتوانی بی
 دەولەت بەدی بیّت، بەلام ئەمە بەو مانایە نییە كە دوا

ئامانجی دەسەلاتە. ئامانجی سیاسەت ئەوەیە کە ببینیت
 کۆکردنەوێ توانای ئەنجامدانی چ کارگەلیکی ھەیە،
 نەك دەسەلات بە تەنیا. بەشیوەیەکی ھاوشیوە، لە
 خۆشەوێستیدا ئامانجی ئەزموونی سات لە دوای ساتی
 جیھانە لە گۆشەنیگای جیاوازییەو، نەك بەرھەمھێنانی
 دنیایی لە بەرھەمھێنانەوێ جۆرەکاندا. ئاکارگەرایییەکی
 گومانخواز لە خیزان ئاراستەییەکی ڕەشبینی خۆی
 دەدۆزیتەو: گەواھیدان بەوێ کە لە کۆتاییدا،
 خۆشەوێستی فیلی جۆری مرۆف بۆ دەستەبەرکردنی
 مانەو و ڕێگەخۆشکردنی کۆمەلگا بۆ دەستەبەرکردنی
 گواستنەوێ بۆماوێ ماف و سەرپشکەکان، بەلام
 من دادوهرییەکی ئاوا پەسەند ناکەم. ھەروەھا دیدگای
 ھاوڕێکەم پشت ئەستوور بەوێ کە وەدیھاتن بە شکۆی
 دەسەلاتی «دوو» لەلایەن خۆشەوێستیەو، ناچار بە
 چۆکدادان لەبەرامبەر پادشایی «یەك» دەبیت.

پ: لەم شیوەیەدا، بۆچی ناتوانیت جۆرێك لە «سیاسەتی
 خۆشەوێستی» لە میشکدا بەرجەستە بکەیت، ڕێك بەو
 چەشنە کە ژاك دریدا «سیاسەتی ھاوڕێیەتی» دارشت؟

ئالان بادێۆ: پیموانییە بتوانرێ خۆشەوێستی و سیاسەت
 تیکەلاو بکریت. «سیاسەتی خۆشەوێستی»، بەدیدی

من، دەستەواژەيەكى بى مانايە. بۆيە پىموايە ئەو كاتەي ئەللىت «يەكترتان خۆشبوئ»، گوتەكتەتان رەنگ و بۆي جۆرىك لە ئاكار دەبەخشیئ، بەلام سیاسەت، ھەرگیز. لە سیاسەتدا، پرووبەرووی كەسانیك دەبینەوہ كە خۆشمان ناوین... ئەمەش شایەنى رەتكردەوہ نییە. ناتوانین وا لە خۆمان بكەین خۆشیانمان بویت.

پ: كەواتە بە پىچەوانەي خۆشەويستی، سیاسەت بەتەواوی بەدەوری پرووبەرووبونەوہي نىوان دوژمنان دەخولیتەوہ؟

ئالان بادىق: زۆر باشە، تەماشاكە، لە خۆشەويستیدا، جیاوازییەكى رەھا لە نىوان دوو كەسدا ھەيە، واتە يەكێك لە گەورەترین ئەو جیاوازییانەي كە ئەشئ وینای بكەیت و بە گریمانەي بى سنور و رادەي گەمارۆدانى ئەم جیاوازییە، ھەمدیس پرووبەرووبونەوہ و راگەياندى خۆشەويستی و وفادارى ئەتوانن ببە بونەوہریكى دروستكەر. زەحمەتە شتیكى لەم چەشنە لە سیاسەتدا، لە پرووی ململانییە سەرەکییەكان و بە رەچاوكردنى ئەوہي بەراستی سەروكارى لەگەل دوژمنانى ھەلبرێردراو و دیاریكراودا ھەيە دەربكەویت. بابەتیكى سەنتەرى لە بیركردنەوہي سیاسیدا پرسى دوژمنانە و، ئەمرۆ سەرقالبوون پى

کارپکی زۆر دژواره. به شیک لهم دژوارییه، به هۆی ئه و
 چوارچیوه دیموکراسیه وهیه که کهسه کان له رپگهیه وه
 کار ده کهن. پرسه سه ره کییه که ئه وهیه که ئاخۆ دوژمنان
 بوونیان ههیه؟ مه به ستم له دوژمنانی واقعییه. دوژمنی
 واقعی ئه و کهسه نییه که به هۆی ئه وهی زۆربهی
 کهسه کان دهنگی پینادهن و له چوونه سه ره دهسه لات
 ئه ویان په سه ند نییه، واته ئه و کهسه ی له بینینی
 ئه و له لوتکه ی ده ولت ئازار ده چیژیت، له به ره ئه وهی
 به ره به ره کانیکه ره که ی ئه و زال ده کات و بۆ ماوه ی پینج
 سال، ده سال یان زیاتر چاوه پروان ده بیت تا نۆبه تان بگات
 و شانسی خۆت دووباره تاقی بکه یته وه. دوژمن شتیکی
 تره: ئه و کهسه ی نه توانیت زالی بکه یته که ئه و له مه ر
 شتیك بریار بدات، کاریگه ری به سه ر خۆیه وه ده بیت. به م
 چه شنه، ئاخۆ دوژمنانی واقعی هه ن یان نا؟ ده بی ئه مه
 خالی ده ستپیکردنمان بیت.

ئه م پرسه له سیاسه تدا بایه خیکی یه کجار زۆری ههیه،
 پرسیک که هه ر زوو ده یخه ی نه لاه و فه رامۆشی ده که ی ن.
 پرسی دوژمن به ته واوی به رامبه ر به بابه تی خۆشه ویستی
 نامۆیه. ئه شی له خۆشه ویستییدا رووبه رووی چه ند
 به ره به ستیك ببیته وه و دوو چاری کاره ساتگه لی ناوه کی

بىت، بەلام بە راستى ھىچ دوژمنىڭ لە ئارادا نىيە. بە
 دلنپايىيەو دەلىت: بەربەرەكانىكارى من چۆنە؟ ئەو
 كەسەى كە خۆشەويستەكەم بەسەرمىيدا زال دەكات،
 كىيە؟ زۆر باشە، ئەم گاتىگۆرىيە بەتەواوى و بە رەھايى
 جياوازە. لە سياسەتدا، ململانى دژى دوژمن بنچىنەى
 كردهيە. دوژمن بەشىڭ لە زات و گەوھەرى سياسەت
 پىكدەھىتى. سياسەتى راستەقىنە دوژمنى واقىعى خۆى
 دەناسىت، بەلام بەربەرەكانىكار بەرەھايى لەدەرەوھى
 پىناسەى خۆشەويستى دەمىنپتەوھە و شوپىتىكى تپايدا
 نىيە. لەم بارەيەوھە، من بە قوولى و بە سەختى لەگەل
 تەواوى ئەو كەسانە نەيارم كە پىيانوايە چاۋچنۆكى
 يەكىكە لە توخمە بىناكەرەكانى خۆشەويستى.
 ناسراوترىن نوپنەرى ئەم شىۋە بىر كەردنەوھىە پرۇستە كە
 لە دىدى ئەو، چاۋچنۆكى ناواخنى پرەھەست و واقىقى و
 شەيتانى سوبىكتى خۆشەويستانەيە. بە برۋاي من، ئەمە
 خويندەنەوھىەكى ترە لە بۆچوونى ئاكارگەرايانى گومانخواز
 «The Sceptical Moralists».

چاۋچنۆكى ئەو مشەخۆرە بىناكراوھىە كە لە
 خۆشەويستىيەوھە وزە وەردەگرىت و ھەرگىز يارمەتى
 پىناسەكەردنى نادات. ئاخۇ ھەر خۆشەويستىيەك بۇ ئەوھى
 رابگەيەنرى و دەست پى بكات، دەبى بەربەرەكانىكارى

دەرەكى بناسیت؟ به هیچ شیوهیهك! به پیچهوانهوه. دژوارییه ناوهکییهکانی نهوه و ململانییه ناوهکییهکانی دوو کهس ئەشی له کهسیکی تردا، واته بهربەرەکانیکاریکی واقعی یان خەیاڵی رەنگ بدەنهوه. دژوارییه شاراوەکانی خۆشەویستی به هۆی هەبوونی دوژمنیکی ناسراوهوه نییه. ئەوان له ناخی پرۆسەکهوه دەردهکهون: شانۆی بیناکەری جیاوازی. هیچ بهربەرەکانیکاریک هیندهی خودخوازی، دوژمنی خۆشەویستی نییه. ئەشی بلیین: دوژمنی سەرەکی خۆشەویستی من، ئەو کهسەکی که دەبی بهسەریدا زالبم، ئەویتەر نییه، خۆمم؛ ئەو «خود»ەکی که شوناسەکهی به جیاوازی زال دەکات؛ ئەو «خود»ەکی که پیتی باشه جیهانهکهی بهسەر جیهانی نۆژەنکراوه زال بکات، ئەویش به تێپەرین له فلتەری جیاوازی.

پ: ئەشی خۆشەویستی بپیتە جەنگیش...

ئالان بادیۆ: دەبی ئەوەت وهبیر بپنمهوه که هاوشیوهی زۆریک له پرۆسەکانی دۆزینەوهی هەقیقەت، پرۆسەکی خۆشەویستی بەردەوام ئاشتیانە نییه و ئەشی وتوێژی زەبروزەنگاوی، ئازاری واقعی و جیاپوونەوەش بەدوای خۆیدا بپنیت که رەنگه بهسەریاندا زال بین و رەنگیشه نەتوانین. دەبیت ئەوه بلیین که پرۆسەکی خۆشەویستی

يەككە لە بەئازاترەين ئەزموونەكانى ھەر كەسنىڭ لە
 ژيانى سوبېكتىدا. بەم ھۆيەيە كە ھەندى لە تاكەكان
 بەرنامەي پروپاگەندەيى «بىمەي گشتگىر» بلاو دەكەنەو.
 پىشتىرىش گويمان لى بوو كە كەسەكان بە ھۆي
 خۆشەويستىيەو دەمرن. كوشتن و ئەو خۆكوشتانەي
 كە ھۆكار و پالەنەرييان خۆشەويستى بوو. لە راستىدا،
 خۆشەويستى لە ئاستى خويىدا، ئاشتىيانەتر لە سياسەتى
 شۆرشيگىرى نيە. ھەقىقەت ئەو شتە نيە كە لە باغى گوولە
 سورەكاندا بىنا بكرىت، ھەرگىز! خۆشەويستى ململانى
 و چەند توندوتىزيەكى خۆي ھەيە. بەلام جياوازيەكە
 لەو ھەدايە كە لە سياسەتدا بەراستى ناچارىن پروبەرووى
 دوژمنەكانمان بىينەو، لە كاتىڭدا لە خۆشەويستىدا
 بەشيوەيەكى گشتى سەروكارمان لەگەل كارەساتە
 ناوەكيەكانماندا ھەيە كە لەراستىدا پىناسەي ھىچ
 دوژمنىڭ ناكەن، ئەگەر چى ھەندى كات پرسى شوناس
 لە پرووى ململانى لەگەل جياوازي دىنە پىشەو. دراماكان
 لە خۆشەويستىدا ئاشكراترەين ئەزموونى ململانىي نيوان
 يەكسانى و جياوازيين.

پ: وپراي ئەوەش، ئاخۇ لە بنەرەتدا بەيە كەوہبەستانەوہى
 سىاسەت بە خۇشەويستى، بى بەئەخلاقىكردىنى
 (moralizing) سىاسەتى خۇشەويستى كاريكى

گونجاوہ؟

ئالان باديو: دوو تيگەى سىياسى يان فەلسەفى/سىياسىي
 ھەيە كە ئەشە لە ئاستىكى فۇرمالى لە گەل دىيالىكتىكە كانى
 خۇشەويستى بەراورد بكرىت. سەرەتا وشەى «كۆمۇنىزم»
 لەخۇگرى ئەم ئايدىايە كە كۆكردنەوہى تواناى
 يەكپارچەكردىنى تەواوى جياوازييە بان سىياسىيەكاندا
 ھەيە. نابى لە بەشدارى خەلك لە پرۆسەى سىياسى لە
 چەشنى كۆمۇنىستى بەربەست دابىرىت، ئەوەش بەو
 ھۆيەى كە ئاوا و ئاوان، لىرە لەدايكبوونە يان خەلكى
 شوپىنىكى ترن، بە فلان زمان دەدويىن، خاوەنى فلان
 كولتورن؛ بەو چەشەنى كە ناسنامەكان بۆ خودى خۆى
 بەربەستى داھىتان و ھىنانەكايەوہى خۇشەويستى نىن.
 بەگوپرەى گوتەكەى ماركس، تەنيا جياوازى سىياسى
 لەگەل دوزمندا كە بەرژەوہەندىيەكانى لەگەلت ويك
 نايەتەوہ و جياوازييەكى لەم چەشە ھىچ ھاوكىشەيەك
 لە پرۆسەى خۇشەويستىدا نىيە و پاشان بە وشەى
 «براىەتى» دەگەين. براىەتى ئالۆزترىن وشەيە لە نىو ھەر
 سى وشە دروشمىيەكەى پارتى كۆمارىخواز. دەتوانىن

لەمەر وشەي «ئازادى» بدوئين، بەلام ئەوئەش دەزانين كە
«ئازادى» چيە و لە چى دەدوئەت. دەتوانين پئناسەيەكى
ئارادەيەك ورد لە يەكسانى بخەينە روو، بەلام ئەي
«برايتى» چ مانايەكى هەيە؟ بئگومان ئەم وشەيە بە
پرسى جياوازيەكان، ئامادەيى ھاوبەش و يەكانگيرانەيان
لە پرۆسەي سىياسى، وەك سنوورپكى خودى لە
رووبەرووبونەو لەگەل دوژمن، پەيوەست دەبەت. وشەي
برايتى ئەو تىگەيەيە كە دەتوانى لە ژيەر چەمكى
ئىنتەرناسيۆنالىزم «internationalism» دابنرەت، لەبەرئەوئەي
ئەگەر كۆكردنەو بەراستى بتوانى يەكسانى قبول بكات و
باوەرى پئى هەبەت، بەو مانايەيە كە ئەتوانى بەرفراوانترين
بىرجاواز و پەرشوبلاويەكان يەكپارچە بكات و دەسەلاتى
شوناس بە رادەيەكى زۆر سنوردار بكات.

پ: لە سەرەتاي گەتوگۆكانماندا، باسى مەسحىيەتت كەرد
وەك «تايىنى خۆشەويستى». لە ئىستا بەدواو بە جەخت
لەسەر دەرخەرەكانى خۆشەويستى لە ئايدۆلۆژيا مەزنەكان
بەكەينەو. لە ديدى تۆدا، مەسحىيەت چۆن توانيويەتى
دەسەلاتى ئاناسايى خۆشەويستى رام بكات و بيجوليتەت؟

ئالان بادىق: بە ديدى من لەم چوارچيۆيەدا يەهوديەت
رېنگاكەي بۆ مەسحىيەت بەتەواوى ھەموار كەردووە. ئامادەيى

خۆشەویستی لە سەردەمی دێرین زۆر گرینگ و بەرچاوه،
 ھەم لە دیدی ڕەچەتەکان و ھەم لە دیدی وەسفکردنەکان.
 غەزەلی غەزەلەکان کە جۆریکە لە غەزەلی خۆشەویستی،
 یەکیکە لە دەسەلاترین یادەوهری خۆشەویستی کە تا
 ھەنوکی نەنوسراوە، جا مانا ئیلاھیەکیەکی ھەرچی بێت.
 مەسیحیەت لە خۆیدا وردترین نموونەیی سوودوەرگرتن لە
 ھەز و ئارەزووی خۆشەویستی لە ڕێگەی تیگەیشتنیکی
 بالا لە گشتیتی و ھەمەکیە. مەسیحیەت دەلیت: لەو
 شیوەیی کە یەکتەرتان خۆشدەوێت، تەواو ئەم گرووپە
 ئاشقە بەرەو سەرچاوەی مەبەستداری ھەر چەشنە
 خۆشەویستیەک لە خۆیدا ترانسیندنتالی ئیلاھیە،
 دەروات. مەسیحیەت ئەم ئایدیایە دەخاتە ڕوو کە
 پەسەندکردنی ئەزموونی خۆشەویستی، ئەزموونی
 ئەوێتر و نیگایەکی فراوان کە بە ئەوێترەو پەیوەستە،
 یشکداربوون لە خۆشەویستیەکی بێ کەموکورییە، ھەم
 ئەو خۆشەویستیە کە قەرزاری خوداوەندی و ھەم ئەو
 خۆشەویستیە کە خودا پێمانی ئەدات و ئایدیایەکی
 لەم چەشنە، بێگومان ئاورینگی بلیمەتیە! مەسیحیەت
 بە جیگیربوونی کلێساکە (دەرخەری دەولەتەکی)
 توانیویەتی ئەم دەسەلاتە بە دەستبەھێنێت؛ ئەو دەسەلاتە
 کە ئەوی دروستکردووە، بۆ نموونە، ئازار و دەرد، نەک

بۇ مانەۋى كەسىپ، كە بەناۋى بەرژەۋەندىيە بالاكانى
 كۆمەل قىبولى بىكات و ۋەرىبىگىرىت.
 مەسىھىيەت بە باشى لەۋە تىگەشتۈۋە كە توخمىك لە
 دەر كەۋتنى رۋالەتى خۆشەۋىستى بوۋنى ھەيە كە زەحمەتە
 بۇ ئەم دەر كەۋتنە كورت بىكرىتەۋە. بە پىچەۋانەۋە، بى ھىچ
 سەلمىنەۋەيەك تا ئاست و پلەى ترانسىندنتال دەيىباتە
 سەرەۋە و رەگ و رىشەى گىرەتەكەش ھەر لەمەدايە.
 مەنىش ئەم توخمە گىشتىيە لە خۆشەۋىستى ۋەك
 توخمىكى نەمىر دەناسىنمەۋە، بەلام مەسىھىيەت لەۋە
 سەر كەۋتوۋ بوۋە بە رىگەيەك بەرزى بىكاتەۋە و دوۋبارە
 لەسەر دەسەلاتىكى بالا جىگىرى بىكا. ئەم بەرزبۈنەۋە و
 دەستادەستىكرەنە ئايدىيالىيەى كە پىشتىرىش تارادەيەك
 لە ئايدىيى خىرى ئەفلاتوۋن ئامادە بوۋ. ئەمە يەكەمىن
 دەستكارى وريايانەيە لە دەسەلاتى خۆشەۋىستى و ھەر
 لەبەر ئەمەيە دەبى بەرەۋ زەۋى بىگەرپىنەۋە. بەدىدى
 مەن، دەبى بىسەلمىنەن كە خۆشەۋىستى بەراستى
 دەسەلاتىكى گەردوۋنى ھەيە، بەلام ئەۋ دەرفەتەيە
 كە بە مەبەستى لەزەتەتەردەن لە ئەزموۋنى داھىنەرانە،
 پۈزەتىف و ئەرىيانەى جىاۋازمان پى دەبەخشىت. ئەم
 ئەزموۋنە، بىگومان ئەزموۋنى ئەۋىترە، بەلام «ئەۋىترى
 بەھىز بەسەر ھەموۋ شىكەۋە»، نەك (ئەۋىترى گەۋرە)ى

ترانسیندنتال. له لایه‌کی تر، ئایینه‌کان له خۆشه‌ویستی نادوین، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئایینه‌کان وه‌ك سه‌رچاوه‌یه‌کی سۆز و تین له خۆشه‌ویستی ده‌روان، به‌و دۆخه سه‌بجیكه‌تیقه‌ی كه ته‌نیا ده‌توانی خۆشه‌ویستی دابه‌یینه‌ت، تاكو ئه‌و هه‌ز و ئاره‌زووه به‌ره‌و ئیمان و كلیسا ئاراسته بکه‌ن و ئه‌و دۆخه سه‌بجه‌كه‌تیقه‌ش به‌ره‌و قبول‌کردنی سه‌روه‌ری خوداوه‌ند رابمالن. ئه‌نجامه سه‌ره‌کیه‌كه‌شی بریتیه له‌وه‌ی كه مه‌سیحیه‌ت خۆشه‌ویستی بیگه‌رد، ریزدارانه و زاهیدانه به‌به‌دیله‌ی خۆشه‌ویستی شه‌رانی داده‌نیته‌ كه من ستایشی ده‌كه‌م، خۆشه‌ویستی شه‌رانی كه له دیدی من، هه‌ر هه‌مان ئه‌و داهینه‌انه زه‌مینیه‌ی جیهانی نوێه كه به‌گوێره‌ی جیاوازی له‌دایكه‌بووه و، داهینه‌انی ئه‌و شادمانیه‌یه‌ كه قوناغ دوا‌ی قوناغ به‌ده‌ست دیت. له دیدی من، خۆشه‌ویستی به‌چۆك‌داهاتوو هه‌رگیز خۆشه‌ویستی نییه، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر هه‌ندی كاتیش خۆشه‌ویستی هه‌ز و ئاره‌زووی خۆشه‌ویستیانه‌شمان تیا بو‌روژینه‌ت كه وامان لێده‌كات له‌سه‌ر ویستی خۆشه‌ویسته‌كه‌مان بمینه‌وه.

پ: پیشت له‌گه‌ڵ ئه‌نتوان فیتز كارتان كرده‌وه، به‌تایه‌ت ئه‌و كاته‌ی سه‌رقالی ئاماده‌کردنی به‌ره‌مه به‌ناوبانگه‌كه‌ی خۆت بو‌ویت واته (The Satin slipper) ی پۆل كلاودیل.

ئاخۇ تېرمان لەبارەى خۆشەويستى لەلاى نووسەرى
كتىبى پشووۋى نيوەرۇ، كە ھەر ھەموۋى باسكردنە لە
مەسىحيەت، ھىچ گوتەيەكت بۇ خەلكى ئەمرۇ ھەيە لە
كاتىكدا كە زۆربەيان مەسىحى نىن؟

ئالان بادىق: كلاودىل شانۇنامە نووسىكى مەزنە لە بواری
خۆشەويستى. (The Satin slipper) و پشووۋى نيوەرۇ
بەتەواۋى تايبەتن بەم ناوەرۇكەو، بەلام چ شتىك لە
كلاودىلدا ھەيە كە بتوانى سەرەنجمان بەرەو لاى خۆى
پابكىشىت، ھەنوكة شتانىكى وەك يەكىتى روحانى
پىرۇزكراوكان، پاداشت بۇ كارە باشەكان و پزگاربوون لە
ژيانى دواى مردن راستەوخۇ نامانورۇژىنىت؟ تەنیا دەتوانم
بىر لەو رىستەيە بكەمەو ھەيە كۆتايى كىتېبى پشووۋى
نيوەرۇ/ ھاتوۋە: «زۆر دوور لە يەك، ئەگەر چى ھىچ كات
دەست لە پشتبەستن بە ھەولەكانى يەكتر ناكىشىنەو،
بەلام ئايا رووھەكان لە ھەولەكانمان ناچارمان دەكەن
جىگىر بىن؟» كلاودىل بەشىۋەيەكى تايبەت بەرامبەر
بەم دۆزەى كە خۆشەويستى ھەقىقى بەردەوام لەسەر
بىتوانايى زال دەبىت ھەستيارە: «دوور لە يەك، ئەگەر
چى ھىچ كات دەست لە پشتبەستن بە ھەولەكانى يەكتر
ناكىشىنەو...» بە ماناى وردى وشەكە، خۆشەويستى
جۇرىك لە توانايى نىيە، بەلكو زالبوونە بەسەر ئەو شتەى

كە ھۆكارىك نىيە بۇ بوونى و ھەرگىز ۋەك شتىكى گونجاو
 بۆت ناخريتە پروو. ئەمەش ھۆكارىكى ترە بۇ ئەۋەى كە
 پروپاگەندە بى بنەماكانى پىگەى دۆزىنەۋەى ھاۋرى لە
 ئىنتەرنىتدا كارىكى ھەلەيە. ئەم پروپاگەندە پىشت بەم
 گرېمانەيە دەبەستىن كە وا خەيال دەكەيت تەۋاۋى تواناى
 ھەيى بخەيتە بەر پىداچوونەۋە و باشتىرىنيان بەمەبەستى
 سوودوەرگرتن لە خۆشەويستى ھەلېژىرېت، بەلام ژيان
 بەم چەشنە نىيە! ژيان ھاۋشىۋەى ئەو چىرۆكانە نىيە كە
 تىيدا ئاشقەكان يەك لە دوۋى يەكتەر دەگەن. لىرەۋەيە
 توانايىيەكە خۆى دەسەپىنىت و خۆشەويستى دەست پى
 دەكات، و كلاودىل بە ھۆى پروونكردنەۋەى ناۋەرۆكى
 ژنى ھەرەشەلىكراۋ، شاعىرى گەۋرە مەحالە. لە دىدى
 كلاودىل، زارەكان ھەمىشە كەمىك قورس دەبن، چونكە
 ئەۋەى نەكردەيە پىژەيىيە، ئەمەش بە ھۆى زەمىنىبوونى.
 من پىمۋايە كلاودىل لەبرى يەك «سەكۆى دوو»، دوو
 «سەكۆى دوۋى» ھەيە. يەكەمىن سەكۆى ئەزموونى
 نەكردەيى خۆشەويستى لەسەر زەۋيە و دوۋەمىن سەكۆى
 برىتتيە لە دوو كە لە دىناى ئىمان ئاشتى رادەگەيەنن.
 پەپرەوكردنى مىكانىزمە شاعىرانەيىيە شكۆمەندەكان كە
 كلاودىل بەكارى دەھىنىت تاۋەكو سوود لە تواناى سەكۆى
 يەك لە پروۋى ھىژبەخشىن بە سەكۆى دوو ۋەربگرېت،

جادوۋوگەرلەر. لە مەسىھىيەتچىلەردە ھەر بىر جۇرەيە. مەسىھىيەت خۇشەۋىستى خۇي بە سوۋدوۋەرگرتىن لە دەسلەۋىيە زەمىنى بەم چەشە دەناسىنىت: (بەلى، ھەندى لە شتەكان ھىندەش بەھىز بن ھەر نەكردەن، بەلام جىگاي نىگەرانى نىيە، لەبەرئەۋەي ئەۋەي لىرە لەم جىھانە كەندەنيە، لە جىھانى دۋاي مردن بەم چەشە نىيە.) دروشمىكى زۆر سەرەتايى بەلام زۆر كاريگەرە.

پ: ئەمە ئارەزوۋى گەراندەۋەي خۇشەۋىستىيە بۇ سەر زەۋى و گواستەۋەيەتى لە پەلى ترانسىندنتالەۋە بۇ نەمىرى و زىندۋىتى كۆمۇنىزمى مېژۋىي. چۈن ئەتەن بە بەكارھىتەنى دووبارەي گرىمانەي كۆمۇنىزم، خۇشەۋىستى سەرلەنۋى دابھىنىنەۋە؟

ئالان بادىق: كەمىك پىش ئىستا ئامازەم بەۋە كەرد كە لەبارەي بەكارھىتەنى سىياسى وشەي خۇشەۋىستى چۈن بىر دەكەمەۋە و، ئەۋانەش رېك بە ئەندازەي بەكارھىتەنە ئايىنىيەكانى ئەم وشەيە بە لارىدا براون. وپراي ئەۋەش، لىرەشەۋە بەشىۋەيەكى تەۋاۋ سەرەنجراكىش، سەرۋكارمان لەگەل تەۋرەمىكى بالادا ھەيە كە لە بارى بە چىگەۋەتنى دەسلەۋىيە خۇشەۋىستىدايە. ئەم تەۋرەمە بالايە ئىدى خوداۋەند نىيە، بەلكو حىزب و رېبەرە گىشتىيەكەيەتى.

دەستەواژەى «رېبازى كەسايەتى» بە باشى دەرخەرى ئەم
 جۆرە گوستنەو بە كۆمەلەى خوشەويستىيە بۇ فيگەرى
 سياسى. شاعيرانىش دەرگىرى ئەم بابەتە بوونە: تەماشى
 سروودە سياسىيەكانى ئىلوارد بۇ ستالين و گۆرانىيەكانى
 ئاراگۆن لەمەر گەرانەوەى مۆرىس تورز بۇ فەرەنسا
 پاش نەخۆشىيەكەى... لە دیدى من رېبازى حىزبايەتى
 هەمدىس سەرەنجراكىشتەرە. ئاراگۆن ئەم بابەتەى
 بەباشى نیشان داوہ: «حىزبەكەم رەنگەكانى فەرەنساى
 بۇ گەراندەمەوہ»...ھتە. ئاواز و دەنگى خوشەويستى لەم
 دەستەواژەيەدا بەروونى دەبىنریت. وشەكان چ بۇ حىزب
 و چ بۇ ئەلىسا تريۆلت، خوشەويستەكەى، نوسرابن زۆر
 ھاوشىوہن. بىنىنى ئەوہى كە چۆن حىزبىك بەم چەشنە
 بە فۆرمى بتيك دەرەكەويٹ، شايەنى پەندليۆەرگرتنە؛ ئەو
 پارتەى كە واپىدەچوو ئامرازىكى كاتى بيت بۇ رزگاربوونى
 چىنەكانى كرىكار و خەلك. مەبەستم نىيە ھىچ كام لەمانە بە
 ھۆكارەكانى سەرگەرمى دابنىم: ئەمانە بە قۇناغيك لە ھەز
 و ئارەزووى سياسىيەوہ پەيوەست بوون كە ئىدى ناتوانىن
 دريژەيان پى بدەين، لەم پرووہوہ، دەبى رەخنەگرانە لىيان
 پروانىن؛ قۇناغيكى پر ھەز و ئارەزوو و ھەوراز و نشىو
 كە وەفادارەكانى مليۇنان كەس بوون. سەرەنجدان لەوہى
 بابەتەكەمان خوشەويستىيە، ئەوہ ليژەدا پىويستە بلىين

ئەمەيە خۆشەويستى و ئارەزووى سياسى كە ھەرگىز ناشى
 لەگەل يەك تىكەلى بکەين. ئەو كىشەيەى كە سياسەت
 پروبەرووى بۆتەو كۆنترۆلى كىنە و نەفرەتکردنە، نەك
 كۆنترۆلى خۆشەويستى. نەفرەتکردن ھەستىكى توندە كە
 تارادەيەك بەشيۆەيەكى حەتمى، پرسى دوژمن بەرباس
 دەكات. بە دەربرىنىكى تر، لە سياسەتدا، ئەوەى كە
 دوژمنان لە كاردان، يەككە لە رۆلەكانى دامەزراو، جا
 ھەر دامەزراوەيەك بىت، كۆنترۆل و لە راستىدا لەنيۆبردنى
 ئاكامەكانى نەفرەتە. ئەمە بەو مانايە نىيە كە دەبى باس
 لە «تەلقىنى خۆشەويستى» بكات، بەلام قەيرانىكى
 سەرەكى رۆشنىبىرانە ھەيە كە برىتتىيە لە بەدەستەھىنانى
 سنوردارتىن و وردترىن پىناسەى گونجاو لە دوژمنى
 سياسى، نەك پىناسەيەك وەك ئەوەى بە درىژايى سەدەى
 رابرووو بەراست دانراو، واتە ئالۆزترىن و بەربلاوترىن
 پىناسەى وىناكراو.

**پ: ئاخۇ وا باشتىر نىيە سياسەت لە خۆشەويستى جيا
 بکەينەو؟**

ئالان بادىق: پانتايەكى بەرفراوان لە بىرکردنەوەى
 ھاوچەرخ ھەول ئەدات ئەوەى بەھەلە تىكەلى يەك
 كراو، لە يەك جيا بکاتەو. بەو چەشنەى كە پىناسەى

دوژمن دهبي کونترۆل و سنوردار و کورت بکريتهوه،
خۆشهويستيش وهك جوړئ کارهساتي پشت تهستوور
به پاشکوي ههقيقهتي جياوازي، دهبي وريايانه و به
وردی له سياست ههلبوهشيئريتهوه. کاتي له گريمانه
کۆمونيستي ددويين، دهمانهوي ئهوه بخهينه پروو که
ئيشکالييهتي ههنوکهي سياسي رزگاريبهخش دهبي
له ژيانهوه و قيامهتي ئايداي کۆمونيستي دهربخريت،
ئهو ئايدا جيهانييهي که تهسليمي ههلهي خاوهندارييتي
تايبهتي نابيت، جيھاني يهکساني و بهشداری ئازاد. بهم
مهبهسته دهتوانين سوود له ئامرازه فلهسفييه تازهکان
و، ژمارهيهك لهو ئهزموونه سياسييه لۆکالييانه وهربگرين
که بوونهته هۆي هاتنهکايهوهي بيرکردنهوهي داهيئنهراڼه.
سهرلهنوي داهيئنهوهي خۆشهويستي له چوارچيويهکي
لهم چهشنهدا، له بهراورد بهو چوارچيويهي که له
شيئي سهرمايهداري دهورگيراوه، ئاسانتر دهبيت. چونکه
بهلگهنهويسته که هر شتيکي بهدەر له بهرژهوهندي
ناتواني له گهرمهي شيئييهکي ئاودا له ئاسايش و ئاراميدا
بيت. خۆشهويستيش وهك هر پرۆسهيهك که له ههولي
دۆزينهوهي ههقيقهتدايه، له هر بهرژهوهندييهك بهدەر:
بههاي خۆشهويستي تهنيا لهخودي ئهو راستييهدايه و
لهوديو بهرژهوهندييه بهپهلهکاني دوو کهسه که دووچاري

بۈنەتەۋە. ماناى وشەى «كۆمۈنيزم» راستەوخۇ بە
خۆشەۋىستىيەۋە پەيۋەست نابىت. وىراى ئەۋەش، ئەۋ
ۋشەيە چەند تۈۋاناييەكى تازە بۇ خۆشەۋىستى لەگەل
خۇى دىنيت.

پ: لە رەھەندى سىاسەتى كۆمۈنىستىدا، شىۋەيەكى
گونجاۋتر بۇ درەخستى خۆشەۋىستى لە ئارادايە.
ئەمانە ئەۋ چىرۆكە خۆشەۋىستىيانەن كە لە بەستىنى
مانگرتن و بزوتنەۋە كۆمەلەيەتتەكاندا چەكەرە دەكەن.
زۇرجار پىداگرى لەسەر ئەم شىۋەيە دەكەيتەۋە، چۈنكە
رېگە بە تىپەرىن لە خۆشەۋىستى دەدات تاۋەكو بە
تىپەرىنى سىياسى سەردەمەكەى خۇيەۋە بىەستىتەۋە.
تايەتەمەندىيەكانى خۆشەۋىستى لە سەردەمى ململانى
چىيە؟

ئالان بادىي: من بە شىۋەيەكى تايەت بەرامبەر بەم
لايەنەى كاروبارەكان ھەستىارم، لەبەرئەۋەى بەشىكى
بەرچاۋ لە نوۋسىنەكانم ۋەك رۇماننوس و شانۇنامەنوۋس
بەم بابەتەۋە پەيۋەست كىردۈۋە. لە شانۇنامەيەكىدا،
«شالى سوور» ، كارەساتەكە بەشىۋەيەكى سەرەكى بە
خۆشەۋىستى نەگونجاۋى خوشك و برايەك لە رېگەى

ڕووداو و ڕووداوێکی بزوێنەر و ڕووداوێکی سیاسیی مەزن
 پەيوەست دەبێت کە پێکدێت لە جەنگە ئازادیخوازییەکان،
 دەمارگیرییەکان و گەردبوونە و گەشتییەکان. لە ڕۆمانیکمدا
 بە ناوی «خشتی خامۆشی ئەم خوارەو» (کە پەیرەوی
 لە بونیادی فۆرمالی بێ نەواکانی فیکتۆر ھۆگۆ دەکات)
 ڕەنگی شۆرشگێڕی خۆشەویستی کرێکاری شیعی،
 ئەحمەدی ئەعزەم، بۆ تیرۆریستیک، ئیلیزابییس کیتلی،
 لە خۆیدا دەگونجێت و پاشان خۆشەویستی سایمۆن،
 کۆری ئیلیزابییس، کە لە دوای مەرگی ئیلیزابییس لە لایەن
 ئەحمەدەو بۆ منداڵە کە پەسند کراوە، بە کلود ئوگازاڤارا،
 شاعیر و کچی کۆنەپەرستیکی دەستبالا، وەسف دەکات.
 مەبەستم لە ھێنانی تەواوی ئەم نموونانە بەرجەستەکردنی
 لێکچوونی نیوان خۆشەویستی و ڕاسپاردنی شۆرشگێڕی
 نییە، بەڵکو بەرجەستەکردنی جۆریک زایەلە لە شاراوێیە
 کە لە ڕەوتی بەناوەکیکردنی ئەزموونی کەسی دێتە
 کایەو؛ زایەلەیک لە نیوان ئەو ھەز و ئارەزووی
 کە ژیان، لە شیوەی ڕاسپاردنی تەواو بە ئایدیایەک
 بەتایبەت، بەدەستدەھێنێت و ئەو ئارەزووی جیاوازی کە
 لە خۆشەویستی و لە مەملانی لەگەڵ جیاوازی بەرھەم
 دەھێنێت. دۆخیکی ئاوا ھاوشیوەیە لەگەڵ دوو ئامێری
 مۆسیقی کە لەرووی لاشە و بەھێزی دەنگ بەتەواوی

جياوازن، بەلام ئەو كاتەى كە مۇسقىقازانىكى مەزن ھەر ھەموويان لە بەرھەمىكىدا كۆدە كاتەو و بەكارىان دەھىنىت، بەشىوئەكى سەرسورھىنەر پىكەو تەبا دەبن. لىرەو دەمانەوئىت برىار بدەبن. من لەم بەرھەمەو راپۆرتى ژيان لە دوو توپى كىتەبى «سالانى سوور» (*red years*)، لە نيوان مانگى ئايارى ٦٨ و دەيەى ٨٠، نووسىو. لەم قۇناغەوئە كە من بۆچوون و برواى پتەوى سىياسىم پىكەئىنا كە تا ھەنو كە سەرسەختانە پىئەو پاپەندم و «كۆمۇنىزم» ناوئىكى گونجاو بۆ ئەو راستىيە. بەلام لە لايەكى تر، ھەروەھا ژيانى داھاتووم لە دەورى پرۆسە كەم تا زۆر بنجىرەكانى خۆشەويستى دەخولیتەو. ھەر چەندە پاشان و بەھەمان شىوئەش روويدا، بە ھەمان سوودوەرگرتن و چىيەتییە بەردەوامەكەى روونكرابۆو. بە دەربرىنىكى ديارىكراو، بەو چەشنەى كە پىشتەر گوئىم لىبوو، بۆچوونى پتەو لە خۆشەويستى و سىياسەت ئەو شتەيە كە ھەرگىز نابى چاوى لى بپۆشىن. ئەمە بەراستى ھەر ھەمان ئەو ساتەوئەختە بوو كە ژيانم لە ميانەى خۆشەويستى و سىياسەتى وەتەرى مۇسقىقايى دۆزىو كە ھارمۇنىيەكەى دەستەبەر دەكرد.

پهشی شه شه

خۆشه ویستی و هونه ر

پ: له کتیبیکتدا به ناوی سده، په کیڅ له دهقه کانی نه ندری
بریتون واته «شهرکان ۱۷» «Arcanum ۱۷» دهخه یته بهر
باس و پيشانی ته دهیت که چوڼ سدهی بیستم، له پرووی
په ره سهندن و بلاو کړدنه وهی خوشه ویستی وهک میتافوریک
بو ههقیقت، سدهیه کی مهزنه. به لام مه بهستی نه ندری
بریتون که له مانفیسته کانی سوریا لیزمه وه دهیه وی «هونه ر
به ساده ترین شیوهی دهر برین واته خوشه ویستی» کورت
بکاته وه، چیه؟

ئالان بادیو: پروژهی سوریا لیستی خاله ناو هندییه کهی
هر نه مه بوو که ریڅ له سهره تاوه ئاماژه م پییکرد، واته
په پره ویکردن له رامبو به مه بهستی داهیتانی دوو باره ی
خوشه ویستی؛ له دیدی سوریا لیسته کان، داهیتانی
دوو باره ی خوشه ویستی تا ته بد و بو هه میشه به بزاوتی کی
هونه ری، ئونتولوجی و سیاسی په کسان بوو. نه وان
هیچکات نه م بزاوته یان له بهر په ک هه لنه وه شاندو ته وه.

هونه ر تایبه تمه ندى و خالیكى به هیژى ههیه، به م مانایه ی
 که مافى پرووداوه کان به باشى ئەدا ده کات. پیناسه یه کی
 گونجاو له هونه ر ئەشئ به م چه شنه بیټ: هونه ر، له پله ی
 بیرکړدنه وه، ئەو شته یه که مافى پرووداو به ته واوی و بئ
 گرفت ئەدا ده کات. له سیاسه تدا، پرووداوه کان به تیپه رینی
 میژوو، له رابردووه وه تا ههنوکه، سیسته ماتیک ده بن، به لام
 هونه ر له کړده ی گیرانه وه یان به گوزارشتیک، هه ولدان به
 مه به ستی گه راندنه وه ی ده سه لاتى بئ راده ی پرووداوه کان
 ته نیایه. ئەوه ته نیا هونه ره که ره هه ندى ههسته کان به ره و
 پرووبه رووبونه وه، شۆرش یان ئاشوب ده بات. هونه ر له
 ته واوی فۆرمه کانیدا، ئاوینه ی ته واوی خودی پرووداوه.
 شیوه کاریکی مه زن به میتۆدی خوئ شتیك ده کیشت
 که زه حمه ته شیوه کاریك ته نیا بو پیشانگای شانۆ کورت
 بکریته وه. پرووداوی په نهان ده رده که ویت و ره نگیشه
 بتوانین بلین ئەوه ی ده توانیت بیبینیت، بیخه یته لاوه.
 بیرتۆن ئەوه ی خستۆته روو که هونه ر له گوښه نیگایه که وه
 په یوه ندییه کی زۆر نزیکى له گه ل خوښه ویستیدا ههیه،
 له بهرئه وه ی خوښه ویستی له بنه رته دا هه ر هه مان ئەو
 ساته وه خته یه که پرووداویك، بوون ده خاته لاوه و لیى دوور
 ده که ویتته وه. ئەمه روونکړدنه وه یه که بو «خوښه ویستی

شىتانه». خۇشەويستى بۇ ھىچ ياسايەك كورت ناكرىتەو.
 ھىچ ياسايەك بۇ خۇشەويستى بوونى نىيە.
 ويپراي ئەووش، ھونەر زۇرجار شىۋەيەكى ناكۆمەلەيتيانەي
 خۇشەويستى نىشان داوۋە. ويپراي گوتەي رەشكۆانە، جگە
 لەم ھەموو وشانە، «ئاشقان لەم جىھانەدا تەنيان». تەنيا
 ئەوان ھەلگىرى ئەو جىاوازييانەن كە لە رېگەي ئەو دىئاوۋە
 ئەزموونى دەكەن. سوريالىزم «خۇشەويستى شىتانه»
 ۋەك دەسلەتتى رووداۋىك كە لەودىو ھەر ياسايەكە،
 ستايش دەكات. بىر كىرەنەوۋەي لكاو بە خۇشەويستى
 ئەو بىر كىرەنەوۋەيە كە لە بەرامبەر ھەر چەشنە نەزم، لە
 بەرامبەر سىستەمى دەسلەتتارى ياسادا دىتە كايەوۋە.
 بىر كىرەنەوۋەيەكى لەم چەشنە، لە دىدى سوريالىستەكان
 سەرچاۋەي وزەيەكە بۇ ئارەزوويان بەرامبەر شۆرشى
 شاعىرانە لە زمان و، ئارەزوويان بۇ شۆرشى شاعىرانە لە
 بووندا. لەم گۆشەنىگايەكەوۋە، ئەوان زۇر پەيوەست بوون
 بە خۇشەويستى و ئارەزووى سىكىسى ۋەك بىنەرەت و
 پىشتىوانىكى بەزەبىر بۇ شۆرش لە بووندا. بە پىچەوانەوۋە،
 ئەوان بەرگىرى لە خۇشەويستى دەكەن ۋەك شىعەرىكى
 بەشكۆي يەكتىرىنىن. بۇ نموونە، لە رۆمانى نادىدا، كە
 وىنا كىرەنەكى شىكۆمەندە لە شىعەرناسى دىدارى نەپچىراو

و نهېنييه، ټه و ديداره ي كه له داهاتوويه كي نزيكدا له
 بوته ي «خوشه ويستي شيتانه» دا دهرده كه وي. ديداري
 په تي ريك خالي بهرامبهري هر شتيكه كه پيشتر
 بهرنامه ت بو دارژتبي يان بيرت لي كردبيته وه، به لام نه
 له پله ي نارامگرتن، نه له هيچ ره ههنديكي جاويدانه يي.
 نه گهرچي ههندي له فهيله سوفه كان پييانوايه جاويدانه يي
 واته ساته وه خت. ټه م ئايدياه له بير كردنه وه ي يوناني
 ددوژينه وه. ته نيا ره ههندي زه مهن ي گونجاو بو جاويدانه يي
 ساته وه خته. ئايدياه كي وها پالپشتي له بوچووني بریتون
 ده كات. ساته وه ختي موعجيزه يي يه كترينين، جاويداني
 خوشه ويستي دهرده كه وي، ويړاي ټه وهش، ههول ټه دهين
 ټه وه بخهينه روو كه تيگه يشتيك له و خوشه ويستيه ي كه
 كه متر موعجيزه ئاسايه و پتر تيكو شهرانه يه، واته بينا كرن ي
 جاويدانه يي له ماويه كي زه مهنيدا، و بينا كرن ي سات
 له دواي ساتي ټه زمووني «دوو». من له گهل موعجيزه ي
 يه كترينين هاوړام، به لام پيموايه له و شيويه ي كه
 ټه م موعجيزه يه جيا بكرتته وه و به ره و پهره سهندن و
 پيكهاتني تاقه تپروهيئي ههقيقه ت نه روا ت، له چوارچيوه ي
 شيعرنا سي سورياليستي ده مينتته وه. ليړه دا ده بيت باري
 مانايي وشه ي تاقه تپروهيئن به ټه ريئي دابنريت. قسه كرنه

له كار و ههوله كان له پیناو خوشه ویستی: خوشه ویستی
جۆریك نییه له موعجیزه. ده بی زرینگ و وریا و هوشیار
بی: ده بی له گه ل خۆت و ئه ویترا ده کدل و یه ك زمان
بی. له م ره و شه دا، پتر له ههر کاتیکی تر بیر ده که یته وه،
کار ده که یته و ده گۆرپیته. ئه و کات به شیوه یه کی بنجبر
شادمانی و دلخۆشی له ههولی ئه وه دایه وهك پاداشتیکی
نهمیری ئه و هه موو کار و هه ولانه بهرده وام ئاماده بیته.

پ: ئامازه بهرده وامه کانت بۆ سامویل بیکیته له په یوه ست
به خوشه ویستی تووشی سه رسورمانم ده کات. به زه حمه ت
ده توانین بلیین به ره مه کانی سامویل بیکیته جه خت له
شادمانی ده که نه وه. به دیدی تۆ، به ره مه کانی بیکیته
که به هۆی نه یلیستی و ره شبینیه کانییه وه به ناوبانگن،
چۆناوچۆن به شانۆی «دوو» که ههر هه مان خوشه ویستییه
هاولایه نن؟

ئالان بادیه: به و جۆره ی پیشتروتم، ئه ده بیاتی لیوانلیو له
خوشه ویستی له خۆگری به ره مه می ئه ده بی زۆره له باره ی
ئه زموونی بهرده وامی خوشه ویستی. ئه م بابه ته زۆر بهرچاو
و پرپایه خه. بۆ نموونه، شانۆ له بهرچاو بگره. ئه گه ره له
دیار ئه و نمایشانه وه دانیشت که باس له ململانیی

خۆشەويىستە گەنجەكان لە دژى ستمكارى خىزان
 دەكەن (كە ناوەرۆكىكى كلاسىكە) دەتوانىت ناوئىشانى
 لاوەكىي سەرکەوتنى خۆشەويىستى ماريۇف بەهەموويان
 بەدەيت. ژمارەيەكى زۆر شانۆ بەم ستايلە سەرگوزەشتەي
 خۆشەويىستانى گەنج باس دەكەن، وەك ئەوەي زۆرجار
 چۆن بە يارمەتى خزمەتگوزار يان ھاوريانى تر، دايك و
 باوكە پيرەكەي خويان دەست بەسەر دەكەن و دواجار
 ئەوەي دەيانەوئ، واتە ھاوسەرگيرى، ئەنجام دەدەن؛
 ئەمەش بە ماناي سەرکەوتنى خۆشەويىستىيە، نەك كات
 بەسەربردن. ئەمە رېك ھەر ھەمان شتە كە پيڊەچى
 بە خستەنەرووي چيرۆكى رووبەروو بونەو لە قەلەم
 دەدرىت. بەرھەمە گرینگ و رۆمانە گەرەكان، خەريكى
 باسکردنى مەحالى خۆشەويىستى، تاقىکردنەوەي وجودى،
 تراژىديايەكەي، ئازارەكەي، جودايى و كۆتايىيەكەيتى....
 ھتە. وىراي ئەوەش، ژمارەيەكى زۆر كەم لەو چيرۆك و
 رۆمانانە، روانگەيەكى پۆزەتيقيان بەرامبەر بە پرۆسەي
 خۆشەويىستى وەك بنەمايەكى پتەو ھەيە. تەنانەت
 ئەتوانين بليين ژيانى ھاوسەرگيرى بەدەگمەن بۆتە ھۆي
 بەرھەمھيئەت بەرھەمىكى ناسراو، ئەمەش ئەو راستىيەيە
 كە بەدلىيايەوە بۆتە ئىلھامبەخشي ھونەرمەندەكان.

وئىراي ئەوەش، لە بەرھەممەكانى بىكتدا، كە بە مېژوونووسى
 ئائومىدى ناسراو، رېك پىچەوانەكەى دەبينىن: ئەو
 لەبارەى سەرسەختى و بەردەوامىتى خۆشەويستى
 شتى نوسىو. بۇ نموونە، شانۆنامەى رۆژە شادەكان
 كە چىرۆكى ھاوسەرىكى پىرى لەبەرچا و گرتووە. تەنيا
 ژن دەبينىت، پىاوى پشت تەختەشانۆ ئامادەيەكى
 كەم و ھەستىپنەكراوى ھەيە، ھەموو شتىك روو بەرەو
 خراپوونە، ژنەكە لە نقومبوونى ژيانىدايە، بەلام دەليت:
 «چ رۆژانىكى خۆش و پرشادىمان بەسەربرد!» ئەو ئەم
 وشەيە بەم ھۆيە دىنىتەو كە ھىشتاش خۆشەويستى لە
 نيوان ئەو دووانەدا ھەيە. خۆشەويستى توخمى بەھىژ و
 نەگۆردراو كە بوونە بەروالەت پركىشەكەى درووستى
 كردووە. خۆشەويستى دەسەلاتى شاراوەيە لەنيو ئەو
 موسىبەتەدا. بىكت لە دەقيكى وروژىتەر و كورت بەناوى
 بەسە **«Enough»**، سەرگەردانىيەكانى ھاوسەرىكى
 زۆر بەتەمەن لە چوارچىوہى سىنارىيەكى پر ھەوراز
 و نشىو دەگىرپىتەو. ئەم دەقە چىرۆكى خۆشەويستى
 ئەم ھاوسەرە بەتەمەنەيە كە بە ھىچ شىوہەك پەوشى
 كارەساتبارى جەستەيان، يەكپەھەندى بوونيان، دژوارى
 يەكجار زۆرى ئارەزووى سىكىسى و ... ھتد، ناشارنەو.

دەقەكە تەواۋى ئەم بابەتە دەگىرپتەۋە، بەلام ناۋەندى
چىرۆكەكە دەسەلاتى شىكۆمەندى خۆشەۋىستى و لە ژىر
بەرجهستەبوونە كۆلەكەدارەكەيدايە.

پ: لەبەرئەۋەيە ئامازە بە ھونەرى دراما دەكەيت، دەخوازم
ئامازە بە خۆشەۋىستىيەكى زۆر تايبەت بىكەم كە لە ناخى
مندالىيەۋە ھەلدەقولى. خۆشەۋىستى بۇ شانۆ. پىش ئەۋەي
كە سىينەكى (Trilogy) خۆت لەبارەي ئەحمەدەكان
بنووسيت، كە جۆرى سىكاپنى ھاۋچەرخ دەھىتتە
سەر تەختەشانۆ، خۆتان لە لاويدا رۆلىكى سەرەكىتان
لە شانۆگەرى (Molleres Les fourberies de
scapin) مۆلىردا گىراۋە. چىيەتى ئەم خۆشەۋىستىيە
لەمىژىنەيەتان بۇ شانۆ چىيە؟

ئالان بادىۆ: خۆشەۋىستىم بۇ شانۆ پىرسىكى زۆر ئالۆزە
و بۇ ماۋەيەك پىش ئىستا دەگەرپتەۋە. رەنگە ئەم
خۆشەۋىستىيە لە خۆشەۋىستىم بۇ فەلسەفە بەھىزتر بىت.
خۆشەۋىستىم بۇ فەلسەفە پاشان، ئارامتر و بەردەوام بە
دژۋارىيەكى زياتر، زەق دەبىتەۋە. پىمۋايە لە گەنجىتىدا،
لەسەر سەكۆى نمايشكردندا، ھەستىكى زگماك ھەبوو،
ھەستىكى ھەلقولاۋ لەمەي كە بەشىكە لە زمان و شىعر

بەشىۋەيەكى تارادەيەك ناروون پەيۋەندى لەگەل جەستە دەبەستىت. لە بنەرەتدا، بە ئەگەرئىكى نزيك لە دۇنيايىيەۋە، شانۇ مېتافۇرىك بوو بۇ ئەۋەى خۇشەۋىستى پاشان ۋاپارىبوو ھەبىت، لەبەرئەۋەى شانۇ ئەۋ سەتەۋەختەيەكە بىر و جەستە بە رېگەيەك ھاۋشىۋە و لىكجىيانەكراۋەن. ئەۋان بە چەشنىك لە بەرامبەر يەك پرووت دەبنەۋەكە بە زەحمەت دەتۋانرى بلىين «ئەم جەستەيە» يان «ئەم ئايدىايە». ئەم دوۋانە ئاۋىزانى يەكترن، زمان جەستە بەدەستدەھىتت، رېك ۋەك ئەۋ كاتەى كە بەكەسىك دەلىيت «خۇشمەدەۋىتى». ئەم ۋشەيە بەكەسىك دەلىيت كە زىندوو و ئامادەيە و لە بەرامبەرت راۋەستاۋە، بەلام شتىك دىتە نىۋ گوتارەكەتەۋەكە زەحمەتە بۇ ئەم ئامادەيىە ماددىيە پەتيە كورت بىكرىتەۋە، ئەۋ شتەى كە بىگومان ھەم لە ناخ و ھەم لەۋدىۋىشەتتى.

شانۇش لە بنەرەتدا ھەمان شتە، جەستەى بىرمەند و بىرکردنەۋەى بەرجەستەكراۋ. بەۋ چەشنەى كە دەزانين، لە شانۇدا چەندان دوۋبارەبوۋنەۋە و راھىتان ھەيە. دەرھىتەرەكان دەلىين: «سەرلەنۋى ئەنجامى بدەنەۋە» بىرکردنەۋە بەساكارى بەرەۋ جەستە نايەت. پەيۋەندى بىرکردنەۋە بە فەزا و جولە ئالۆزە. ئەم پەيۋەندىيە دەبى

هاوکات خۆزواو و هەلگری پرۆژە و نەخشەى پیشوتر
 بیّت. شتیکی لەم چەشنە لە خوشەویستیشدا پروودەدات.
 ئارەزووی بێ ناوێر بەهێزە، بەلام خوشەویستی پێویستی
 بە بایەخ و تیگەیشتنە تازەکانە. خوشەویستی لەگەڵ
 پێویستبوون بە ئاشقبوونی سەرلەنوێ بەتەواوی ئاشنايه؛
 چەند پرستەیهکی لەم دەستەیه: «دووبارە پێم بێی کە
 ئاشقمبووی» و «ئەم جارەیان باشتەر بێی»، ئەوکات
 ئارەزووی هاوشان بەو گوتە خوشەویستیانەى کە گویت
 لێدەبیّت دووبارە بەکاریدەهێنیت: هەلبەت لەو کاتەى
 خوشەویستی ئەوان بەرەو پیشیان دەبات، قسەگەلی وەك:
 «هەمدیس! هەمدیس!» لەو ساتەوختەى کە حەزى
 فیگەرە جەستەییەکان بە جەختکردنەو لەسەر وشەیهك
 یان ئەو راگەیانندنەى کە بەردەوام لە دۆخى نوێبوونەوهدایە،
 دەگەشیتهو. ئەوەش دەزانین کە ناوەرۆکی خوشەویستی
 وەك جۆریك گەمەکردن لە شانۆدا گرینگ و دیاریکەرە
 و، شانۆ بەگشتى سەروکاری لەگەڵ راگەیانندنەکاندا
 هەیه. هەروەها بە هۆی ئەم شانۆیە، خوشەویستی و ئەم
 گەمەکردنە بەهێزەى خوشەویستی و هەبوونی شانسه کە
 من بەم چەشنە ئاشقى شانۆ بووم.

پ: ئەنتوان ڧىتز، ئەو شانۋنامە نووسەى كە ئۇپىرا كە تانى
 واتە (**LEcharpe Rouge**) لە سالى ۱۹۸۴ لە ڧىستىڧالى
 ئاڧىگنۇن و بە مۇسىڧاى جۇرج ئاپرگىس ھىتايە سەر
 تەختەى شانۋ. ھەروەھا ئەم بىرۆكە يەش سەر كە وتوو بوو.
 ئەو لە شوپىتىڧىدا دەنووسىت: «ئەم شانۋنامە يە رېڧ ھەمان
 ئەو شتە يە كە من ھەمىشە وىستوومە بىبەمە سەر تەختەى
 شانۋ: نىمايش كەردنى پەلامارى توندوتىزانەى بىر كەردنەو-
 ئايدىاكان و ئەوەى كە چۇناوچۇن جەستەكان ئەشكەنجە
 دەدرىن و پاشان تەسلىم دەبن.» ئايا لەگەلى ھاوپايت؟

ئالان بادىيۇ: بەتەواوى. تەماشاكە، پىسوا، شاعىرە
 پورتورگالىيەكە، لە شوپىتىڧىدا دەلىت: «خۇشەوىستى
 جۇرېڧكە لە بىر كەردنەو.» ئەم گوزارە يە زۇر پىڧكە
 دەردەكە وىت، چونكە خەلك بەردەوام دەلىن بابەتى
 خۇشەوىستى لەبارەى جەستە، ئارەزوو، ھەست و
 بەشپوئەيەكى گشتى ھەر شتېكى جگە لە بەلگەخوازى
 و بىر كەردنەو يە. لەبەرئەو يە ئەو دەلىت: «خۇشەوىستى
 جۇرېڧكە لە بىر كەردنەو.» بە دىدى من، ئەو رېڧ وا دەلىت.
 منىش پىموايە خۇشەوىستى جۇرېڧكە لە بىر كەردنەو
 و پەيوەندى نىوان بىر كەردنەو و جەستە بەتەواوى
 كەسىيە، و بەگوپرەى گوتەى ئەنتوان ڧىتز، بەردەوام

بە زەبروزەنگیکی نەچەپینراو وەسف دەکریت. ئێمە لە
ژياندا زەبروزەنگیکی ئاوا ئەزموون دەکەین. بەرهەایی ئەو
راستە کە خۆشەویستی دەتوانی جەستەکانمان تەسلیم و
بکاتە کۆیلە ی خۆیی و دژوارترین ئەشکەنجەکان بەیڤیتە
کایەو. خۆشەویستی بەو چەشنە ی کە ئێمە پۆزانە
دەیبین، پروباریکی ئارام و دوورودریژ نییە. ئێمە ھەرگیز
ناتوانین تارا دەیهک ئەو خۆشەویستیە ترسەینەرە ی
کە بە خۆکوشتن یان کوشتن کۆتایی پیدیت لەیاد
بکەین. خۆشەویستی لە شانۆدا بەتەواوی، یان تەنانت
خۆویستانە، گیانبازی سیکی یان پۆمانسی بیگەرد نییە،
بەلکو پەيوەندییەکی ھەم تراژیدی، ھەم نەویستراو و ھەم
توندە. پەيوەندی نیوان شانۆ و خۆشەویستی تاوتویکردن
و ناساندنی شکۆفەیهکی قوولە کە مرۆقەکان لە یەک
جیا دەکاتەو و وەسفکردنی چیهتیهکی شکینەر کە
خۆشەویستی نیوان دوو گۆشەگیری بەرپا دەکات. بەردەوام
دەبی بۆ ئەم پرسیارە بگەرێنەو: چ جۆرە بیرکردنەو یەک
خۆی لە هات و چوونی نیوان دوو جەستە ی سیکیسوالیتی
ناشکرا دەکات؟ ھەروەھا دەبی لە درێژە ی پرسیارە کە لە
خۆمانیش پرسیین کە ئەگەر خۆشەویستی بوونی نەبێت،
شانۆ لە چ شتیکی دەدوێت؟ وەلامە کە دەبێتە سیاسەت.

شانۆ تا ئەھەنوكە بە تېرۆتەسەلى لە سىياسەت دواوہ. بەم چەشنە، دەتوانىن بلىين، شانۆ واتە خۆشەويستى و سىياسەت، و بە دەربرىنىكى تر، شانۆ لەبارەى تىگەيشتنى ئەم دووہيە. لىكەوتى نيوان خۆشەويستى و سىياسەت پىناسەيەكى گونجاوہ بۆ تراژىديا، بەلام خۆشەويستى بۆ شانۆ ھەر خۆشەويستى بۆ خۆشەويستىيە، لەبەرئەوہى بى چىرۆكە خۆشەويستىيەكان و بى مەملانى لە پرووى ئازادکردنى خۆشەويستى لە كۆت و بەندە خىزانىيەكان، شانۆ مانايەكى ئەوتۆى نىيە. كۆمىديا كلاسىكىيەكانى وەك شانۆنامەكانى مۆلىر پىمان دەلىن كە چۆن كەسانى گەنج بەرىكەوت و بەگوڤرەى شانس يەكتر دەبينن، دەبى پايەى ئەو ھاوسەرگىرييەى كە دايك و باوكيان بۆيان دارشتووہ سست بكن. باوترىن و پروونتىن مەملانى لەسەر سەكۆى شانۆ، مەملانى خۆشەويستى بەبەخت دژى ياساى سازشنەكراوہ. بەدەربرىنىكى تر، ئەم مەملانىيە، مەملانى گەنجەكان بۆ يارمەتى كرىكاران (كۆيلە و پىشخزمەتەكان) دژى ئەو بەتەمەنانەيە كە كلىسا و دەولەت يارمەتيان دەدەن. ھەنووكە دەلىيت: «ئازادى سەركەوتوو بوو، ئىدى ھىچ ھاوسەرگىرييەكى بەرنامەبۇدارىژراو لە ئارادا نىيە: كەپل واتە داھىتەنانى پەتى.» من ھىندە دلىيا نىم. ئازادى؟

رېڅ چ جوړه ئازاديه‌ك؟ به چ نرخيڅ؟ به‌لې، ئه‌مه‌يه
پرسيارى واقيعى: خوڤه‌وېستى له كاتى به‌ده‌سته‌پېنانى
رواله‌تى ئازادى خوڤى، چ به‌هايه‌كى ده‌بيت؟

پ: له‌به‌رئه‌وه‌يه كه به‌شيڅى ته‌مه‌نتان له به‌شداريكردى
شانو و نيو ئه‌كتهران و ته‌كنيكيه‌كان گوزهراندووه، ئاخو
خوڤه‌وېستيتان بو شانو له‌خوگرى خوڤه‌وېستيتان
بو جفاتى، كويه‌ك نيه؟ ئاخو شانو هه‌لگرى ئه‌و
خوڤه‌وېستيه‌يه كه په‌يوه‌سته به‌سيسته‌مى هه‌ستى
براiane؟

ئالان باديو: به‌لې، بيگومان. خوڤه‌وېستيه‌كى له‌م چه‌شنه
بوونى هه‌يه! شانو جوړيڅه له به‌يه‌كه‌وه‌بوون و ده‌ربرينى
ئيستاتيكيانەى برايه‌تى. به‌م هو‌يه‌يه كه من وابيرده‌كه‌مه‌وه
كه، به‌ماناى باسكراو، شتيڅى كو‌مونيستى له شانودا هه‌يه.
تيگه‌يشتنى من له «كو‌مونيست» ئه‌و شته‌يه كه ده‌بيته
هوڤى زالبوونى مه‌رامىكى هاوبه‌ش له‌سهر خودخوازى و
ده‌ستكه‌وتى به‌كو‌مه‌لېى به‌رژه‌وه‌ندى تاكه‌كه‌سى. هه‌نوكه
باس له چه‌مكى «كو‌مونيست» ده‌كه‌ين، ده‌توانين
شتيڅى له‌م چه‌شنه بلين كه خوڤه‌وېستى له‌و مانايدا
كاتيگوريه‌كى كو‌مونيستيه، هه‌لبه‌ت له‌و شي‌وه‌يه‌ى كه

تاك بهو چەشنەى كە من تىگەشتوومە تىبگا بابەتى
 واقىعى خۆشەويستى پەيدا بوونى كەپلە، نەك تىر كىردى
 پەتى تاكەكان وەك بەشە پىكەينەرەكانى. دووبارەش
 پىناسەيەكى تر لە خۆشەويستى: كۆمۆنىزمى كەمىنە.
 بە گەرەنەو بۇ شانۆ بەردەوام لە ژىر كارىگەرى ئەم راسىيەدا
 بوومە كە گرووپى گەرۆكى شانۆ، لەرزۆك و سستە.
 بىر كىردنەو لەو كاتانە بەراستى بىزار كەر و تاقەتپروەينە
 كە گرووپىش لەبەريەك ھەلەوەشىتەو: بەردەوام پىكەو لە
 گەشتدا بوونە، بۇ ماوەى يەك مانگ پىكەو زىاون و بى
 ئاگايانە ھەموو كەسى بە رىڭگى خۆيدا ھەنگاو ھەلدىتت.
 شانۆ برىتيە لە ئەزموونى ئەم جىابوونەو. كاتى ئەو
 برايتىيە كە لە جىبەجىكردى شانۆكەدا شاردراو تەو
 لەبەريەك ھەلدەوەشىتەو، ساتەوختىكى پەيوەست
 بە مالىخولىايەكى توند لەكاردا دەبىت. «ئەمەش ژمارە
 مۇبايلى مە. لە پەيوەندىكرىندا بووم، بەراستى؟»: بەم
 ئەدەب و شىوە گەتوگۆكرىدە ئاشنايت، بەلام بەراستى
 ھىچ كەس زەنگ لى نادات. ئەمە واتە كۆتاي ھاتنى
 كارەساتەكە و ھەر كەسى بەجيا بەرىڭگى خۆيدا دەروات
 و پىرسى جودايى لە خۆشەويستىدا ھەلگىر بایەخىكى
 لەم چەشنەيە كە ئەشى خۆشەويستى بە مەملانىيەكى

سهرکه وتوو له دږی جیاوونووه پیناسه بکړی. گرووپی
خوښه ویستیش لهرزوکه و بو بهرپاکردن و پهره سهندنی
پیویستت به شتیکی زیاتر له ژماره تله فوونیکه.

پ: خوښه ویستیتان بو شانو، له ناخدا، چوڼ
خوښه ویستییه که، واته له دیدی نه و نه کتهری که
سهرده مانې هه بوویت و نه شی دلتان هر بوی لیبدات
و جاریکی تر هندی له مهنه لوکه کانی نه حمه دی زیره
یان نه حمه دی فیهل سو ف «**Ahmed le subtile or Ahmed**
philosophe» ناماده و جیبه جی بکه یته وه؟

ئالان بادیو: نه مه نه و خوښه ویستییه تاکه که سییه که
ناچارت ده کات جهسته ی خوت ته سلیم و تووشی زمان
و ئایدیاکان بکه یت. به و چه شنه ی که ده زانیت، هر
فیهل سو فیکی جوریک نه کتهره، هر چه ندش دږی گه مه و
نیشانده کانه کان بیت. فیهل سو فیهل کان به گشتی له سهرده می
باوبایرانی مه زنی یونانییه کان ده دوین. له فلهسه فهدا
به رده وام توخمیک له پروو تکرده وهی که سیی هیه:
پره هندی زاره کی و گوتاری فلهسه فیهل لایه ن جهسته
و له جوری کرده ی گواستنه وه کونترول بکریت: خالی
سهره کی باسه که مان له گهل ژاک دریدا هر نه مه سه لیه

بوو. ئەو بۇ نووسىن لەگەل گوتار دەجەنگا، ھەر چەندە
خودى ئەو چەند جىبەجىكرىدىكى سەيروسەرمەرى
خستبوو ۋە ۋو. فەيلەسوفەكان زۆرجار بە ھۆى
جادوۋگەربوون، ئەفسونكردى خەلك لەگەل ئامرايىكى
دروستكراو ۋە رېنمايىكردىيان بەرەو لاي پاستىيە
بروپىنەكراۋەكان لە رېگەى چارەنووسە فرىودەرەكان
بخرىنە بەر سەرزەنشتكرىدەۋە. كىيى پىنجەمى كۆمارى
ئەفلاتوون (كىيىيىكى گەۋرە ۋە ھەمەلايەنانەيە كە من
خەرىكى ئامادەكردى ۋەرگىرانيكى بى كەم ۋە كورى ۋە
زۆر جياۋازى ئەو دەقەم) لەخۆگرى پارچەيەكى تەۋاۋ
سەرسورھىنەرە. سوكرات دەست دەكات بە پىناسەكردى
چىيەتى فەيلەسوفى ھەقىقى. ۋەرگىران ۋە گىرپانەۋەكانم لە
گوتەكانى سوكرات بەم چەشنەيە:

«ئاخۇ پىۋىستە ئەو شتەى كە دەبى بە ۋوونى ھەرچى
تەۋاۋتر بىتە بەرچاۋت بىھىنمەۋە بىرت؟ كاتى لەبارەى
ئەو بابەتەى خۆشەۋىستى دەدوۋىن، گریمان دەكەين
ئاشق ئەو بابەتەى لە گشتىيىكەيدا خۆش دەۋىت؛ ئىمە
ئەم ئەگەرەى كە خۆشەۋىستى ئەو بەشىكە لە بابەتەكە
ھەلېزېرى ۋە بەشىكى ترى رەت بكاۋەۋە، لەبەرچاۋ
ناگرىن.»

کوتابی

پ: ئەمەۋى بگەرېمەۋە بۇ ئەو خۆشەۋىستىيەى كە
 پىۋىستە سەرلەنۋى دابھىئىرېتەۋە و داکۆكى لى بىرېت.
 لە كىتېبى «ماناى ساركۆزىيدا» ئەۋە دەخەيتە رۋو كە
 داھىئاننى دووبارەى خۆشەۋىستى بەرگىيەكى گونجاۋە
 لەبەردەم گەمژەيى بازار و نارېكىسى سىياسى ھەنۋوكەيى
 لەبەرەى چەپ. بە دىدى تۆ، چۆن ئەشى خۆشەۋىستى
 لەۋ دىنايەى كە رەمژەكەى سەرۆك كۆمارى فەرەنساىە،
 چەشنىك بەرگى بىئىتە كايەۋە؟

ئالان بادىۋ: پىمۋايە پەيىردن بەم ۋاقىعە كارېكى زۆر
 ورد و جددىيە چونكە فەرەنسا ھەم ۋلاتى شۆرشەكانە
 و ھەم سەرزەمىنىكى گەۋرەى كۆنەپەرستەكانە، و
 يارمەتيدەرە بۇ ئەۋەى فەرەنسا لە رۋوى دىيالىكتىكىيەۋە
 دەرک بىكەين. زۆرجار لەبارەى ئەم بابەتە لەگەل ھاۋرىيانی
 دەرەۋەم باس و مشتومرمان كىردۋە لەبەرئەۋەى
 ئەۋان ھىشتاش ئەفسانەى فەرەنسىيى بىئاۋشىۋەى لە

خەيالدايە. فەرەنسايەك كە بەردەوام لە ريزى داهيئانە
شۆرشگيرىيە كاندايە. لەم رۈۈۋە، بېگومان ئەوان بە ھۆى
ھەلبژاردنى ساركۈزىيەۋە تارادەيەك سەريان سورماۋە.
ساركۈزى لەبنەرەتدا بەم ئاسۆيە دەرناكەۋى. من پىيان
دەلېم كە ئەوان مېژوۋىيەك لە فەرەنسا بىنا دەكەن كە
تېيدا فەيلەسوفانى رۆشنگەرى، رۆسۆ، شۆرشى فەرەنسا،
حوزەيرانى ۱۹۴۸، كۆمۇنى پارىس، بەرەى گەل، بەرگرى،
ئازادىي فەرەنسا و ئيارى ۱۹۶۸ لە دواى يەكتر دىن.
ئەوانە ھەر ھەموويان باش و بالان، بەلام ئەم گېرپانەۋەيە
رۈۋىيەكى تىرشى ھەيە: گەرپانەۋەى بۆربۆنەكان بۆ سەر
دەسەلاتدارىتى لە سالى ۱۸۱۵دا، پەيمانى قىرساي،
يەكىتى پىرۆز بەدرىژايى جەنگى گەرەدا، پىتايىن
(Petain)، جەنگە كۆلۇنيالىيەكان و ساركۈزى. بەم
چەشنە، دوو مېژوو لە فەرەنسادا بەردەستە و ئەم دوو
مېژووۋەش تىكەلاۋى يەكتر كراون. ئەوانەى ھىستىرياي
توندى شۆرشگيرىيانە ھەيە، بە كۆنپەرستىيەكى توندرەو
ۋەلام دەدرىنەۋە. لەم گۆشەنىگايەۋە، بە برواي من،
خۆشەويستىش شوپىنى مشتومرە.

ھەندى كات خۆشەويستى بەردەوام بە رۈوداۋە
مېژوۋىيەكانەۋە گرېدراۋە. رۆمانتىزم لە خۆشەويستىدا

بە شۆرشەكانى سەدەى نۆزدەيەمەو پەيوەستە. ئەندرى
 بریتۆنىش ھاوشانە بە بەرەى گەل، بزوتنەوەى بەرگرى
 و مەملانىي دژەقاشىستى. ئايارى ۱۹۶۸ تەقىنەوەيەكى
 مەزن لە تاقىکردنەوەكان لەسەر دەستكەوتە تازەكانى
 بوارى خۆشەويستى و ئارەزووى سىكسى بەرپا بوو. بەلام
 ئەوەى فەزاكەى تووشى دابەزىن، گرفتارى و كۆنەپەرسى
 دەكرەو، بە چەند ھەولێك بۆ گەراندنەوەى شوناسى
 ئەجىندە ئەنجام دەدرىت. ئەجىندە دەتوانن چەند
 فۆرمىكى جياوازيان ھەبىت، بەلام بەردەوام شوناسى
 خۆيان دەپارىژن و ساركۆزى دواكەوتوو نەبوو. ئامانجى
 ژمارە يەك: كارىكارانى دەرەوەى ولات. ئامرازەكەى:
 وەحشىگەرى و توندوتىژى، ياسادانان بەمەبەستى
 سەركەوتكردن. ئەو پىشتەر ئەو كاتەى وەزىرى ناوخۆ بوو،
 ئەم ئامرازەى تاقىكردبۆو. گووتارى بەكارھىنراو، شوناسە
 خۆرئاوايى و فەرەنسىيەكان تىكەل دەكات. ئەو لەبارەى
 جىبەجىكردنى ناوچەيەكى كۆلۇنيالى بچووك لە پەيوەست
 بە «مرۆڤى ئەفريكىي» ھىچ گومان و ھەست گوناھكردن
 نەبوو. پرۆژەى كۆنەپەرستانە، بەردەوام بەماناى بەرگرى لە
 «بەھاكانمان» ە و ئىمە لە بۆتەى سەرمايەداريى گەردوونى
 وەك تەنيا شوناس دەردەخات، بەردەوام بە ھەر شىوہيەك،

گهړانه وه يه کي ناشياوانه بۇ شوناسه. له بهرئوه ي لؤژيکي شوناسي ههموان بهر و خؤي راده کيشيت، خؤشه ويستي له بهر دهم ههړه شه دا يه. رپځايه ک که خؤشه ويستي سهرنجي جياوازي راده کيشي، لايه نه کؤمه لايه تيه که ي، سهرکيشي و سهرسه ختيه که ي، و دواچار شيوه ي توندوتيز ثامي زي ههمووان له بهر دهم ههړه شه دان. ئه وان هاوشان به زالبووني ئاسايشيان، بهر و به خؤشه ويستي ئارام و دوور له ههړه شه ده دن. بهم چه شنه، بهر گريکردن له په يوه ندي به راورد کارانه و ناتهباي خؤشه ويستي له گه ل ياسادا پيويسته. له که مينه ترين ئاستدا، که سه ئاشقه کان له باتي گومانکردن به رامبه ر به جياوازي، متمانهي پي ده که ن. کؤنه په رستان به رده وام به ناوي شوناس به رامبه ر جياوازي له گوماندان. ئه مه ش خالي ده ستيپکي گشتي فه لسه فه که يانه. به پيچه وانه وه، ئه گه ر بمانه وي باوه شي خؤمان به رووي جياوازي و ئاکامه کاني بکه ينه وه، کؤ (يان کؤليکتيف) ده تواني ته واوي دنيا بينيت، ئه وکات بهر گريکردن له خؤشه ويستي ده بيته بنه مايه ک که ده بي تاکه کان ره چاوي بکه ن. رپبازي شوناسي دووباره بوونه وه ده بي بهر هنگاي ئه وانه بداته وه که جياوازي، که سي و دووباره نه بووه وه يه. له سالي ۱۹۸۲، له تيؤري سوبيکتدا

نووسيمه: «شتيكت خوشبوي كه دووباره نهيدوزيتهوه».

پ: ههروهه، بهو مانايهيه كه فيلمهكهى ژان لوك
گودار، واته «له ستايشى خوشهويستيدا»، بهرههميكي
سينه ماييه به فورمي كانتاتايي (*cantata*)، كه ناونيشانى
گفتوگوكانيشمان ههر لهو بهرههمهوه سه رچاوهى گرتووه،
جوريك دهقاودهقى و هاودهنگى نيوان خوشهويستى و
بهرگرى ديتته كايهوه...

ئالان باديو: بيگومان! گودار بهردهوام له فيلمهكانييدا له
ساتهوهختيك له ميژوووهوه بو ساتهوهختى دواتر، خاليى
بهرگرى و داهيئانهوهى له بهرچاو دهگرت، به دهربرپينيكي
گشتيتر، ههموو ئه و شتانهى كه له ديدى ئه و، چوون
به رهو بيناكردى ويتاكردن بوو، جيگير دهكه ن. من
پيموايه ئه وهى بو ئه و پيويست بوو دابه شكردى
خوشهويستيه له نيوان تيگه يشتينيكي پته و له
ئاره زووى سيكسى و گرژييه كى ئاشقانه كه پتر له ژناندا
دهدوزريتهوه؛ به جوريك كه ته واوى پياوان با كي شه نانه وه
له گه ليان پييان يان قبولكردى دهسه لاتيان له سه ر ئه م
خاله رووبه روويان ده بنه وه. ههر زوو له فيلمه تازه كهى
گوداردا له گه لى كارم كردوو. له م فيلمه دا، پيده چي

رۆلى فەيلەسوف—وتارىيژ لەسەر پانتايى كەشتىيەكى
 دەريايى كاتبەسەربردن و دەولەمەندەكان يارى دەكەين،
 رەنگىشە يارى نەكەم، چونكە كەسك چى دەزانىت كە
 ئەم ھونەرمەندە لەگەل ئەو فىلمانەى بەرھەمھيئاوھ چ
 دەكات؟ من لە نزيكەوھى ستايشى وردىنييە كەسىي
 و رەوتە پرزەحمەت و تاقەتپروھيئەكانى دەكەم و،
 ئەو ھەشەدايە. ويژاى ئەوھش، ئەو مالىخوليايەى كە ھەموو
 شتىكى گۆدار لەژيژ كاريگەرى خۆى دادەنيىت، جياوازي
 نيوان ئەو و من لە رووى پەيوەندى نيوان خوڤه وىستى و
 بەرگرى دەستنيشان دەكات. گومان دەكەم بەشيئەيەكى
 نەگۆردراو، لەو كاريگەرييە سوبىكتيە دوورم، تەنانەت
 ئەو كاتەى كە خوڤه وىستى لەبەردەم ھەشەدايە.

پ: بەدىدى ئيو پەيوەندى بەھيژ لەگەل كەسايەتيە
 ديار و بەناوبانگەكان، ئەم يەزدانىتيە تازەى ئۆلۆمپياتى
 تەلەفزيؤنى، تەنيا لە تەفرەدانى سياسىيەو ھەلقولاوھ
 يان گەواھىيە لەسەر رەوت و رىبازىك بەرامبەر چيروكە
 خوڤه وىستىيەكان كە لە زانىنى خەلكەو ھە سۆزى
 خوڤه وىستى سەرچاوھ دەگرىت؟

ئالان بادىق: دوو رېڭا بۇ ۋاقىتتىكى ئەم دىياردەيە ھەيە. لە
گۆشەنىڭىسى، تەك بە خىرايى بەم ئەنجامە دەگات
كە ئەم دىياردەيە شىتېكى ساختە و خۆكردە. خەلەك بەم
چەشەنە چىرۆكەكان سەرگەرم دەكەن و بەم شىۋەيە،
ھەستەكانيان لەۋەي بەراستى گرىنگە پەرشو بلاۋ دەكەن.
لە روۋى سىياسىيەۋە، چ بەرژەۋەندىيەك دەتوانىت لەم
ۋاقىتتەدا بىت كە كارلا دەبىتتە بەدىلى سىسلىيا؟ ئەۋەش
روۋنە كە ھەرگىز ھېچ بەرژەۋەندىيەك لە ئارادانىيە،
بەلام دەتوانىت ھەۋل بەدەيت بۇ ئەۋەي ۋاقىتتەكى جىۋاز
لە پروپاگەندەكانى دەۋرۋەرى ئەم روۋداۋانە بەدەستەۋە
بەدەيت؛ ئەۋەش تەنیا ئەم پىرسىارە لە خۆتان بىرسىن:
لەبەرچى ئەم پروپاگەندەكانە كارىگەربەخشن؟ بىگومان
بەم ھۆيەيە كە بەرامبەر بە چىرۆكە خۆشەۋىستىيەكان
پەيۋەندىيەكى گىشتى ھەيە. بەردەۋام خۆشەۋىستى چىنى
دەۋلەتمەندى كۆمەلگا بەرامبەر بە كەسانى ئاسايى چىنى
زىان بەركەۋتوۋ بەشىۋەي شانۋنامە دەرکەۋتوۋە، بۆچى؟
دوۋ ۋەلامى گونجاۋ بۇ ئەم پىرسىارە ھەيە: ئەشى بەسادەيى
ئەۋە بخىتتە روۋ كە ئەم بابەتە بە گىشتىتى و گەردوۋنى
خۆشەۋىستى پەيۋەست دەبىت. رەنگە تەننەت ساركوۋىش
توۋشى ئازار و خۆسەركۆنە دەبىت كاتىك كە چاۋەروانى

دەقیكە كە ھەرگیز ئەو دەقە نایەت.. لە كاتیكدا پێوەرەكان بگۆریت و لە راستییە سیاسییەكانەو بەرەو راستییەكانی خوشەوێستی برۆیت، دۆژمێنی سیاسیتان دواجار وەك تۆ دەبیّت، ئەگەر چیش دەستبالا نییە، دڵنیاوییەخشە. ئەو خوشەوێستیە دەبیّتە ھۆی ئەوێ پادشایەك تا ئەو رادەیە ئازار بکێشیت، ئەو بە کۆیلەو پەيوەست دەكات. لەو ئاستەدا، کۆیلەش حوكمی پادشای ھەیە. ئەمەییە شیوێ رۆمانتیکی ژیان: خوشەوێستی بەردەوام لە ھەوادایە، بەلام رافەییەکی تریش ھەیە: ھاوبەشی روالەتی لە ھەست و سۆزی خوشەوێستانە، ھەروەھا ئەو نیشان ئەدات كە ئەم كەسانە، پادشا، سەرۆك كۆمار، سەرۆك و باوكی میللەت، ئەوئەندەش تاییبەت نیین. ئەشی ئەوانەش بێ ئابروو بن. كەواتە ھیچ بەلگەییەکی بنەرەتی بۆ ترسان لەوان یا رێزگرتیان نییە. بۆ سیاسەت دەگەرپێمەو، لانیكەم لە ئاستە سوپیكتی و سەرەتاییەكە.

بەو چەشنەیی كە پێشتر گوتم، لە پانتایی سیاسەتدا چەندان دۆژمەن ھەیە. كەواتە ئەگەر ئەوان دۆژمەنی خوشەوێستیش بن، جیگای نیگەرانی نییە. ئەوان ھەرگیز ئەم شانازییەیان دەستناكەوێ. ھەر چەندەش ھوشیاری سیاسیان ھەبیّت، دەبی بلیین ھاوسەری ساركۆزی ئەوێ فریودا یان نا،

پەيوەندى پېمانەوۋە نابىت، بەلام دەبى ئەمەش بلىم كە
ئىمە بە دەر كەوتنى خۆشەويستى لە ئاستى مەعرفىي
بلاو بوونەوۋە چاكەكانى خۆشەويستى پەيوەستىن؛ ئەو
ئاستەي كە لە لايەن مەسحىيەت ئاراستە و پەخشىش
بۆتەوۋە. ئەم دەر كەوتنە بەشىكە لە پانتايىيە كى بى سنوور و
رادە كە تىيدا دلىرى سىياسى لە داتا و زانىارىيە پەتتەيەكان
دروست دەبىت و بەردەوام لەم ھەلوئىستەوۋە سەرچاۋە
دەگرىت كە دوژمنان ھىچ بايەخىكى مېتافىزىكى و ھىچ
چەشنە دەسەلاتىكى بالايان نىيە. بەمەبەستى پىشگرتن
لە گىر خواردنى مامناوەندىيانەي ساركۆزىي، نموونەيەك لە
خۆشەويستىيە كى بالا و پرسۆز لە مېژوۋى فەرەنسا دەخەينە
روو: ئەو خۆشەويستىيەي كە لە سەردەمى فرۇند (يان
جەنگە ناوخۆيىيەكانى فەرەنسا)، شازنى ئەوكاتى ئوستريا،
لەگەل ئەو سىياستەمدارە ناسراو، گەندەل و گومرايە، واتە
مازارىن، پەيوەندى بەست. لەدىدى شۆرشگىران، ئەم
خۆشەويستىيە بەربەستىكى سەخت و جددى و بەشەكى
ژيانەكى بوو لە رەوانبىژى گشتى كە مازارىن ۋەك بەرازى
لە رېگالادەر دەردەكەوت. من رېگەيەكى باشتىر بۆ گوتنى
ئەوۋەي كە لە نىۋان خۆشەويستى و سىياسەتدا تەنيا چەند
پەيوەندىيەكى ئالۆز ھەيە، ناتوانم شتىكى ترم بە مېشكدە

بیت. جۆریك جیاوونەوهی کەلیندار یان ڕێرهوێکی
 هه‌ره‌شه‌لیکراو ، که ته‌نیا شانۆ ده‌توانی به‌مانای ڕاستی
 وشه‌که‌ ڕوونی بکاته‌وه‌. کۆمیدیا؟ تراژیدیا؟ هه‌ردووکیان.
 خۆشه‌ویستی، ململانی‌کردنه‌، له‌ودیو ته‌نیا‌یی، له‌گه‌ل
 هه‌ر شتی‌ک له‌ جیهاندا که ئه‌توانی به‌ هۆی بوونه‌وه‌ی
 زیندوو بمی‌نیته‌وه‌. ئه‌م جیهانه‌ له‌ دیدی من سه‌رچاوه‌ی
 خۆشحالی و شادمانیه‌؛ ئه‌و شادمانیه‌ی که بوون له‌گه‌ل
 ئه‌و‌یتر به‌ دیاری له‌گه‌ل خۆی دیتیت. له‌ جیهانیکی ئاوادا
 «خۆشمده‌وێی» واته‌: له‌م دنیا‌یه‌دا چاوێکم هه‌یه‌ ئه‌و‌یش
 تۆ‌یی. له‌ ئاوی ئه‌م چاوه‌، ته‌واوی شادمانیی خۆم ده‌بینم
 و زالم به‌سه‌ر خودی شادمانیه‌که‌ت. به‌و چه‌شنه‌ی که له‌
 شیعره‌که‌ی ملارمی‌یشدا ده‌یخوینینه‌وه‌:

ئه‌وه‌ له‌ شه‌پۆلی ژياندا‌یه‌ که
 به‌شه‌یدایی ڕووتی خۆت ده‌که‌یت.

Alain Badiou

Translated By
Dana Shwany

In Praise
Of
L♥ve

له بلاو كراوه كاني
مالي وهفائي